

КАТКО

Болашаққа дайынбыз

Корпоративтік Әлеуметтік
Жауапкершілік Бойынша Есеп

2022 жыл

МАЗМҰНЫ

3	БАС ДИРЕКТОРДЫҢ ҮНДЕУІ	
6	«КАТКО» БАҒДАРЫ	
8	НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕР	
10	НАРЫҚҚА ШОЛУ	
11	КӨШБАСШЫЛЫҚ	
12	«КАТКО» КӘЖ ЖҮЙЕСІ	
	1. БИЗНЕСТІ ӘДЕПТІК НОРМАЛАР НЕГІЗІНДЕ ЖҮРГІЗУ	14
	2. ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ	22
	3. АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ	28
	4. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ	42
	5. ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ, ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ ЖӘНЕ РАДИАЦИЯДАН ҚОРҒАУ	50
	6. ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР	60
	7. БИОАЛУАНТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУ	74
	8. ЖАУАПТЫ ӨНДІРІС	82
	9. ӘЛЕУМЕТТІК КӨРСЕТКІШТЕР	88
	10. МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ	96
104	GRI ИНДЕКСІ	

ICMM Пайдалы қазбаларды өндіру қағидаттары

Пайдалы қазбаларды өндіру қағидаттары ICMM мүше компаниясына қоршаған орта, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару саласындағы жақсы тәжірибеге қойылатын талаптарды анықтайды.

 Бизнесті әдептік нормалар негізінде жүргізу	 стр. 14	 Экологиялық көрсеткіштер	 стр. 60
 Шешім қабылдау	 стр. 22	 Биоалуантүрлілікті сақтау	 стр. 74
 Адам құқықтары	 стр. 28	 Жауапты өндіріс	 стр. 82
 Тәуекелдерді басқару	 стр. 42	 Әлеуметтік көрсеткіштер	 стр. 88
 Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және радиациядан қорғау	 стр. 50	 Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл	 стр. 96

БАС ДИРЕКТОР

Паскаль Бастьеннің

ҮНДЕУІ

«КАТКО»-ға 25 жыл:

Келесі онжылдықтың айқын көрінісі

2021 жылдың желтоқсанында соңғы 25 жыл ішінде құрылған осы дарынды команданың басшылығын алған «КАТКО» компаниясының бас директоры ретінде Сізге сөз сөйлеу мүмкіндігіне ие болу мен үшін құрмет пен мәртебе. Бірнеше жыл бұрын мен Компанияның бас инженері қызметін атқардым және қазір Оңтүстік Төртқұдық учаскесін әзірлеуге мақұлдау алғаннан кейін келесі онжылдықта біздің көзқарасымызды жүзеге асыруға жетекшілік ету мүмкіндігіне өте қуаныштымын. Сондай-ақ, Сіздердің назарларыңызға «КАТКО» корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік (КӘЖ) бойынша 2021 және 2022 жылдарға арналған осы төртінші есепті ұсынуға қуаныштымын. Осы жылдар ішінде біз бірнеше бағыттар бойынша бұрын-соңды болмаған қиындықтарға тап болдық. COVID-19 пандемиясына ғана байланысты емес. Дегенмен, олармен күресу арқылы біз одан да күшті болатынымызға сенімдімін.

Бизнесіміздің болашағын құрамыз

Оңтүстік Төртқұдық жобасы – бұл біздің Компанияның болашағы, сондықтан біз оны жүзеге асыруға ерекше назар аударамыз. Біз учаскені дамытудың өнеркәсіптік кезеңін 2022 жылдың тамызында бастадық, ал уран өндірудің бірінші кезеңінің басталуы 2024 жылға жоспарланған, бұл біздің алдағы 15 жылға арналған өндірістік жоспарларымыздың орындалуын қамтамасыз етеді.

2023 жылы осы учаскенің инфрақұрылымының дамуына қарай жерасты ұңғымалық шаймалау (ЖҰШ) әдісі арқылы Қазақстанда өндіруді жүргізудің 25 жылында алған тәжірибеміздің құндылығы расталады. Біз өндіріс процесін оңтайландыру, қауіпсіз жұмыс жағдайларын жасау және қоршаған ортаға әсерімізді азайту үшін соңғы технологиялар мен озық тәжірибелерді қолданамыз.

Біздің қызметкерлер алдындағы міндеттемелерді сақтаймыз

«КАТКО» үшін ең жоғары басымдық оның қызметкерлерінің денсаулығы мен қауіпсіздігі болып табылады. Өкінішке орай, 2021 жылдың тамызында бұрғылау жұмыстарын жүргізетін мердігер қызметкердің өліміне байланысты оқиға болды. Бұрғылау және реагенттермен жұмыс істеу біз үшін ең жоғары қауіп факторларымен байланысты және біз түпкі мақсаты кез келген өлімге әкелетін жазатайым оқиғалар мен мүгедектік жарақаттарын болдырмау болып табылатын осы тәуекелдерді басқару шараларын қабылдауға ұмтыламыз.

Бүкіл команда тек жұмыс орындарында ғана емес, бүкіл кәсіпорын аумағында әлі де ерекше назар аударатын қауіпсіздік қағидаттарына берік. Бұрғылау жұмыстарына қатысты өткен тәжірибемізден алынған сабақтар бізді қызметкерлер мен қосалқы мердігерлер үшін қатаң стандарттарды енгізуге итермелейді. 2021 жылы болған оқиға қауіпсіздік шараларын

“

Соңғы жылдар климаттың өзгеру қаупі туралы ұжымдық хабардарлықтың белгісімен өтті. Атом энергиясы бүгінде төмен көміртекті энергия қоспасының негізгі құрамдас бөлігі ретінде танылады.

күшейту ниетімізді нығайтты. Біздің мүшелеріміздің бірі – «Орано Майнинг» – тау-кен және металдар жөніндегі халықаралық кеңестің (ICMM) мүшесі болғандықтан, Компания серіктестермен жазатайым оқиғалардан туындаған білім мен түзету шараларымен алмасу мүмкіндігіне ие.

«КАТКО» өз қызметкерлеріне көрсеткен қамқорлықтың тағы бір маңызды аспектісі – гендерлік әртүрлілік пен теңдікті ілгерілету. Біз көшбасшылық үшін осы саладағы негізгі тиімділік көрсеткіштерін (НТК) анықтадық және оларға қол жеткізуге тырысамыз. Біз директорлар мен орта буын басшылары үшін гендерлік әртүрлілік және теңдік мәселелері бойынша тренингтер өткізуге бастамашылық жасадық.

Компания сонымен қатар жұмыс орнындағы қарама-қарсы жыныстағы адамдарға гендерлік теңдік пен дәмешілдік мәселелерін шешу үшін саладағы әріптестерінен алған сабақтарын қарастыруға тырысады. Біз әр деңгейде жұмысшылар мен мердігерлердің әл-ауқатын қамтамасыз ете отырып, әйелдерді негізгі орындарға көтеру идеясын ұстанамыз. Инклюзивті және әртүрлі жұмыс ортасын қалыптастыруға үлес қоса отырып, біз барлық бөлімшелерімізде әрқайсысы үшін салауатты ахуал құруға тырысамыз.

Тиімді қоршаған ортаны қорғаушылардың рөлі

«КАТКО» CO₂ шығарындыларына және ICMM қағидаттарына сәйкес су ресурстарына жауапкершілікпен қарауға назар аудара отырып, қоршаған ортаға әсерін азайту идеясына адал.

Біз тұтынатын электр энергиясының 96%-ы көмірмен өндірілетіндіктен, біз сорғы қондырғыларының жұмысын оңтайландыруға деген ниеттіміз – өндіріс процесінде электр энергиясының негізгі тұтынушылары және экология тұрғысынан таза энергия көздерін табу.

Біздің су ресурстарын басқару саласындағы күш жігеріміз екі негізгі бағытты қамтиды: кен денесінен келетін су үшін теңдестірілген тұйық циклды сақтау, сондай-ақ біздің кеңселерімізде және өндірістік нысандарда басқа өнеркәсіптік мақсаттар мен жеке тұтыну үшін суды қайта өңдеу және тұтынуды барынша азайту.

Өндірістік сын-тегеуріндер жағдайында тұрақты қызметті сақтау

2022 жылы «КАТКО» өндірісі Оңтүстік Төрткүдық жобасын іске қосудағы бұрынғы кідірістерге және реагенттерді жеткізуді қамтамасыз етудегі қиындықтарға байланысты жоспарлы көрсеткіштерден біршама төмен болды (соңғысы бүгінде жалпы сала үшін проблема болып табылады). Өндіріс деңгейі жобалық қуаттан төмен болғанымен, өндірілген уранның бір фунтын өндіруге қажетті жұмыс көлемі технологиялық процестегі концентрацияның төмендеуіне байланысты өсті.

Қазіргі уақытта біз Оңтүстік Төрткүдық учаскесін игеруге лицензия алудың кешігуіне байланысты жоспарланған өндіріс көлемінен төмен көрсеткіштер бойынша жұмыс істеп жатырмыз, алайда 2026 жылға қарай толық қуатына қайта шығамыз деп күтеміз.

Компанияның қаржылық жағдайы әлі де тұрақты – қарызы жоқ, ал инвестициялар мен дивидендтер төлеуге қажетті ақшалай түсімдер тұрақты. Біздің басымдығымыз жұмыспен қамтуға кепілдік беру және жалақыны тұрақты төлеу есебінен 1 100-ден астам адамды құрайтын жұмысшылар санын сақтау болып табылады. Бұл тәсіл аймақтағы әлеуметтік тұрақтылыққа оң әсер етеді.

КӘЖ бастамалары арқылы жергілікті қауымдастықтарды қолдау

«КАТКО» жергілікті қауымдастықтарға қолдау көрсетуге және оң әлеуметтік өзгерістерге қол жеткізуге тырысады. Біз Оңтүстік Төрткүдық учаскесін әзірлеуге рұқсаты және компания қатысушыларының құрылтай шарты шеңберінде көзделген міндеттемелерге сәйкес облыс деңгейінде де, аудан деңгейінде де қоғамдастық бастамаларына қаражат бөлеміз.

Біз қауымдастықтарды ұсынатын мүдделі тараптармен байланыстарымыздың бөлігі ретінде айқындық пен ашық өзара іс-қимылды қамтамасыз етуге тырысамыз. Жергілікті тұрғындарды жалдау-біз ұстанатын негізгі міндеттеме.

«КАТКО» жергілікті қамту бойынша өз міндеттемелерін орындау үшін тынымсыз жұмыс істейді. Реагенттер сияқты тауарларды сатып алуға байланысты қиындықтарға қарамастан, олардың басым бөлігі Қазақстанда оларды өндіру бойынша шектеулі қуаттылықтарға байланысты импортталады, Компания 2021–2022 жылдары жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес жергілікті қамту бойынша өз міндеттемесін орындады.

Есепті кезеңде біз 2019 жылы стейкхолдерлерді картаға түсіру нәтижелері негізінде жеткізушілерге, ҰЕҰ-ға және жергілікті қауымдастықтарға баса назар аудара отырып, мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жоспарымызға нақтылау енгіздік. Біз сізге тұрақты өзгерістер туралы хабарлауды, тұрақты дамуға және тығыз қарым-қатынас орнатуға көмектесу үшін жергілікті қайырымдылық жобаларына қолдау көрсетуді жалғастыруды жоспарлап отырмыз.

Біздің тұрақты даму және болашаққа дайындық туралы көзқарасымызды жүзеге асыру

Біз әлі де алдағы онжылдықта өз көзқарасымызды жүзеге асыруға және «КАТКО»-ның болашақта кез келген ықтимал жағдайды дамытуға дайындығын қамтамасыз етуге назар аударамыз. Біз бизнестің әрбір аспектісін үздіксіз жетілдіру, инновациялау және тұрақты дамыту идеясын ұстанамыз. Адамдардың әл-ауқатына басымдық беру, қоршаған ортаға қамқорлық жасау, тұрақты өндірісті қамтамасыз ету және әлеуметтік бастамалар көмегімен жергілікті қауымдастықтарға қолдау көрсету арқылы біз мүдделі тараптарға ортақ құндылық құруға ұмтыламыз және Компанияның ұзақ мерзімді табысына үлес қосамыз.

Біз мүдделі тараптармен ынтымақтастықтың арқасында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жобаларға қатысуды жалғастырамыз. 2022 жылы біз геологиялық барлаудан бастап өндіруге дейінгі, сондай-ақ қалпына келтіру кезеңіне дейінгі негізгі процестерді жетілдіруге бағытталған технологияларды әзірлеу және іске асыру бойынша жобаға жол картасын дайындадық. Жобалар ЖҰШ технологиясын және уран алу коэффициенттерін қолдана отырып, кен орнының тиімділігін арттыруды, сондай-ақ оларды пайдалану аяқталғаннан кейін біздің кеніштерімізде-

гі жерлер мен сулы горизонттарды оңтайлы қалпына келтіруді қамтамасыз ететін игеру әдістерін қамтиды.

Біз бүгінгі күнге дейін қол жеткізген жетістіктерімізді мақтан тұтамыз және осы жетістіктерге сүйене отырып, одан да көп нәрсені жасауға бел будық. Біз индустриядағы әріптестерімізден оқуды жалғастырамыз, серіктестермен ынтымақтасамыз және оң өзгерістерге қол жеткізу және тұрақты болашақты қамтамасыз ету үшін мүдделі тараптарымызбен өзара әрекеттесеміз.

Қорытындылай келе, мен алдағы бас директор болып жұмыс істеген Жерар Фриеске «КАТКО»-ны үлгілі жетекшілік еткені және басқарғаны үшін алғысымды білдіргім келеді. Бұл жауапкершілікті өз мойныма алу мен үшін үлкен мәртебе. Мен компанияның үздіксіз өсуі мен табысын қамтамасыз ету үшін тынымсыз жұмыс істеймін, сонымен бірге біздің негізгі құндылықтарымыз бен көзқарастарымызға адал боламын.

Мен сондай-ақ барлық мүдделі тараптарымызға осы қызықты саяхатты бірге жалғастыра отырып, олардың тұрақты қолдауы мен сенімі үшін алғыс білдіргім келеді.

Паскаль Бастьен
Бас директор

”

«КАТКО» БАҒДАРЫ

«КАТКО»: ЕРТЕҢГІ КҮН ЭНЕРГИЯСЫ

«КАТКО» ЖҰШ әдісімен уран өндіру бойынша компаниясы, сондай-ақ Франция мен Қазақстан арасындағы табысты халықаралық ынтымақтастықтың үлгісі болып табылады.

Біздің миссия

Біздің қызметкерлеріміз бен тәжірибеміздің арқасында қауіпсіз және тұрақты жұмыс істейтін бүкіл әлем бойынша тапсырыс берушілер үшін үлгілі уран өндіруші компания болу.

Біздің көзқарасымыз

Инновациялар мен жаңа өндірістік жобаларды сәтті жүзеге асыра отырып, болашағымызды қамтамасыз ету.

Біздің құндылықтарымыз

- Борыштылық сезімі
- Бір-біріне қамқорлық жасау
- Өзгерістерге ашықтық
- Ләззат пен қуаныш
- Сенімділік пен адалдық

25 жылдық аясында

«КАТКО» 1996 жылы құрылған және Қазақстанның Түркістан облысындағы Мойынқұм және Төрткұдық кен орындарын игеру бойынша қазақстандық-француздық бірлескен кәсіпорын болып табылады. 25 жылдық тәжірибесі бар Компания уран өндіру жөніндегі өз қызметін дамыту үшін Orano Mining SAS («Орано Майнинг») және «Қазатомөнеркәсіп ҰАК» АҚ («Қазатомөнеркәсіп») бірлескен кәсіпорын қатысушыларының терең халықаралық білімі мен технологиялық мүмкіндіктеріне сүйенеді. «Орано Майнинг» бірлескен кәсіпорыны 51%, ал «Қазатомөнеркәсіп» 49% үлеске ие. «КАТКО» бас кеңсесі Астана қаласында орналасқан.

2022 жылы «Орано Майнинг» және «Қазатомөнеркәсіп» уран индустриясындағы өзара түсіністік және одан әрі ынтымақтастық туралы Меморандумға қол қойып, өздерінің ұзақ мерзімді тарихи ынтымақтастығы туралы

тағы да мәлімдеді. Сол жылы Компания Оңтүстік Төрткұдық учаскесін әзірлеуді бастау туралы ҚР Энергетика министрлігімен жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшартқа қосымшаға қол қойды.

Оңтүстік Төрткұдық жобасы жұмыс істеп тұрған «КАТКО» өндірістік нысандарының жанында орналасқан. Бұл учаскеде уран өндіру 2024 жылы басталуы керек. Ол компанияның алдағы 15 жылға жоспарланған өндіріс көлемін қамтамасыз етеді деп болжануда. «КАТКО»-ның ЖҰШ әдісімен уран өндіру бойынша жұмыстарды әзірлеу және жүргізу саласындағы арнайы білімі жобаны табысты іске асыруға ықпал ететін болады. Оңтүстік Төрткұдық учаскесіндегі инфрақұрылым қоршаған ортаны қорғау және үнемді өндіріс жөніндегі ең озық халықаралық стандарттарға сәйкес әзірленген ЖҰШ технологиясын пайдаланатын болады.

«КАТКО» Қазақстанның және оның жергілікті қоғамдастықтарының ұзақ мерзімді өркендеуі идеясына да адал, ал компанияның үш учаскені қайта қалпына келтіру (жою) жөніндегі жоспарлары қазірдің өзінде мақұлданды. Компания КЭЖ мен лицензиялық міндеттемелері шеңберінде жергілікті ҒЗТКЖ-ға инвестицияларды жүзеге асырады, тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу кезінде жергілікті мазмұнға басымдық береді, сондай-ақ жергілікті қоршаған ортаны сақтау мақсатында жаңа шешімдермен жұмыс істеуді жалғастырады.

«КАТКО» жынысына немесе этникалық тегіне қарамастан тең мүмкіндіктер қағидатын ұстанады. Оның басым көпшілігі Қазақстан тұрғындарының арасынан 1 100-ден астам қызметкерді жалдайды.

ЖҰШ әдісі туралы

ЖҰШ әдісі 1960 жылдардың басында әзірленді және 1990 жылдардан бастап уран кеніштерінде кеңінен қолданылды. Соңғы жылдары әлемде уран өндірудің жартысына жуығы осы технологияны қолдану арқылы жүзеге асырылуда.

ЖҰШ әдісімен өндіру технологиясы қатаң өндірістік және реттеуші бақылау жағдайында дамыды. Ол бетінің айтарлықтай бұзылуын қажет етпейді және қалдықтардың немесе бос жыныстардың жиналуына әкелмейді. Сонымен қатар, бұл инвестиция тұрғысынан арзанырақ және дәстүрлі өндіру әдістері сияқты көміртекті көп қажет етпейді. Алайда, бұл әдісті кенді өткізбейтін топырақ қабаттары арасында (мысалы, Қазақстандағы, Өзбекстандағы және Моңғолиядағы сияқты) орналастырған жағдайда ғана қолдануға болады.

Негізгі көрсеткіштер 2022

* 1, 2 және 3 Санаттар

НАРЫҚҚА ШОЛУ

Уранның әлемдік нарығы

Уран атом электр станциялары үшін негізгі отын болып табылады, олар өз кезегінде электр энергиясын өндірудің сенімді және үнемді төмен көміртекті көздері болып табылады. Елдер Париж келісіміндегі міндеттемелерінің бір бөлігі ретінде парниктік газдар шығарындыларын азайтуды мақсат етіп отырғандықтан, атом энергиясын өндіру халықаралық қауымдастықтың CO₂ шығарындыларын 2030 және 2050 жылдардағы негізгі мерзімдерге дейін азайту жөніндегі күш-жігерінің маңызды мойындалған негізгі элементі болып табылады.

2022 жылы тау-кен өндірісі пандемияға дейінгі деңгейге дейін қалпына келуді жалғастыра берді. Бұл Украинадағы қақтығыс, инфляциялық қысым және шикізат жеткізу тізбегіндегі ішкі проблемалар әсер еткен жалпы геосаяси және экономикалық жағдайды ескере отырып орын алды. Соңғысы уран өндіру жүйесіндегі негізгі компонент реагенттер бағасының күрт өсуін қамтыды.

2021 жылдың екінші жартысында негізінен қаржы инвесторларының ауқымды сатып алуларына жауап ретінде спот бағасының өсуі мен айтарлықтай ауытқуы байқалды. 2022 жылдың басында бағалар шамамен 42 АҚШ доллары / фунт U3O8 деңгейінде тұрақталды. Ресей мен Украина арасындағы дағдарыс, сондай-ақ Ресейден импортқа санкциялар қаупі жағдайында спот бағасы 2022 жылдың 10 наурызында 59,75 АҚШ долларына/U3O8 фунт дейін көтерілді.

Ресейге қарсы нақты санкциялар болмаған жағдайда, спот бағасы төмендеді, 2022 жылдың маусымынан бастап 45 доллардан 53 АҚШ доллары / фунт U3O8 дейін теңселді. 2022 жылдың аяғында ұзақ мерзімді көрсеткіш 52 доллары АҚШ / фунт U3O8 дейін өсті. (2021 жылдың аяғында 41 АҚШ долларымен АҚШ / фунт U3O8) салыстырғанда.

Ұсыныс және сұраныс

Әлемдік масштабтағы ұсыныс мыналарды қамтиды:

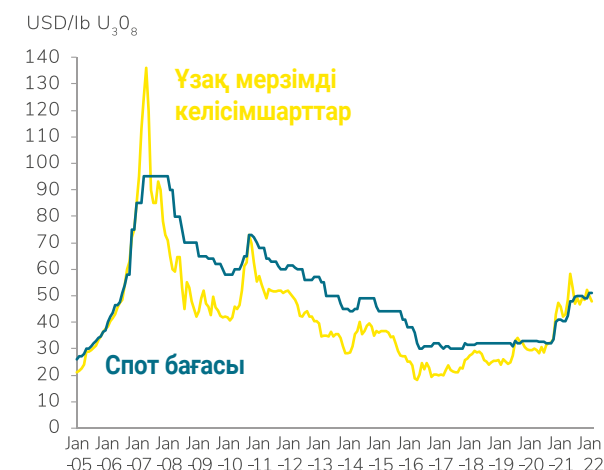
- Дүниежүзілік ядролық қауымдастықтың (WNA) соңғы мәліметтеріне сәйкес, 2022 жылы көлемі 49 355 тонна уранға бағаланған өндіріс. Қазақстан табиғи уранның әлемдік нарығында орталық рөл атқарады. WNA мәліметтері бойынша, бұл ел уранның әлемдегі ең ірі өндірушісі болып табылады, ол

- 2017 жылы басталған өндірістің төмендеуіне қарамастан 2022 жылы әлемдік өндірістің 43% құрады.
- UxC компаниясының бағалауы бойынша, 2022 жылы шамамен 25 000 тонна болатын қайталама ресурстар. Мұндай ресурстар тау-кен жұмыстары кезінде тікелей өндірілген ураннан емес, негізінен таусылған уранды, төмен байытылған уранды қайта байыту арқылы, сондай-ақ электр энергетикалық компаниялардың қорларын азайту арқылы алынады.

WNA есебіне сәйкес, Қазақстанда уран өндірудің жалпы көлемі 2022 жылы 21 227 тоннаға жетті, бұл 2021 жылғы 21 819 тоннамен салыстырғанда 3%-ға төмен.

Сұраныс пен ұсыныс

КӨШБАСШЫЛЫҚ

«КАТКО» басқару жүйесі

«КАТКО» корпоративтік басқару жөніндегі есептілік құрылымы оның жарғысында сипатталған және мынадай басқару органдарын қамтиды.

- Қатысушылардың жалпы жиналысы (ҚЖЖ) «КАТКО» қызметінің стратегиялық бағытын айқындайды және қадағалау өкілеттігін Байқаушы кеңеске береді.
- Байқаушы кеңес Компанияның қызметін қадағалауды жүзеге асырады және нормативтік-құқықтық талаптардың сақталуын, сондай-ақ мүдделі тараптар қолданатын стандарттарға сәйкестігін қамтамасыз етеді.
- Техникалық комитет пен Қаржы комитеті қолданыстағы заңнамалық және нормативтік актілерге сәйкес ақпараттандырылған шешімдер қабылдауға көмектесе отырып, техникалық, экономикалық және қаржылық мәселелер бойынша Байқау кеңесі мен ҚЖЖ-ға ұсыныстар береді.
- Бас директор және Директорлар комитеті (БДЖДК) Байқау кеңесінің басшылығымен компания қызметінің ағымдағы мәселелерін және Байқау кеңесі үшін болжау процесін басқаруды жүзеге асырады. Сонымен қатар, Бас директор мен БДЖДК компленс басқармасының қолдауымен қолданыстағы заңнамалық және нормативтік актілердің сақталуын қамтамасыз ететін саясаттар мен рәсімдерді әзірлейді және енгізеді, сондай-ақ «КАТКО» ішінде іскерлік этика мәдениетін дамытады.
- Қоршаған ортаны қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша интеграцияланған менеджмент жүйесі компанияның қоршаған ортаны қорғау, қауіпсіздік ережелері мен ISO 14001:2015 және ISO 45001: 2018 стандарттарына сәйкес болуын қамтамасыз етеді.
- Еңбек ұжымының атынан өкілдік ететін орган қызметкерлерге еңбек заңнамасы мен нормативтерінің «КАТКО» тұрақты сақталуын қамтамасыз ете отырып, өз алаңдаушылықтарын білдіру және қауіпсіздік техникасы, кадрлық және басқа да маңызды тақырыптар бойынша мәселелерді талқылау үшін платформа ұсынады.
- Ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару басқармасы тәуекелдерді басқаруды қадағалауды жүзеге асырады, ішкі бақылау жүйесіне бағалау жүргізеді, жақсарту үшін облыстарды анықтайды және қажет болған жағдайда тәуекелдерге жауапты құрылым-

дық бөлімшелердің басшыларымен бірлесіп, бақылау рәсімдеріне өзгерістер әзірлейді.

- Тәуекелдерді басқару функциясы Компания қызметінің барлық салаларындағы тәуекелдерді анықтайды және азайтады, соның ішінде өндіру, қаржылық мәселелер, қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау және құқықтық аспектілер, қолданыстағы заңнама мен нормативтердің «КАТКО»-ның тұрақты сақталуына кепілдік береді.
- Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі техникалық инспектор ЕҚ және ҚТ саласындағы стандарттардың сақталуын ішкі бақылаудың қосымша құралы ретінде техникалық бағалауды жүргізуге жауапты.

«КАТКО» меншік құрылымы

«КАТКО» КӘЖ ЖҮЙЕСІ

КӘЖ-ге «КАТКО» тәсілі

Жиырма жылдан астам уақыт бойы «КАТКО» өзінің барлық қатысушылары алдындағы міндеттемелерін ұдайы орындап келеді, ол КӘЖ саясаты мен КӘЖ Жол картасын басшылыққа алады. Осы есепте Компания алғаш рет тұрақты дамудың әртүрлі аспектілерін қамтитын 10 ISMM қағидаттарына сәйкес есеп беру міндеттемелерін сипаттайды.

КӘЖ тәсілі

КӘЖ-ге «КАТКО» тәсілі компанияның КӘЖ саясаты мен Жол картасына негізделген (24 бетті қараңыз) және осы есептің екінші жартысы үшін есеп беру құрылымын қалыптастыратын ISMM 10 қағидатында сипатталған міндеттер мен озық тәжірибелердің нақты жиынтығын сақтайды.

«КАТКО» көптеген жылдар бойы «Орано»-ның алты іргелі қағидатын негізге ала отырып, өзінің көзқарасын әзірледі, олардың әрқайсысы оның қызметі мен мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуінің барлық салаларында басымдық болып табылады. Компанияның осы

салалардың әрқайсысындағы жұмысы соңғы 25 жыл ішінде дамыды және үздік халықаралық тәжірибелерді, сондай-ақ «КАТКО» қатысушыларының заңнамасы мен саясатын басшылыққа алады.

Әлеуметтік жобалар, соның ішінде қайырымдылық, демеушілік атаулы стипендиялар, компанияның КӘЖ саясатында сипатталған басымдықтарға сәйкес таңдалады және салымның мөлшеріне байланысты Бас директордың, әлеуметтік Комитеттің немесе Бақылаушы кеңестің мақұлдауын талап етеді (толығырақ ақпарат алу үшін 9.1 қағидатын қараңыз). Осы есепте алты іргелі қағидаттың әрқайсысы үшін прогресс пен басымдықтар қарастырылады.

«ОРАНО»-НЫҢ АЛТЫ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАСЫ

Радияциялық және өндірістік қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау, денсаулықты қорғау

Клиенттердің сұраныстарын қанағаттандыру

Тұрақты жетілдіру

Қызметкерлерді құрметтеу және олардың біліктілігін арттыру

Ұйымшылдық және командалық рух

Этика, ашықтық және диалог

«КАТКО» сонымен қатар 2025 жылға арналған КӘЖ бойынша бірқатар маркерлермен және 2030 жылға арналған мақсаттармен байланысты негізгі тиімділік көрсеткіштерін белгілеу бойынша «Орано» тәжірибесін қабылдады (24 беттегі КӘЖ Жол картасын қараңыз). «5С» тәсіліне (Климат, Қоғам, Клиенттер, Капитал және Құзыреттер) бағдарланған бұл міндеттемелер компанияның миссиясы мен көзқарасына негізделген және «Орано» миссиясының мәлімдемесінде көрсетілген:

«Климаттың өзгеруімен күресу үшін ядролық материалдарды түрлендіру және бақылау саласында ноу-хауды дамыту, салауатты өмір сүру үшін және ресурстық тиімді әлем, бүгін мен ертеңі».

Маңызды тақырыптардың тізімі

ТАҢДАЛҒАН БАСЫМ БАҒЫТТАР	ISMM НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ
Айқындылық	1 - 2 - 10
Экологиялық із	6 - 4 - 7 - 8 - 2
Денсаулықты сақтау / Қауіпсіздік техникасы	5 - 4
Тәуекелдерді басқару	2 - 4 - 8
Қалпына келтіру	6
Қоғаммен өзара әрекеттесу	9 - 10 - 1 - 2
Бизнес жүргізу этикасы	1 - 2 - 3 - 4
Біздің қызметкерлер	3

«ОРАНО»-НЫҢ «5С» ТӘСІЛІ

Қоғам

Климат

Құзыреттер

Капитал

Клиенттер

Осы мәлімдемеде айқын көрсетілгендей, «КАТКО» осы салада «Орано Майнинг» және «Қазатомөнеркәсіп» қатысушылары көрсеткен көшбасшылыққа сүйене отырып, барлық мүдделі тараптардың мүддесі үшін өзінің негізгі бизнесін тұрақты дамытуға міндеттенеді. ISMM-нің 10 қағидатын қабылдау арқылы Компания КӘЖ-нің

барлық негізгі салаларындағы прогресті жетекші халықаралық сарапшылар, тау-кен компаниялары және басқа да мүдделі тараптар әзірлеген жалпы қабылданған әлемдік стандарт негізінде өлшей алады.

Тау-кен және металдар жөніндегі халықаралық кеңес (ISMM)

ISMM – 2002 жылы құрылған тау-кен өнеркәсібіндегі қауіпсіздік, адалдық, экологиялық және әлеуметтік-экономикалық тұрақтылық қағидаттарын ұстанатын халықаралық ұйым. «Орано Майнинг» 2011 жылдан бері ISMM мүшесі. «Орано Майнинг» өз міндеттемелері шеңберінде жыл сайын КӘЖ бойынша өз есебіне тәуелсіз верификация жүргізеді. 2021 жылы «КАТКО» тау-кен өндірісінің 10 қағидаты негізінде Өзін-өзі бағалау процесін аяқтады және 2024 жылы тәуелсіз сыртқы бағалау үдерісінен өтуді жоспарлап отыр.

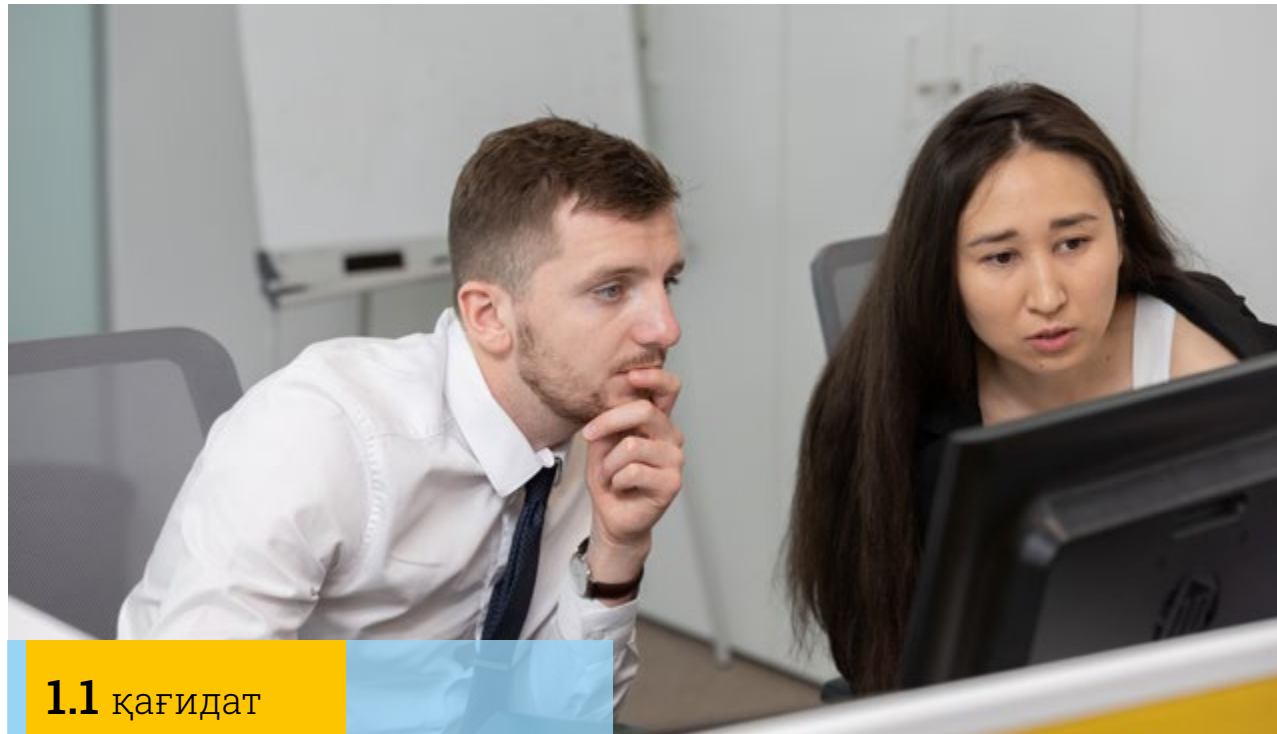
БИЗНЕСТІ ӘДЕПТІК НОРМАЛАР НЕГІЗІНДЕ ЖҮРГІЗУ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Тұрақты дамуды қолдау үшін әдептік нормаларға негізделген іскерлік қатынастар тәжірибесін және ойластырылған корпоративтік басқару мен ашықтық жүйесін қолдану.

«КАТКО» ұйымның барлық деңгейлерінде тұрақты дамуға жәрдемдесу үшін ашықтық пен есеп беру мәдениетін қолдай отырып, бизнес жүргізудің әдептік нормаларына және ойластырылған корпоративтік басқаруға ерекше назар аударады

1.1 қағидат

Қолданылатын заңнаманың сақталуын қамтамасыз ететін жүйелерді құру.

«КАТКО» корпоративтік басқару жүйесі жергілікті корпоративтік заңнамаға, үздік халықаралық тәжірибелерге және оның акционерлерінің стандарттарына сәйкес әрекет ете отырып, қолданылатын заңдардың сақталуын қамтамасыз етуге арналған. Жүйе заңнама талаптарына сәйкестікті, әдептік және жауапты құндылықтардың сақталуын қамтамасыз етеді. Компанияның басқару құрылымына заңнама талаптарының сақталуына жан-жақты бақылауды қамтамасыз ету үшін бірлесіп жұмыс істейтін әртүрлі органдар кіреді.

«КАТКО» басқару жүйесінің сипаттамасы
12 бетте берілген.

Компанияның корпоративтік басқару мүшелері компания-ке кешенді көзқарасты қамтамасыз ету мақсатында ақпарат, білім және үздік тәжірибелермен алмасу арқылы өзара тығыз қарым-қатынас жасайды. Олар барлық талаптарды орындайды және «КАТКО»-ның қолданыстағы заңнаманы сақтауға және жауапкершілікпен және әдептік нормаларға сәйкес іс-әрекеттерді жүргізуге міндеттемесін қамтамасыз ету үшін өз қызметін қажетіне қарай түзете отырып, заңнамадағы өзгерістерді қадағалайды.

Компания сондай-ақ жергілікті қоғамдастықтармен және басқа да мүдделі тараптармен қарым-қатынасында ашықтықты, айқындықты және есеп беру қағидаттарын ұстанады. Ол өз қызметі туралы уақтылы және нақты ақпарат беріп, туындаған кез келген проблемалық мәселелерді шеше отырып, осы топтармен белсенді әрекеттеседі.

Сонымен қатар, «КАТКО» ашықтық пен тұрғындардың қатысуына өзінің тұрақты берілгендігі шеңберінде 2021 жылы жергілікті қоғамдастық мүшелері үшін

компанияның қызметіне екі кезеңді шағым беру мен қарау механизмін енгізді: бірі ішкі мүдделі тараптар үшін және екіншісі сыртқы мүдделі тараптар үшін. Қосымша ақпарат алу үшін [31 бетті](#) қараңыз.

«КАТКО» ішкі басқару және заңнаманың сақталуын бақылау жүйелерімен қатар, Компания Қазақстанның тиісті министрліктері мен реттеуші органдары (соның ішінде Энергетика министрлігі және қоршаған орта, еңбек және өнеркәсіптік тәуекелдерге жауапты уәкілетті департаменттер) тарапынан әртүрлі тәуелсіз тексерулерден өтеді. КАТКО қатысушылары да, «Қазатомөнеркәсіп» және «Орано Майнинг», Компанияның қызметіне жүйелі тексерулер мен аудиттер жүргізіп тұрады.

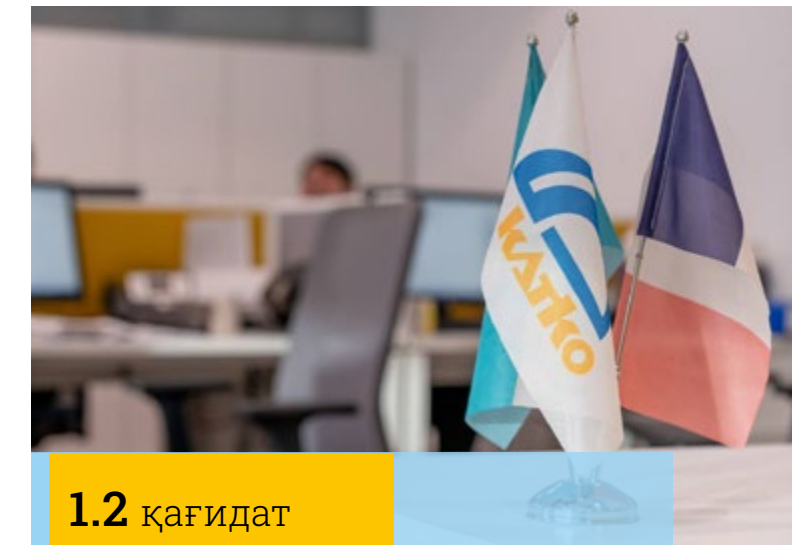
«КАТКО» тұрақтылықты өз қызметіне және Тау-кен ісі және металдар жөніндегі халықаралық кеңестің (ICMM) негізгі мәселелері бойынша Компанияның ұстанымы туралы мәлімдемесін біріктіру үшін жұмыс жасауда. Компания сонымен қатар өндіруші салалардағы ашықтық бастамасы (ӨСАБ) талаптарына сәйкес салық төлемін, пайдалы қазбаларды өндіру құқығын және пайданы декларациялай отырып, ның ӨСАБ қатысушысы болып табылады. Компания өзінің этика бойынша есеп беруді ұстануының бір бөлігі ретінде «Орано Майнинг»-ға жыл сайынғы этика есебін ұсынады.

Тиімділік көрсеткіштерінің күтілетін нәтижелері

Өзінің жақсы құрылымдалған басқару жүйесі арқылы «КАТКО» ұйымның барлық деңгейлерінде заңнама талаптарын сақтау және әдептік тәртіп мәдениетін дамытуға ұмтылады. Компания сенімді және тиімді басқару жүйесін қамтамасыз ете отырып, заңнамадағы өзгерістерге және салалық үздік тәжірибелерге сәйкес өзінің саясаттары мен рәсімдерін үнемі қайта қарап, жаңартып тұрады.

Тиімділік көрсеткіштерінің күтілетін нәтижелерін анықтау үшін «КАТКО» Компанияның жалпы стратегиясы мен құндылықтарына сәйкес келетін БДЖДК-ға нақты мақсаттар мен міндеттерді белгілейді. «КАТКО» басқару органдары бүкіл ұйымның тиімділігін арттыру үшін ақпаратпен және ақпараттық-талдамалық материалдармен алмаса отырып, бір-бірімен жүйелі түрде байланыста болады және өзара әрекеттеседі. Басқару жүйесінің тиімділігін бағалау және жақсартуды қажет ететін салаларды анықтау үшін жүйелі шолулар мен аудиттер жүргізіледі. Басқару жүйесін үнемі жетілдіре отырып және есеп берушілікті көтермелей оты-

рып, Компания заңнама талаптарын сақтаудың және әдептік тәртіптің ең жоғары стандарттарын сақтай отырып, өзінің стратегиялық мақсаттарына жетуге ұмтылады.

1.2 қағидат

Парақорлықты, сыбайлас жемқорлықты болдырмауға және рәсімділіктерді жеңілдету үшін сыйақы беру туралы ақпаратты жария етуге арналған саясат пен тәжірибені енгізу.

«КАТКО» парақорлық пен сыбайлас жемқорлықты болдырмауға және өзінің іскерлік операцияларының ашықтығына жәрдемдесуге ұмтылады. Осы тәсілдің шеңберінде Компания рәсімділіктерді жеңілдету үшін қандай да бір сыйақылар ұсынбайды. «Орано» әдеп және іскерлік тәртіп кодексі рәсімділікті оңайлатқаны үшін сыйақыны сыбайлас жемқорлық актілеріне теңестіреді, оларды мемлекеттік лауазымды тұлғалар немесе жеке сектор қызметкерлері ұсынатын немесе сұрататын, төлеуші есептейтін қарапайым рәсімдерді немесе қажетті іс-әрекеттерді жеңілдетуге немесе кедергісіз орындауға кепілдік беруге арналған шағын сомадағы бейресми төлемдер ретінде айқындайды. Осы себепті, «Орано» жұмыс істейтін барлық елдерде, соның ішінде жергілікті нормативтік актілермен тыйым салынбаған елдерде, рәсімділіктерді жеңілдету үшін сыйақы беруге тыйым салынған.

«КАТКО» есеп берушілік және әдептік тәртіп ахуалын құруға жәрдемдесе отырып, осы мәселелермен байланысты тәуекелдерді анықтауға, азайтуға және басқаруға бағытталған қатаң саясаттар мен рәсімдерді қолданады. Комплаенс департаменті Бас директорға есеп беретін тәуелсіз бөлімше болып табылады және Компания саясаттарының заңнама талаптарына және осы салалардағы озық тәжірибеге сәйкес келуін қамтамасыз етеді, сондай-ақ парақорлық пен сыбайлас жемқорлықты болдырмауға қатысты (соның ішінде рәсімділіктерді жеңілдету үшін сыйақы беру) мәселелерді реттейді:

- 2003 жылғы 31 қазанда Нью-Йоркте қабылданған және Қазақстан Республикасының 2008 жылғы 4 мамырдағы № 31-IV Заңымен ратификацияланған БҰҰ-ның сыбайлас жемқорлыққа қарсы конвенциясы барлық мәлімдемелер мен ескертулермен
- 2016 жылғы 9 желтоқсандағы № 2016-1691 «Ашықтық, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және экономиканы жаңғырту туралы» Француз Республикасының Заңы (SAPINII)
- Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы
- «Орано» Әдеп және іскерлік тәртіп кодексі
- «Қазатомөнеркәсіп» Әдеп және сәйкестік кодексі
- «Орано Майнинг» корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігі саласындағы саясат
- «Қазатомөнеркәсіп» корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік саясаты
- «Орано» мүдделер қақтығысы бойынша рәсімі;
- «Орано» бұзушылықтар туралы бастамашылық хабарлау рәсімі.

«КАТКО» Сәйкестік саясаты «Орано» Әдеп және іскерлік тәртіп кодексіне, «Қазатомөнеркәсіп» Әдеп және сәйкестік кодексіне негізделген. Ол өнегелік толықтық, кәсібилік, құпиялылық, адалдық, құрмет пен жауапкершілік қағидаттарына негізделген. Сәйкестік саясаты бастапқыда 2010 жылы қабылданған, ол жүйелі түрде қайта қаралып, жаңартылып тұратын, ал соңғы редакциясы 2022 жылдың тамызында жарияланды. «Орано» Әдеп және іскерлік тәртіп кодексі, Парақорлыққа қарсы іс-қимыл кодексі (Кодекске қосымша) ішкі серверде қызметкерлерге де, үшінші тұлғаларға да қолжетімді. Әдеп бойынша қашықтан оқыту модулі жыл сайынғы қызметкерлерді аттестаттау процесінің бөлігі болып табылады. Парақорлыққа қарсы іс-қимыл ережелері Компания қолданатын барлық келісім-шарт үлгілеріне енгізілген.

Сонымен қатар, есепті кезеңде «КАТКО» келесі саясаттарды енгізді: Мүдделер қақтығыстарын басқару рәсімі (2022 жылы қабылданды) және Үшінші тараптың заңнама талаптарына сәйкестігін тексеру рәсімі (2022 жылы қабылданды). Бұзушылықтар туралы бастамашылық хабарлау саясаты да ұйымдастырушылық өзгерістерді ескере отырып жаңартылды.

Компания өзінің барлық қызметкерлерінің Әдеп және іскерлік тәртіп кодексінің қағидаттары мен құндылықтарымен таныс болуын қамтамасыз ету үшін жұмыс істейді. Бас директор мен Комплаенс департаменті бұл стандарттар туралы жүйелі түрде хабарлап тұрады, соның ішінде жыл сайынғы аттестаттау процесі және сәйкестік туралы жыл сайынғы хабарлама арқылы.

Әдеп және іскерлік тәртіп кодексі

«КАТКО» Әдеп және іскерлік тәртіп кодексі оның бизнес жүргізудің әдептік нормаларына берілгендігінің іргетасы болып табылады. Кодексте Компания қызметкерлеріөзінің коммерциялық қызметін жауапкершілікпен және заңды түрде жүргізуде басшылыққа алатын қағидаттар, саясат пен стандарттар баяндалған.

Процесс

«КАТКО» барлық қызметкерлердің оның Әдеп және іскерлік тәртіп кодексімен таныс болуына және жақсы зерделеуіне кепіл болады. Компания әдептік тәртіп пен кодексті сақтаудың маңыздылығын атап көрсету үшін жыл сайынғы тренингтер мен ағымдағы семинарлар өткізіп тұрады. Қызметкерлер әдепке байланысты туындайтын проблемалық сәттер бойынша сұрақтар қоя алатын және ақпарат ала алатын әртүрлі ресурстарға қол жеткізе алады, олардың ішінде: корпоративтік анықтамалық құжаттардың дерекқоры бар ішкі порталға; қашықтықтан оқыту кешеніне; және OPUS, «Орано» ұсынатын және оқу материалдарын қамтитын персоналды тексеру процесіне арналған АТ құралына.

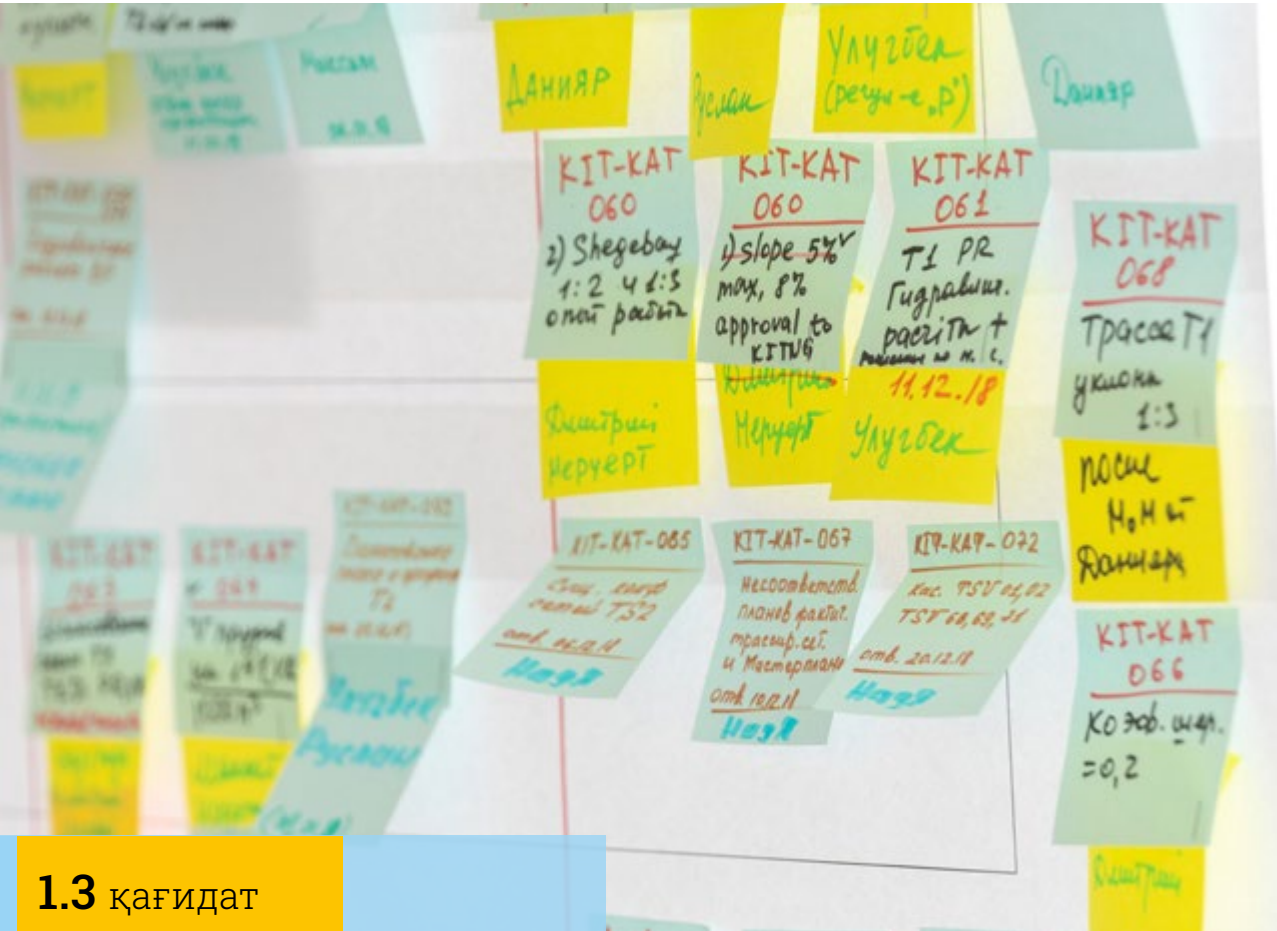
Сонымен қатар, «КАТКО» қызметкерлер мен үшінші тұлғаларға жағымсыз салдарлардан қорықпай проблемалар туралы хабарлауға мүмкіндік беретін құпия хабардар ету жүйесін енгізді. Жүйе Комплаенс департаментіне талаптарды сақтамау, парақорлық немесе сыбайлас жемқорлықтың ықтимал жағдайларын тергеп-тексеруге және шешуге мүмкіндік береді.

Бақылау және санкциялар

«КАТКО» талаптарды сақтамау немесе әдепсіз тәртіп жағдайларын анықтау, болдырмау және оларға ден қою үшін сенімді бақылау және санкциялар жүйесін құрды. Компания барлық мәлімделген сәйкессіздік фактілеріне байыптылықпен қарайды және тиісті түзету шараларының қабылдануын және, қажет болса, тиісті санкциялардың қолданылуын қамтамасыз ете отырып, әрбір оқиғаны мұқият тергеп-тексереді. Ол сондай-ақ өзінің бақылау құралдарын және олардың қолданылуын тексеру үшін үшінші тараптарды тартады.

2022 жылы «КАТКО» әдептік нормалар бұзылуының екі оқиғасын тіркеді, олардың бірі қоршаған ортаны қорғау мәселесіне қатысты, екіншісі персоналды іріктеу рәсімін бұзуға қатысты болған. Компания өзінің Бұзушылықтар туралы бастамашылық хабарлау саясатына сәйкес барлық қажетті шараларды, соның ішінде талаптарға сәйкестік жөнінде тергеп-тексеруді, есеп беруді және іс-әрекеттер жоспарын орындауды қабылдады.

1.3 қағидат

Халықаралық тау-кен ісі және металдар кеңесінің (ICMM) жалпы саясат қағидаттарына сәйкес келетін саясаттар мен стандарттарды енгізу.

«КАТКО» ICMM саясатының қағидаттарына сәйкес келетін саясат пен стандарттарды қолдауға ұмтылады. Компания өзінің ішкі саясатын, процестерін және тәжірибесін үнемі қайта қарап, оларды тұрақты даму- ды қамтамасыз етудің жалпы қағидаттарымен және пайдалы қазбаларды өндірудің жауапты тәжірибесімен сәйкестікке келтіріп тұрады. Компания ICMM талап- тарына сәйкестікке өзін-өзі бағалау процесін 2021 жылы аяқтады және 2024 жылы үшінші тарап аудитінен өтуді жоспарлап отыр.

Әдеп және іскерлік тәртіп кодексімен қатар, «КАТКО» корпоративтік әлеуметтік жауапкершілікті, еңбекті қорғауды, қауіпсіздік техникасы мен қоршаған ортаны қорғауды, радиоактивті заттармен жұмыс істеу кезін-

дегі қауіпсіздік техникасын және басқару жүйелерін қамтитын арнайы саясаттар мен стандарттарды енгізді. Олар компания қызметін адам құқықтары мен қоршаған ортаны қорғау мәселелеріне, сондай-ақ осы салаларды реттейтін заңдарға сәйкестікке келтіруге көмектеседі.

Үшінші тараптың КӘЖ аудиті «Орано Майнинг» КӘЖ ау- диті процесінің шеңберінде жұмыстар объектісінде екі жылда бір рет жүргізіледі. Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік туралы есепті Компания екі жыл сайын дайындайды. Құжаттың өзі аудиттен өтпесе де, КӘЖ туралы «Орано Майнинг» жалпы корпоративтік есебін үшінші тараптар жыл сайын тексеріп тұрады. Сонымен қатар, «КАТКО» өзінің КӘЖ саласындағы қызметіне жүйелі түрде ішкі аудиттер жүргізіп тұрады.

Компания сонымен қатар ICMM 10 пайдалы қазба- ларды өндіру қағидаттарын және тиімділік көрсет- кіштерінің күтілетін нәтижелерін пайдалана отырып, өз қызметінің барлық аспектілерін басқаруға ұмтылады.

1.4 қағидат

Басқарма және/немесе Атқару комитеті деңгейінде орнықты даму көрсеткіштері үшін жауапкершілікті жүктеу.

Тұрақты даму «КАТКО» біріктірілген басқару жүйесіне енгізілген.

«КАТКО» басқару жүйесінің сипаттамасы [12 бетте](#) берілген.

1.5 қағидат

Тікелей немесе делдал арқылы болсын, саяси мақсаттарға салынған қаржылық және ақшалай емес жарналардың құны мен бенефициарларын ашу.

«КАТКО» саяси мақсаттарға қаржылық немесе ақша- лай емес жарналар салмайды. Компанияның тәсілі заңсыз артықшылықтардың орнына жария шешімге тікелей немесе жанама әсер етуге бағытталған мүдде- лерге өкілдік етудің кез келген іс-әрекеттеріне тыйым салатын «Орано» әдеп және іскерлік тәртіп кодексіне сәйкес келеді.

«КАТКО» сонымен қатар қызметкерлердің үшінші тұлғалардан алған сыйлықтарының тізілімін жүргізеді. Есепті кезеңде саясатқа сәйкес қаралған сыйлықтар алу жағдайлары хабарланды.

ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

**Тұрақты даму қағидаттарын
корпоративтік стратегия мен шешім
қабылдау процестеріне біріктіру.**

«КАТКО» тұрақты пайдалы қазбаларды өндіру саласында көшбасшы болуға ұмтылады және орнықты даму қағидаттарын өзінің корпоративтік стратегиясы мен шешім қабылдау процестеріне біріктіруге бағытталған. Компания корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік стратегиясын сенімді түрде ұстанады және өз қызметін жүзеге асыратын қоршаған ортаға, мүдделі тараптарға және қауымдастықтарға ұзақ мерзімді оң әсер ету үшін БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарына қатысты негізгі тиімділік көрсеткіштеріне назар аударады.

2.1 қағидат

Инвестициялармен, сондай-ақ объектілерді жобалаумен, пайдаланумен және жабумен байланысты шешімдерді қабылдаудың корпоративтік стратегиясы мен процестеріне орнықты даму қағидатын енгізу.

Қатысушыларының құндылықтары мен міндеттемелеріне сәйкес «КАТКО»-ның орнықты дамуға деген көзқарасы Тұрақты даму мақсаттарына (ТДМ) – БҰҰ айқындаған тұрақтылық саласындағы негізгі сын-қа-

терлерге бағдарланған. Осы саладағы «Орано Майнинг» міндеттемелеріне сәйкес барлық 17 ТДМ-ға қол жеткізуге үлес қосу мақсатында Компания өзінің корпоративтік стратегиясы мен шешім қабылдау процестеріне енгізілген сегіз басым мақсатты бөліп көрсетеді.

«Орано»-дан «5С» (Климат, Қоғам, Клиенттер, Капитал және Құзыреттер) тәсілін енгізе отырып, «КАТКО» осы жаһандық мақсаттарға қол жеткізу бағытында жұмысты, сондай-ақ КӘЖ-нің алты іргелі қағидаттары мен тиісті саясаттар шеңберінде өзінің іс-қимыл жоспарлары мен тиімділікті өлшеу жүйелеріне орнықты даму қағидаттарын интеграциялауды қамтамасыз етеді.

2022 жылдың маусымында жаңартылған КӘЖ саясаты мүдделі тараптарға оң әсер ететін стратегияларды енгізу бойынша нұсқаулық ретінде қызмет етеді, ал Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, қоршаған ортаны қорғау және радиациялық қауіпсіздік саясаты (ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РК), Сыйақы туралы ереже, бизнес тәуекелдерінің Тізілімі және басқа саясаткерлер компанияның корпоративтік стратегиясының бағыттаушы принциптері ретінде қызмет етеді. «КАТКО» интеграцияланған менеджмент жүйесі ISO 14001:2015 және ISO 45001:2018 стандарттарына негізделген. 2022 жылдың мамырында Компания екі стандарт бойынша тәуелсіз қайта сертификаттаудан сәтті өтті.

Компанияның КӘЖ саласындағы 2025 жылға дейінгі міндеттемелерінің Қазақстанның корпоративтік азаматы ретіндегі бірегей басымдықтарын көрсететін нақты мақсаттары бар. Оларға радиациялық және өндірістік қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау, денсаулық сақтау, этика, ашықтық, диалог және қоғаммен өзара

әрекеттесу, климаттық күн тәртібі, құзыреттілік, тұтынушылардың өсуі және тиімді өндіріс кіреді.

ЦЕЛИ

В ОБЛАСТИ
УСТОЙЧИВОГО
РАЗВИТИЯ

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	

[Толығырақ ақпарат алу үшін Тұрақты даму мақсаттарын қараңыз](#)

2.2 қағидат

Тәуекелдерді талдау негізінде бірлескен кәсіпорындар бойынша серіктестерді, жеткізушілерді және мердігерлерді физикалық және психологиялық денсаулық пен қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау, адам құқықтары және еңбек нормалары саласындағы жауапты саясаттар мен тәжірибелерді қабылдауда қолдау.

«КАТКО» КӘЖ бойынша өз міндеттемелеріне сәйкес жеткізушілермен және мердігерлермен қарым-қатынаста жауапты бизнес жүргізу тәжірибесін көтермелейді. Компания сонымен қатар қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау талаптарын мердігерлермен келісімшарттарға енгізеді және мердігерлердің ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ бойынша ішкі саясатты және жергілікті ережелерді сақтауын қамтамасыз ету шараларын енгізеді.

Жеткізушілер

«КАТКО» жергілікті қазақстандық жеткізушілермен, әсіресе, компания қызметкерлерінің көпшілігі шыққан Түркістан облысы мен Созақ ауданында тығыз жұмыс істейді. Жергілікті мердігерлерге жұмыс орындарын ұсыну арқылы Компания аймақтың дамуына ықпал етеді және жергілікті инвестициялық жобаларды жүзеге асыруға қолдау көрсетеді.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберінде «КАТКО» қазақстандық өнім берушілерден тауарлардың кемінде 40% және жұмыстар мен қызметтердің кемінде 80% сатып алуға міндетті. Компанияның жергілікті жеткізушілермен ынтымақтастығы туралы толық ақпарат [92 бетінде](#) берілген .

Бірлескен кәсіпорындар

«КАТКО» есепті кезеңде бірлескен кәсіпорындарға қатысқан жоқ.

Мердігерлер мен жеткізушілер

«КАТКО» саясаты мен практикасы жалпы мердігерлер мен жеткізушілерге қолданылады, олардың физикалық және психологиялық денсаулық пен қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау, Адам құқықтары мен еңбек стандарттарын сақтауға жауапкершілікпен қарауын қамтамасыз етеді. Компания мердігерлер мен қосалқы мердігерлер үшін денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған орта саласындағы алтын ережелерді әзірледі. Кейбір негізгі саясаттар мыналарды қамтиды:

Сәйкестік саясаты.

«Орано» Әдеп және іскерлік тәртіп кодексіне және «Қазатомөнеркәсіптің» Әдеп және сәйкестік кодексіне сүйене отырып, «КАТКО» Сәйкестік саясаты этикалық тұтастықты, кәсібилікті, құпиялылықты, адалдықты, құрмет пен жауапкершілікті атап көрсетеді. «Орано» Әдеп және іскерлік тәртіп кодексін қызметкерлер, мердігерлер және жеткізушілер сақтайды.

Еңбекті қорғау және қауіпсіздік стандарттары.

Компания барлық қызметкерлер мен мердігерлерден оқиғалардың нөлдік санына қол жеткізуге және қолайлы жұмыс ортасын құруға баса назар аудара

отырып, барлық нысандарында еңбекті қорғау және қауіпсіздік саласындағы қатаң стандарттарды сақтауды талап етеді.

Оқыту және кәсіби даму.

«КАТКО» өз қызметкерлерін де, мердігерлерін де оқытуға және кәсіби өсу мүмкіндіктеріне айтарлықтай ресурстар бөледі. Кеніштерде жұмыс істейтін мердігерлер үшін Компания денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша кіріспе нұсқаулықтардың толық кешенін, сондай-ақ төтенше жағдайларға ден қою, электр қауіпсіздігі және өндірістегі басқа да іс-шаралар саласында оқытуды ұсынады. «КАТКО» жалпы назары еңбекті қорғау, қауіпсіздік, қоршаған ортаны қорғау және радиациялық қауіпсіздікте сақталады.

Қазақстанның еңбек заңнамасына сәйкес Компания мердігерлерге өзара тығыз қарым-қатынас пен жергілікті нормативтердің сақталуын қамтамасыз ете отырып, салыстырмалы құқықтар беруге ұмтылады.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Біздің қызметіміз әсер ететін адам құқықтарын, сондай-ақ қызметкерлердің және жергілікті халықтың мүдделерін, мәдени ерекшеліктерін, әдет-ғұрыптары мен құндылықтарын сақтау.

«КАТКО»-ның адам құқықтарын сақтауға деген берік міндеттемесі оның көпұлтты ұжымының және жақын маңдағы тұрғындардың мүдделерін, мәдениеті мен құндылықтарын құрметтеуге басымдық бере отырып, ISMM тау-кен қағидаттарын сақтауынан көрінеді. Компания БҰҰ-ның адам құқықтары аспектісінде кәсіпкерлік қызметтің басшылық қағидаттарын қолдайды және жұмыс орнындағы этникалық және әлеуметтік-мәдени әртүрлілікті құрметтейтін және этикалық мінез-құлық, әділ еңбек практикасы және адам құқықтарын қорғау қағидаттарын ұстанатын практиканы енгізеді.

3.1 қағидат

Адам құқықтарын сақтау саясатын әзірлеу, адам құқықтары саласындағы тиісті жауапкершілікті көрсету және ұйым мүшелері тудырған немесе ықпал еткен адам құқықтары үшін қолайсыз салдарларды жоюға мүмкіндік беретін процестерді қамтамасыз ету немесе ынтымақтасу арқылы БҰҰ-ның адам құқықтары аспектісінде кәсіпкерлік қызметтің Басшылық қағидаттарын қолдау.

«КАТКО» «Орано»-ның Әдеп және іскерлік тәртіп кодексімен және «Қазатомөнеркәсіптің» Әдеп және сәйкестік кодексімен бекітілген сенімді этикалық нормаларды басшылыққа алады. Бұл міндеттеме Компанияның Сәйкестік саясатында бекітілген және кәсіби этиканы БҰҰ-ның адам құқықтарының Жалпыға бірдей декларациясында көрсетілгендей адам құқықтарын терең құрметтеумен біріктіреді. «КАТКО» барлық қызметкерлердің, мердігерлердің, кеңесшілердің және агенттердің этикалық стандарттарды тұрақты сақтауын қамтамасыз етуге бағытталған кешенді тәсілді ұстанады – сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтудан бастап этикалық мінез-құлық және бұзушылықтардың алдын алу бойынша ұсынымдар белгілеуге дейін.

Компания осы міндеттемені нығайтудың негізгі процедураларын енгізді. Бас директордың жыл сайынғы нормативтерді сақтауды еске салатын үндеуі этика-

3.2 қағидат

Отбасылар мен қауымдастықтардың еріксіз физикалық немесе экономикалық қоныс аударуына жол бермеу. Мұндай мүмкіндік болмаған кезде салдарларды жұмсарту иерархиясын қолдану және қоныс аударған адамдардың өмір сүру құралдары мен өмір сүру деңгейін қалпына келтіру немесе жақсарту үшін қалдық жағымсыз салдарларды жоюға бағытталған іс-әрекеттерді немесе құқықтық қорғау құралдарын жүзеге асыру.

лық қағидаттарды сақтаудың маңыздылығын көрсетеді. Этика және іскерлік мінез-құлық кодексі барлық қызметкерлерге ішкі сервер және «Орано» веб-сайтында үшінші тұлғаларға қолжетімді. Сонымен қатар, кодекске сілтеме келісім-шарт үлгілеріне енгізілген және электрондық оқыту платформасы жыл сайынғы бағалау процедурасының бөлігі болып табылады. «КАТКО» Тәуекелдерін басқару рәсімі және нормативтерді ішкі оқыту Компания өзінің этикалық стандарттарын нығайту үшін пайдаланатын қосымша кепілдіктер ретінде қызмет етеді.

«КАТКО» ашық және айқын мәдениетті қолдайды. Оның Сәйкестік саясаты шағымдарды тіркеудің және оларды қараудың құрылымдық жүйесін қамтамасыз етеді. Қазақстандық еңбек инспекциясы тарапынан жыл сайынғы тексерулер жүргізіледі. Бұл кешенді тәсіл әділ еңбек практикасына деген мызғымас міндеттемені көрсетеді және Компания этикалық адалдық пен адам құқықтарын құрметтеудің ең жоғары стандарттарына сәйкес өз процестерін бейімдеуді және жетілдіруді жалғастыруда.

«КАТКО» жабдықталған өндірістік учаскелері пайдалануға берілген және отбасылар мен қауымдастықтардың физикалық немесе экономикалық қоныс аударуына әкелмейді. Оңтүстік Төртқұдық учаскесінде жергілікті елді мекендер болған жоқ. Бұл сол кездің өзінде жергілікті тұрғындар жақын жерде тұрмайтын өндірістік телім болды.

3.3 қағидат

Қауіпсіздік пен адам құқықтары жөніндегі ерікті қағидаттарға сәйкес келетін адам құқықтары мен қауіпсіздігіне тәуекелге негізделген көзқарасты қабылдау.

«КАТКО»-ның адам құқықтары мен қауіпсіздікке деген көзқарасы қауіпсіздік пен адам құқықтарының ерікті қағидаттарына сәйкес тәуекелге бағытталған әдіснамаға негізделген. «Орано»-ның этика және іскерлік мінез-құлық кодексі және «Қазатомөнеркәсіп»-тің этика және сәйкестік Кодексі негізінде құрылған Компанияның Сәйкестік саясаты қауіпсіздік пен адам құқықтарының барлық аспектілеріне дәйекті және этикалық нормаларды басшылыққа ала отырып, осындай тәсілдің негізі болып табылады.

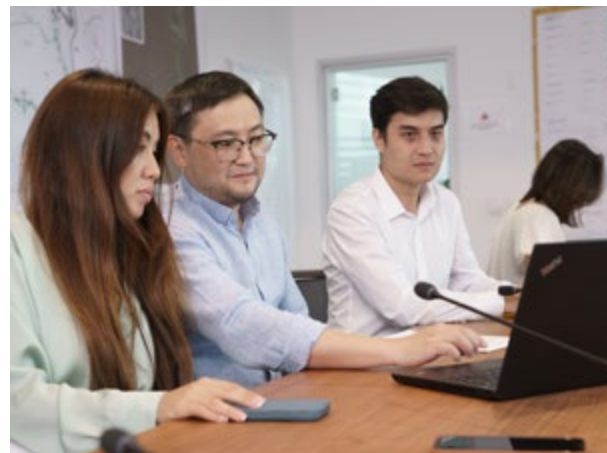
Бұл негізгі құжаттарда «КАТКО» мен оның қатысушыларының негізгі құндылықтарын күнделікті негізде құрметтеу үшін ұстануға тиісті қағидаттар мен ережелер көрсетілген. Олар Компанияның мәдениетін көрсетеді және оның барлық мүдделі тараптар алдындағы, әсіресе тұрақты даму мен адам құқықтарын құрметтеу жөніндегі міндеттемелерін білдіреді.

Олар сондай-ақ барлық қызметкерлер мен менеджерлер үшін негіз болып табылады, бұл сыбайлас жемқорлық пен алаяқтықтың барлық түрлеріне мүлдем төзбеушілікті растайды.

«КАТКО»-ның қауіпсіздікті қамтамасыз ету тәсілі де оның қатысушылары қабылдаған басқару саясатына сәйкес келеді. Қауіпсіздік жүйесі қатысушылармен бірлесіп әзірленді және оларды үнемі бағалайды. Қауіпсіздік саласындағы қандай да бір елеулі оқиғалар болған жағдайда Компанияда төтенше жағдайларға ден қоюдың кешенді жоспарлары көзделген.

Сонымен қатар, «КАТКО» осы этикалық стандарттарды сақтамаудың кез келген нақты немесе болжамды жағдайларын қарастыру үшін нұсқаулар мен процедураларды әзірледі, сондай-ақ, өз қызметкерлерінің және басқа да мүдделі тараптардың қатысуымен қолданылатын заңдар мен ережелер, адалдықты, құпиялылықты, құрмет пен жауапкершілікті сақтауға баса назар аударады. Бұзушылықтар туралы бастамашыл ақпараттан дыру саясаты наразылықтар мен шағымдарды тіркеу мен қараудың ашық жүйесін қамтамасыз етеді.

Компания өз қызметкерлері мен мердігерлері үшін құқықтар мен кемсітушілік сияқты тақырыптарға баса назар аудара отырып, тұрақты нормативті талаптарды сақтау бойынша тренингтер өткізеді. Ол сондай-ақ ішкі және сыртқы мүдделі тараптар үшін ашықтық пен есеп беруге ықпал ететін сенімді хабарлау және шағымдарды қарау механизмдерін жасады. Сонымен қатар, «КАТКО»-ның адам құқықтары мен қауіпсіздігін қорғауға деген міндеттемесін күшейтетін қырағылық таныту міндеті бар. Компания адам құқықтары мен қауіпсіздіктің өзгеріп отыратын жағдайында тиімді және өзекті болып қалуын қамтамасыз ету үшін өз саясатын қайта қарауды және жетілдіруді жалғастыруда.

3.4 қағидат

Жұмыскерлердің құқықтарын: балалар еңбегін немесе мәжбүрлі еңбекті пайдаланудан бас тарту; еріксіз еңбекке жол бермеу; 18 жасқа толмаған адамдарды қауіпті жұмыс түрлеріне тартуға жол бермеу; қудалау мен кемсітушіліктің барлық нысандарын жою; қауымдастық бостандығы мен ұжымдық мәмілелерді құрметтеу; жұмыскерлердің шағымдарын қараудың тиісті тетігін қамтамасыз ету жолымен құрметтеу.

«КАТКО» өз қызметкерлерінің құқықтарын барынша адалдықпен және қатаңдықпен, үздік әлемдік тәжірибелер мен қағидаттарды басшылыққа ала отырып қорғайды. Компания балалар еңбегін немесе мәжбүрлі еңбекті пайдаланудан бас тарту саясатын қатаң ұстанады және мәжбүрлі еңбек жағдайларын болдырмау үшін мұқият бақылауды жүзеге асырады. «КАТКО» кәсіпорындарына 18 жасқа толмаған қызметкерлердің қабылданбауын қамтамасыз ету үшін барлық әлеуетті қызметкерлерден жалдау процесінің шеңберінде Қазақстан заңнамасына

сәйкес келетін жеке куәлік құжатын пайдалана отырып, жасын растауды ұсыну талап етіледі.

Компания құрмет пен теңдік атмосферасын құра отырып, қысым мен кемсітушіліктің барлық түрлерін жоюға тырысады. «КАТКО» кадр саясаты этникалық немесе жынысы бойынша кемсітудің тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етеді және жергілікті еңбек заңнамасына және озық халықаралық тәжірибеге сәйкес келеді. Бұл 20-ға жуық ұлт өкілдерін қамтитын Компания қызметкерлерінің этникалық әртүрлілігінде көрінеді. «КАТКО» сонымен қатар барлық деңгейлерде гендерлік теңдікті насихаттайды және осы салада жақсарту жолдарын іздейді.

Қауымдастық пен ұжымдық мәмілелердің еркіндігін құрметтей отырып, «КАТКО» өз қызметкерлеріне шешім қабылдау процесіне қатысуға жағдай жасайды. Барлық қызметкерлерге Компаниямен ұжымдық шарт қолданылады, онда барлық артықшылықтар баяндалады және ашық қарым-қатынас үшін негіз қаланады. Қызметкерлердің өкілдері олардың атынан жеңілдіктерге, еңбек жағдайларына, өтемақыларға және еңбекті қорғау мәселелеріне қатысты әрекет ету үшін таңдалады.

«КАТКО» әділ және ашық жұмыс ортасын сақтауға деген міндеттемесін нығайта отырып, жұмысшылардың шағымдарын қараудың тиісті механизмін ұсынады. Компанияның Сәйкестік саясаты және бұзушылықтар туралы бастамашыл хабарлау механизмдері қызметкерлердің өз проблемалық мәселелерін айтуға мүмкіндігі бар екендігіне және кез келген проблемалар жедел және кәсіби түрде шешілетініне кепілдік береді.

Жастық тобы мен жынысы бойынша жаңа жалдау

	Жынысы		Жастық топ				Барлығы
	Еркек	Әйел	20-30	31-40	41-50	51+	
Жалданды, барлығы	67	17	26	41	11	6	84

Өз қызметкерлерінің дамуы мен өсуіне міндеттеме шеңберінде «КАТКО» құқықтар мен кемсітушілік курстарын қоса алғанда, оқыту мен біліктілікті арттырудың тұрақты мүмкіндіктерін ұсынады. Компания сонымен қатар қызметкерлерге өз жұмысы туралы құпия пікірлер қалдыруға және туындаған проблемаларды анықтауға мүмкіндік береді. Мұндай кешенді тәсіл «КАТКО»-ның қызметкерлердің құқықтарын құрметтеуге және қауіпсіз, жан-жақты және құрметті жұмыс ортасын құруға деген адалдығын нығайтады.

Қызметкерлердің тұрақтамауы

Жыл	Жалдау	Босату	Тұрақсыздық деңгейі
2022	84	60	6,3%

3.5 қағидат

Қызметкерлерге заңнама талаптарына сәйкес белгіленген мөлшерге тең немесе одан асатын немесе осы еңбек нарығында бәсекеге қабілетті жалақыны білдіретін (қайсысы жоғары екендігіне байланысты) жалақыны әділ төлеу және заңда белгіленген шектерде тұрақты және үстеме жұмыс сағаттарын тағайындау.

«КАТКО» өз қызметкерлеріне әділ сыйақы беру қағидатын ұстанады, бұл барлық жалақының жергілікті заңнама талаптарына сәйкес келуін немесе одан асып кетуін, сондай-ақ қайсысы жоғары екендігіне байланысты, еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болуын қамтамасыз етеді. Сондай-ақ, Компания өз қызметкерлерінің жұмысы мен жеке өмірі арасындағы тепе-теңдікке басымдық бере отырып, тұрақты және қосымша жұмыс уақытына заңнамалық шектеулерді қатаң ұстанады.

Жыл соңындағы персонал саны

	2022
Жергілікті қызметкерлер	1 122
Экспатриаттар	16
Барлығы	1 138

Жергілікті жерде жалдау

«КАТКО» өзінің жұмыс күшінің едәуір бөлігін Созақ ауданынан және Түркістан облысының басқа аудандарынан тарта отырып, жергілікті тұрғындардан қызметкерлерді жалдауға басымдық береді. Компания жергілікті таланттардың дамуына сене отырып, жергілікті экономикаға үлес қосады және бұл міндеттеме оның кадрларды іріктеу тәсілінен көрінеді.

«КАТКО» жергілікті қызметкерлерді жалдауға, атап айтқанда өндірістік учаскелерде жұмыс істеуге баса назар аударады. Жыл соңында қызметкерлердің 50% Созақ ауданының тұрғындары, 26% Түркістан облысының басқа аудандарының тұрғындары құрады. Компания персоналының жалпы 99%-ы және басшылық құрамның 92%-ы Қазақстан азаматтарының арасынан алынды.

Сыйақы саясаты

«КАТКО»-ның сыйақы саясаты әділеттілік пен лайықты еңбекақы қағидаттарына негізделеді. Ол барлық қызметкерлердің әділ сыйақы алуын және жалақының жергілікті заң талаптарына сәйкес келуін, олардан асып кетуін немесе еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болуын қамтамасыз етеді. Саясатты арнайы өтемақылар мен жеңілдіктер қызметі жүзеге асырады және бақылайды.

«КАТКО» жалақы мен жеңілдіктер деңгейінің Еңбек нарығының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында тұрақты түрде маркетингтік зерттеулер жүргізеді, оның соңғысы 2022 жылы жүргізілді. Жаһандық инфляциялық қысым жағдайында жалақы индекстеледі және 2022 жылы басқарушылық емес қызметкерлер үшін үш есе өсті, медициналық сақтандыру мен басқа да жеңілдіктер де өсті.

Ынталандырушы және нәтижелі жұмыс ортасын құру үшін әділ еңбекақы төлеудің және жұмыс пен өмір теңгерімінің маңыздылығын мойындай отырып, Компания Еңбекақы төлеу туралы өзінің ережесін және «КАТКО» Қызметкерлерін үстеме жұмысқа, демалыс және мерекелік күндеріндегі жұмысқа тарту рәсімін қатаң ұстанады. Бұл ішкі нұсқаулықтар қызметкерлерге әділ жалақы алуға және олардың жұмыс уақыты заң талаптарына сәйкес келуге арналған.

Өтемақылар мен жеңілдіктер қызметі қызметкерлердің заңнамада белгіленген деңгейге тең немесе одан асатын сыйақы алуын немесе қазақстандық еңбек нарығында бәсекеге қабілетті жалақыны білдіруін қамтамасыз ете отырып, еңбекақы төлеу жүйесін енгізуде және оны басқаруда шешуші рөл атқарады.

Компанияның ұжымдық шарты оның әділ өтемақы мен ақылға қонымды жұмыс кестесіне деген адалдығын

Қызметкерлерді оқыту

	Еркек	Әйел	Жұмысшы қызметкерлер	Басқарушы қызметкерлер	Барлығы
Қызметкерлерді оқыту сағаттарының саны	19 694	63 192	19 160	63 726	82 886
Оқытудан өткен тұрақты қызметкерлердің саны	109	450	241	318	559
Бір қызметкерге шаққандағы оқу сағаттарының орташа саны	181	140	222	200	148

тағы бір рет көрсетеді. Ол барлық қызметкерлерге қолданылады және барлық жеңілдіктерді, соның ішінде жалақы мен жұмыс уақытына байланысты жеңілдіктерді қамтиды.

Жалпы қазақстандық талаптармен салыстырғанда «КАТКО»-дағы сыйақы коэффициенттері

	Коэффициент
Қазақстандағы ЕТЖ-ға «КАТКО»-дағы ең төменгі жалақы	1,6
Қазақстандағы ЕТЖ-ға «КАТКО»-дағы орташа жалақы	6,0
Еңбек шақыртулары мен демалыстар (Қазақстан заңдары бойынша талап етілгеннен 50% жоғары төленеді)	2,0
Қазақстанның Еңбек кодексіне сәйкес үстеме жұмыс сағаттарын төлеу	1,5

Оқыту және дамыту

«КАТКО» жергілікті және халықаралық деңгейде мүмкіндіктер бере отырып, оқыту мен біліктілікті арттыруға қомақты қаражат салады. Компания ішінде, «Орано» тобы арқылы және одан тыс жерлерде жүзеге асырылатын бағдарламалар қызметкерлерге құнды дағдылар мен ақпарат береді, оларды мансаптық жетістікке дайындайды.

2022 жылы Компания 2021 жылғы 1548 сағатпен салыстырғанда міндетті тақырыптар, кәсіптік-техникалық және коммуникативтік дағдылар мен шет тілдері бойынша барлығы 1311 оқу сабағын өткізді. Оған 574 міндетті тренинг, 462 кәсіби тренинг, 95 коммуникативтік дағдылар тренингі және 180 тілдік тренинг кірді. Бұл сандар міндетті оқытудың нормативтік талаптарына сәйкес келеді.

3.6 қағидат

Жобаларды дайындау, әзірлеу және пайдалану кезінде байырғы халықтың құқықтарын, мүдделерін, ұмтылыстарын, мәдениетін және табиғи ресурстарға негізделген күнкөріс көздерін құрметтеу; қолайсыз әсерлерді жою үшін жұмсарту иерархиясын қолдану; жергілікті тұрғындар үшін тұрақты жеңілдіктерді қамтамасыз ету.

3.7 қағидат

Тұрғылықты жерінің өзгеруі, жерлер мен аумақтардың бұзылуы немесе маңызды мәдени мұра нәтижесінде елеулі қолайсыз әсерлер туындауы ықтимал жергілікті халықтың еркін, алдын ала және саналы келісімін алу және өзара іс-қимыл мен келісім процестерінің нәтижелерін көрсету бойынша жұмыс.

«КАТКО» ISMM 3.6 және 3.7 қағидаттарына сәйкес келетін мағынада жергілікті қауымдастықтармен өзара әрекеттеспейді.

Оқыту түрлері бойынша

	2018	2019	2020	2021	2022
Міндетті	348	528	874	642	574
Кәсіби	357	292	336	592	462
Байланыстар	159	159	72	241	95
Тіл	120	120	160	73	180
Жиыны	984	1 099	1 442	1 548	1 311

Қызметкерлерді бағалау

«КАТКО» қызметкерлердің мықты жақтарын және жақсарту мүмкіндіктерін анықтау үшін жұмыс тиімділігін үнемі бағалайды. Бұл сонымен қатар қызметкерлерге өздерінің проблемалық мәселелерін айтуға және сындарлы кері байланыс алуға мүмкіндік береді. Бұдан басқа, мұндай бағалау болашақ мансаптық өсуге кадр резервіне енгізу үшін, оның ішінде «Орано Майнинг»

халықаралық ұтқырлық бағдарламасы және «Қазатомөнеркәсіп»-тің басқа бірлескен кәсіпорындары арасында, сондай-ақ қатысушы компаниялардың бас кеңселерінде ротациялау арқылы қызметкерлерді анықтауға көмектеседі.

Қызметкерлердің жетістіктерін танудың тағы бір тәсілі-жыл сайынғы марапаттар. Жалпы, 2021 жылы «Үздік қызметкер» марапатына 25 адам және 2022 жылы 25

адам ие болды. Сонымен қатар, «Қазатомөнеркәсіп» компания-қатысушы 28 қыркүйекте Атом өнеркәсібі қызметкерінің жыл сайынғы күніне орай көрнекті қызметкерлерге марапаттар табыстайды. 2022 жылы «КАТКО»-ның 58 қызметкері «Қазатомөнеркәсіп», «Самұрық-Қазына», Қазақстанның ядролық қоғамы, Энергетика министрлігі мен KazEnergy мұнай-газ және энергетика кешені ұйымдарының Қазақстандық қауымдастығынан марапаттар мен алғыс хаттар алды, ал 50 адам «Қазатомөнеркәсіп»-тің 25 жылдығына орай медаль алды. «КАТКО»-ның тағы 30 қызметкері 20 жыл

немесе одан да көп жұмыс істегені үшін Компанияның 25 жылдық мерейтойына арналған марапаттарға ие болды.

Келісімшарт түрі бойынша қызметкерлерді бөлу

	2022
тұрақты	1 138
уақытша	108

Тиімділікті бағалау

	Барлығы	Еркек	Әйел	Жұмысшы қызметкерлер	Басқарушы қызметкерлер
Тиімділік пен мансаптық дамуды тұрақты бағалаудан өтетін қызметкерлер саны	1 121	156	965	726	395
Үлес	–	13,92%	86,08%	64,76%	35,24%

Қызметкерлердің жасы мен жынысы бойынша бөлінуі

	2018		2019		2020		2021		2022	
	Саны	Үлес	Саны	Үлес	Саны	Үлес	Саны	Үлес	Саны	Үлес
Барлығы штат	1 191	–	1 170	–	1 190	–	1 261	–	1 138	–
ЖАСЫ БОЙЫНША БӨЛУ										
20-30 жас	151	12,68%	138	11,79%	122	10,25%	161	12,77%	94	8,26%
31-40 жас	550	46,18%	522	44,62%	522	43,87%	516	40,92%	442	38,84%
41-50 жас	290	24,35%	295	25,21%	331	27,82%	367	29,10%	369	32,43%
51-63 жас	200	16,79%	214	18,29%	214	17,98%	217	17,21%	209	18,37%
63 жастан жоғары	–	0,00%	1	0,09%	1	0,08%	0	0,00%	24	2,11%
ЖЫНЫСЫ БОЙЫНША БӨЛУ										
Еркектер	1 012	84,7%	991	84,70%	1 011	84,96%	1 080	85,65%	982	86,29%
Әйелдер	179	15,03%	179	15,30%	179	15,04%	181	14,35%	156	13,71%

3.8 қағидат

Әйелдердің құқықтары мен мүдделерін құрметтеуге және жұмыс орнында этникалық және әлеуметтік-мәдени әртүрлілікті қолдауға бағытталған саясат пен тәжірибені енгізу.

«КАТКО» корпоративтік рухының негізінде инклюзивті және әртүрлі жұмыс орнын құруға деген ұмтылыс жатыр. Компания этникалық және әлеуметтік – мәдени әртүрлілік тек моральдық императив емес, сонымен қатар әйелдердің құқықтарын құрметтейтін және айырмашылықтарды насихаттайтын саясат пен тәжірибені жүзеге асыруды ынталандыратын стратегиялық артықшылық екенін мойындайды. «КАТКО» ТНҚ-ті жетістіктерді мониторинг жүргізу үшін БДЖДК және

орта басқару буыны деңгейінде белгіледі, бүкіл компания бойынша этникалық және әлеуметтік-мәдени әртүрлілік бойынша кешенді оқыту бағдарламасы енгізілді.

2022 жылы «КАТКО» өз қатарында 185 әйел қызметкерді орналастырды, бұл жалпы жұмыс күшінің шамамен 15% құрады. Әйелдер сонымен қатар жоғары деңгейдегі басшылық лауазымдардың 30% иеленді және 2025 жылға қарай Компания басшылық лауазымдардағы әйелдер санын көбейтуге ниетті. 1 446 жергілікті мердігерлердің арасында 142 әйел болды.

Қызметкерлерді әртараптандыру

Санат	Барлығы
Менеджмент және ИТҚ	Саны 422
Әкімшілік қызметкерлер	Саны 141
Өндірістік қызметкерлер	Саны 575
Барлығы	Саны 1 138

Жұмыспен қамту және әртүрлілік санаттары бойынша қызметкерлер пайызы

Жынысы мен жасы бойынша әр санаттағы қызметкерлер пайызы		Жынысы		Жастық топ			Барлығы
Category		Әйел	Еркек	30 жасқа дейін	30-50 жас	50 жастан жоғары	
Менеджмент және ИТҚ	Саны	87	335	28	349	45	422
	Үлес	19,33%	74,44%	6,22%	77,56%	10,00%	33,90%
Әкімшілік қызметкерлер	Саны	67	74	26	82	33	141
	Үлес	42,14%	46,54%	16,35%	51,57%	20,75%	11,33%
Өндірістік қызметкерлер	Саны	2	573	25	395	155	575
	Үлес	0,31%	90,09%	3,93%	62,11%	24,37%	46,18%
Барлығы	Саны	156	982	79	826	233	1138
	Үлес	12,53%	78,88%	6,35%	66,35%	18,71%	91,41%

Басқару органдарына жынысы және жастық топ бойынша бөлінуге қатысатын қызметкерлер

	Жынысы		Жастық топ		
	Әйел	Еркек	30 жасқа дейін	30-50 жас	50 жастан жоғары
Басқару лауазымдарындағылар	31	155	0	160	26

Санаттар бойынша басқару органына (БДЖДК) кіретін қызметкерлер	Жынысы		Жастық топ		
	Әйел	Еркек	30 жасқа дейін	30-50 жас	50 жастан жоғары
Санаттар бойынша басқару органына (БДЖДК) кіретін қызметкерлер саны	3	7	0	9	1
Санаттар бойынша басқару органына (БДЖДК) кіретін қызметкерлердің үлесі	30 %	70 %	0 %	90 %	10 %

Гендерлік теңдік

Гендерлік теңдік 2021 және 2022 жылдардағы «КАТКО» үшін маңызды мәселелер тізімінің негізгі тармағы болып қала береді. Компания 2021 жылы басталған гендерлік әртүрлілік пен теңдік бойынша оқыту динамикасын дамытып, оның ауқымын орта буын басшылығына дейін кеңейтті және қалған басқару персоналы мен қызметкерлердің кең ауқымы үшін оқытуды кеңейтуді жоспарлап отыр. Хабардарлықты арттыру, ықтимал тәуекелдерді тану және азайту арқылы Компания әйелдерді негізгі лауазымдарда да, тәуекелі жоғары вахталық кенттегі жұмысшылар сияқты төменгі деңгейлерде де қолдауды жалғастырды.

Әралуандылық-тең мүмкіндіктер

«КАТКО» жынысына, жасына, этникалық тегіне немесе ұлтына қарамастан барлығына бірдей мүмкіндіктер беруге тырысады. Әралуандылық пен тең мүмкіндіктерге деген бұл міндеттеме кадрларды іріктеу Процедурасында және жалақы туралы Ережеде көрінеді. 20-ға жуық ұлттың өкілі болып табылатын Компания өзінің халықаралық құрамы мен дүниетанымымен ерекшеленеді. «КАТКО» мансаптың барлық кезеңдерінде қызметкерлерді жалдауды жалғастыруда және осы тәсіл ұсынатын әртүрлі перспективаларды бағалайды.

Икемді жұмыс кестесі және қашықтан жұмыс істеу

«КАТКО»-ның пандемияны жеңудегі тәжірибесі оның вахталық кенттен тыс жұмыс істейтін кеңсе қызметкерлерінің еңбек жағдайларына бейімделуін қамтамасыз етуге көзқарасы үшін негіз болды. «КАТКО» бұл қызметкерлерді қолдауды жалғастырып, оларды қашықтан жұмыс істеуге қажетті жабдықтармен қамтамасыз етті және кадрлық қызметтерді онлайн режимінде ұсынды. Компания күйзеліс факторларының әсерінен табысты жұмыс істеу және елеулі өзгерістерге бейімделу қабілетін көрсеткен өз қызметкерлерінің бейімделу қабілеті мен табандылығын мойындайды.

2023 жылдың мамырында, есепті кезеңнен кейін Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы COVID-19 пандемиясының аяқталғанын жариялады. Дегенмен, «КАТКО» ықтимал тараудың алдын алуға барлық қызметкерлерді қорғау үшін сақтық шараларын, соның ішінде қызметкерлерді өз нысандары мен кеңселерінде симптомдарды анықтау үшін бақылауды жалғастыруда.

Әлеуметтік пакет

Санаттар	Әлеуметтік қолдау түрлері (алу шарттары)
Денсаулық сақтау	1) Қызметкер есебінен 2% мөлшерінде, бірақ KZT 14,000-нан аспайтын және жұмыс беруші есебінен 3% мөлшерінде, бірақ KZT 21,500-ден аспайтын (Қазақстан заңнамасына сәйкес барлық қызметкерлер үшін) міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру. 2) Жұмыс беруші Mediker медициналық компаниясымен келісім жасасты және қызметкерді және оның отбасының 2 мүшесін (тек тұрақты қызметкерлер) сақтандырады.
Уақытша еңбекке жарамсыздық пен мүгедектікті жабу	Еңбек шарты бұзылған кезде ұжымдық шартқа сәйкес төлемдер
Бала күтімі бойынша демалыс	Жұмыс орны мен өтілі баланың үш жасқа толғанға дейін Қазақстанның Еңбек кодексіне сәйкес сақталады
Зейнетақымен қамсыздандыру	1) Қызметкер есебінен жалақының 10% мөлшерінде және зиянды еңбек жағдайларын да жұмыс істейтін қызметкерлер үшін 5% мөлшерінде міндетті зейнетақы жарналары ғана жұмыс берушінің есебі болып табылады. 2) Еңбек шарты бұзылған кезде жұмыс өтіліне байланысты ұжымдық шартқа сәйкес біржолғы төлемдер.
Басқа	а. Жеке сұраныс: жұмыс берушінің шарттарына сәйкес қаржылық көмек көрсету үшін комиссиялық негізде қаралады б. Қосымша ақылы жыл сайынғы демалыс: вахталық қызметкер үшін 2 күнтізбелік күн және 5/2 кесте бойынша жұмыс істейтін кеңседегі қызметкер үшін 6 күнтізбелік күн. в. Біздің қызметкерлеріміздің балаларына білім беру: жұмыс беруші мен қызметкер арасындағы келісімге сәйкес, балаларға білім беру шығындарын компания өтей алады, содан кейін қызметкердің жалақысынан ұстайды немесе ұстамайды. г. Ұжымдық шартқа сәйкес төлемдер

Еңбек жағдайларына қатысты хабарламаның ең аз мерзімі

Егер еңбек немесе ұжымдық шарттар хабарлаудың неғұрлым ұзақ мерзімін көздеме, күнтізбелік 15 күннен кешіктірмей

22 адам

2022 жылы бала күтімі бойынша демалыстағы қызметкерлер саны

Астанадағы бас кеңсе қызметкерлеріне аптасына бір күн қашықтан жұмыс істеуге мүмкіндік беріледі.

Қызметкерлерге қосымша жеңілдіктер

«КАТКО»-ның өз қызметкерлеріне деген адалдығы жұмыс орнынан тыс. Компания жұмысының тиімділігі және қысқа мерзімді ынталандыру рәсімдері үшін сыйлықақыларды есептеуге негіз болған жеңілдіктердің толық пакетін ұсынады. Мақсат – жеке өмір мен еңбек қызметінің салауатты тепе-теңдігін қамтамасыз ету және қызметкерлердің әл-ауқатын қамтамасыз ету.

*Ұлт – адамның тілдің, мәдениеттің, дәстүрлердің, әдет-ғұрыптардың, өмір салтының ерекшеліктерімен бөлінетін белгілі бір этникалық ортақтығына жататындығы

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Мүдделі тараптардың тәуекелдерді қабылдауы ескерілетін берік ғылыми негізде тәуекелдерді басқару жөніндегі тиімді стратегиялар мен жүйелерді іске асыру.

Тәуекелдерді тиімді басқару тау-кен жұмыстарын жауапты жүргізу үшін өте маңызды фактор болып табылады. «КАТКО»-ның қауіпсіздік техникасы, табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану және әлеуметтік жауапкершілік саласындағы міндеттемелері оның тәуекелдерді басқарудың кешенді стратегиясында көрсетілген. Компания ықтимал тәуекелдерді азайту, өз қызметкерлерінің, мердігерлерінің және жергілікті тұрғындардың қауіпсіздігіне кепілдік беру және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуден бастап, апаттарды оқшаулау және жою жоспарларын әзірлеуге дейін қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету үшін бәрін жасайды.

4.1 қағидат

Жаңа жобалар үшін экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер мен мүмкіндіктерді, сондай-ақ мүдделі және тартылған тараптардың қатысуымен ағымдағы қызметтегі елеулі өзгерістерді бағалау және осындай бағалаудың нәтижелерін жария түрде ашу.

«КАТКО» қызметінің негізінде табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануды және әлеуметтік жауапкершілік-ті қамтамасыз ету жөніндегі мақсатты саясат жатыр.

Компания осы негізгі құндылықтарды өзінің өндірістік учаскелерінің жанында тұратын жергілікті тұрғындардың саны шектеулі немесе жоқ болса да, өзінің бизнес стратегиясына біріктіреді. «КАТКО» мақсаты жергілікті экожүйеге, оның ішінде ЖҰШ әдісін қолдану есебінен жүргізілетін жұмыстардың әсерін тиімді мониторингтеу, бақылау және азайту болып табылады. Бұл міндеттеме Компанияның ішкі нұсқауларға да, нормативтік-құқықтық талаптарға да сәйкес келетін экологиялық менеджменттің жан-жақты процесінде көрінеді.

Процесті іске асыру өндірістік телімде бар орта құраушы компоненттердің түгендеу тізімдемесін жасау үшін бастапқы куәландырудан басталады. Жобаны

әзірлеу кезеңінде «КАТКО» кеніштің болашақ жағымсыз әсерлерін бағалау үшін қоршаған ортаға әсерін зерттейді. Бұл жүйелі тәсіл күшейтілген экологиялық мониторинг арқылы тау-кен өндірісінің барлық процесінің шеңберінде қамтамасыз етіледі. «КАТКО» Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес әрбір жобаны жоспарлау кезеңінде қоршаған ортаға әсерді бағалау рәсімін орындауды көздейді.

«КАТКО» қызметінің маңызды элементі мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл болып қала береді. 2019 жылы өткізілген мүдделі тараптардың картасын негізге ала отырып, Компания олармен өзара әрекеттесу жоспарын үнемі жаңартып отырады және экологиялық және әлеуметтік мәселелерді талқылауға жергілікті жұртшылықты тартады. ISMM қағидаттарына сәйкес «КАТКО» тұрақты даму мүмкіндіктерін зерделеу және компанияның экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерін бағалау нәтижелерінің ашықтығын қамтамасыз ету арқылы қоршаған ортаға және әлеуметтік салаға әсерді азайту жөніндегі өз міндеттемелерін орындайды.

4.2 қағидат

ЭЫДҰ-ның жанжалды аудандардан немесе жоғары тәуекел аймақтарынан жұмыстарға немесе жеткізілімдерге кешенді сараптама жүргізу жөніндегі басшылық қағидаттарына сәйкес жанжал жағдайында адам құқықтарын қорғаудың тәуекелге бағдарланған кешенді сараптамасын орындау.

Компания экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) ұйғарымына сәйкес жанжалды аудандардан немесе жоғары қауіпті аймақтардан жұмыс жүргізбейді және жеткізуді жүзеге асырмайды.

4.3 қағидат

Жалпы танылған халықаралық стандарт немесе басқару жүйесі негізінде жұмысшылар мен жергілікті халықтың физикалық және психологиялық денсаулығы, қауіпсіздік және қоршаған орта, мәдени мұра және табиғат әсерін болдырмау/болдырмау, азайту, азайту және (немесе) жою үшін бақылау шараларына тәуекелге бағдарланған тәсілді енгізу.

«КАТКО» өз жұмысшылары мен жергілікті тұрғындардың денсаулығы мен қауіпсіздігін, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау принциптеріне деген адалдығын ұстанады.

2020-21 жылдары өз қызметкерлерінің әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін Компания қашықтықтан психологиялық және эмоционалды қолдау бағдарламасын енгізді. 2022 жылы бұл бастама өндірістік тәлімде үнемі қатысатын білікті психологтың қызметімен толықтырылды.

Сонымен қатар, «КАТКО» өз қызметін ISO 14001:2015 (экологиялық менеджмент жүйесі) және ISO 45001:2018 (еңбек қауіпсіздігі және денсаулық сақтау менеджменті жүйесі) сияқты қатаң халықаралық стандарттарға сәй-

кес жүзеге асырады. Бұл жүйелер тәуекелдерді болдырмауға, үнемі жетілдіруге және барлық деңгейлерде тиімді қауіпсіздік мәдениетін қамтамасыз етуге бағытталған саясатқа негізделген.

Тәуекелдерді басқару жүйелері

«КАТКО»-дағы тәуекелдерді басқару ішкі бақылау және Тәуекелдерді басқару басқармасы қабылдаған іскерлік тәуекелдерді бағалау бойынша белсенді күш-жігерді, сондай-ақ «Тәуекелдерді басқару процедурасы» және «Экологиялық аспектілер мен тәуекелдерді анықтау, бағалау, мониторинг және бақылау процедурасын» қоса алғанда, бірқатар қатаң процедураларды қабылдауды қамтитын көптеген мақсатты міндеттерді білдіреді. Сонымен қатар, Компания кәсіптік тәуекелдерді бағалауды, жұмыс басталғанға дейінгі тәуекелдерді

талдауды және экологиялық тәуекелдерді бағалауды жүзеге асырады. Қауіпті факторларды азайту ғана емес, болдырмау үшін кез-келген зиянды еңбек жағдайларын анықтау үшін үнемі сыртқы аудиттер жүргізіледі.

Өндірістік қауіпсіздікті басқару стандарты

«КАТКО» «Орано»-мен тығыз ынтымақтастықта технологиялық процестердің қауіпсіздігін басқаруды (ТПҚБ) өзі жүргізіп жатқан барлық жұмыстарға енгізу міндетін қойды. ТПҚБ қауіпті заттардың қажетсіз шығарындыларын және технологиялық шығарындыларды, өрттер мен жарылыстарды бақылауға жүйелі тәсілді қамтамасыз етеді. 2024 жылға қарай Компания өзінің барлық операцияларында «Орано Майнинг» қолданатын ТПҚБ стандарты мен әдістерін толығымен енгізуге ниетті. Бүгінгі таңда ТПҚБ стандарты енгізу сатысында және ішінара «КАТКО» өндірістік учаскелерінде қолданылады. 2022 жылы ТПҚБ тренингі екі өндірістік учаскедегі қауіпсіздік күнінің бағдарламасына енгізілді, бұл оқу курсының негізгі бағыты аммиак суының ағып кету сценарийлерінің ықтимал уытты әсерлеріне және апаттарды оқшаулау және жою шараларына бағытталған.

Басқа бастамалармен қатар, Компания 2021-22 жылдары өндірістік қауіпсіздікке саналы көзқарас саласында басшыларды оқыту бойынша бірқатар іс-шараларды іске асырды, қызметкерлермен авариялық жағдайларда ден қою бойынша тұрақты жаттығулар өткізді, зауыт операторларына қауіпті заттар шығарындыларының алдын алу және бақылау тәсілдерін бейінді, тереңдетіп

оқытуды қамтамасыз етті, сондай-ақ дағдарыстық жағдайды басқару тобы үшін оқу-жаттығу сабақтарын өткізді. Бұдан басқа, қауіпті өндірістік объектілерде ағымдағы техникалық қызмет көрсету және пайдалану рәсімдеріне қосалқы бөлшектерді енгізу бойынша арнайы жұмыс тобы құрылды.

Өндірістік қауіпсіздікті басқаруға саналы көзқарас саласында оқыту

«КАТКО» ТПҚБ бойынша өз міндеттемелері шеңберінде ТПҚБ бойынша мамандардың біліктілігін арттыруға және кешенді оқыту бағдарламасына инвестицияларды жүзеге асыруды жалғастыруда. Компания қауіпсіздік оның үнемі жетілдірілуіне және қазірдің өзінде мұқият ойластырылған қауіпсіздік мәдениетіне байланысты екенін түсінеді, бұл әрбір қызметкердің және мердігердің басым міндеттерінің қатарына әріптестерінің қауіпсіздігі мен өз қауіпсіздігін, сондай-ақ жергілікті қоршаған ортаны қорғауды жатқызады. ТПҚБ маңызды құрамдас бөлігі болғанымен, ол еңбекті қорғауды, өнеркәсіптік гигиенаны және қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз етуге бағытталған стандарттар мен әдістердің кең ауқымының бөлігі болып табылады.

4.4 қағидат

Апаттардың салдарын оқшаулау және жою жөніндегі жоспарларды әзірлеу, уақтылы жаңарту және тестілеу. Сыртқы мүдделі тараптар үшін елеулі тәуекелдер туындаған жағдайда, бұл процесс зардап шегуі мүмкін мүдделі тараптармен ынтымақтастықта, сондай-ақ жалпы қабылданған тиісті салалық практикаға сәйкес жүзеге асырылуы тиіс.

«КАТКО» өз қызметкерлерінің қауіпсіздігіне және қоршаған ортаны қорғауға кепілдік беру үшін апаттардың салдарын оқшаулау және жою жоспарларын әзірледі, уақтылы жаңартады және тексереді. Ықтимал тәуекелдерді азайтуға дайындықтың маңыздылығын мойындай отырып, Компания бұл жоспарларды зардап шегуі мүмкін мүдделі тараптармен бірлесіп және озық тәжірибелерді қолдана отырып жүзеге асырады.

Апат салдарын оқшаулау және жою

«КАТКО» апаттардың салдарын оқшаулау және жою жөніндегі іс-қимыл хаттамаларын енгізді, бұл оның кез келген жағдайда қауіпсіздік пен дайындықты қамтамасыз ету саласындағы мақсатты саясатын көрсетеді. Бұл жоспарлар жұмыс барысында туындауы мүмкін бірқатар сценарийлерді ескере отырып әзірленген және қауіпті факторларды анықтау, тәуекелдерді бағалау және бақылау шараларын қамтиды. Бұл хаттамалар ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ саласындағы елеулі

тәуекелдерді басқару, сондай-ақ апаттардың салдарын оқшаулау және жою бағдарламасында сипатталған.

Локализация және тарату жоспарларының өзектілігіне кепілдік беру үшін Компания оларды жаңа аналитикалық ақпаратты, ғылыми зерттеулердің нәтижелерін және пайда болған озық әдістерді ескере отырып үнемі қайта қарайды. Бұл тәсіл «КАТКО» өзінің қызметінің қоршаған ортаға және жергілікті халыққа әсерін үнемі жүргізіп отыратын зерттеумен, сондай-ақ жер асты және жер үсті суларының, топырақтың, шөгінді түзілімдер мен ауаның экологиялық мониторингінің қолданыстағы бағдарламаларын бағалаумен айқын көрінеді.

Компания барлық тараптардың төтенше жағдайларда әрекет ету тәртібі туралы хабардар болуын және қажет болған жағдайда тез және тиімді әрекет ете алуын қамтамасыз ету үшін өз қатысушылары мен мердігерлері үшін тұрақты жаттығулар өткізеді.

Қауіпсіздік жаттығулары

Қауіпсіздік жаттығулары «КАТКО» қолданатын тәуекелдерді басқару стратегиясының ажырамас бөлігі болып табылады. Барлық өндірістік учаскелерде жылына бір немесе екі рет өткізілетін І және ІІ деңгейдегі оқу-жаттығулар компанияның апаттарды оқшаулау және зардаптарын жою жөніндегі жоспарларының тиімділігіне дайындығын тексеруге арналған. 2022 жылы «КАТКО» өз аймақтарында І деңгейдегі апаттық жағдайлардағы іс-қимылдар бойынша 38 жергілікті оқу-жаттығу өткізді, сонымен қатар, Компания өндірістік учаскелердің 834 штаттық қызметкерлерін алғашқы өрт сөндіру құралдарын дұрыс пайдалануға үйретті.

Қауіпсіздік жаттығулары	I Деңгей	II Деңгей	III Деңгей
2017	31	2	–
2018	30	2	–
2019	32	2	–
2020	32	1	1
2021	33	1	–
2022	38	1	–

- Оқу-жаттығу категориялары үш деңгейге бөлінеді:
- І деңгей – өртке қарсы жаттығулар сияқты жергілікті жаттығулар тоқсанына кемінде бір рет өткізіледі.
 - ІІ деңгей – кем дегенде екі жылда бір рет жоғары басшылықтың қатысуымен жергілікті жаттығулар.

- ІІІ деңгей – жоғары басшылық пен «Орано Майнинг» бас кеңсесі өкілдерінің қатысуымен жергілікті жаттығулар. Мұндай оқу-жаттығулар жылына бір рет «Орано» Тау-Кен Бизнес Бөлімшесінде өткізіледі.

Әрбір жаттығу жақсартудың ықтимал бағыттарын анықтауға мүмкіндік береді және «КАТКО»-ның апаттық жағдайларға жалпы дайындығын арттырады. Компания өз қызметкерлерінің, жергілікті мердігерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге тырысады және бұл тұрақты тексерулер оны кез келген ықтимал апаттық жағдайда тиімді жауап беруге дайындау үшін өте маңызды.

Оқу-жаттығу шеңберінде «КАТКО» ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ саласындағы басшылық қағидаттардың сақталуына кепілдік беру үшін кеңестер мен тексерістер өткізеді. 2022 жылы Компания ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ мәселелеріне арналған кеніште 50 жиналыс және 50 КОДИР жиналысын өткізді. Сондай-ақ ІV деңгейдегі апаттарды жою жоспарына 27 көшпелі тексеру жүргізілді.

ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ инспекциялары	2021	2022
I Деңгей	1 416	1 265
II Деңгей	2 617	2 753
III Деңгей	176	83
IV Деңгей	23	27

«КАТКО»-ның қауіпсіздік және апаттық жағдайларға дайындық саласындағы міндеттемелері мызғымас күйінде қалып отыр. Компания өз қызметкерлерін, жергілікті халықты және қоршаған ортаны қорғау үшін апаттардың салдарын оқшаулау және жою саласында өз мүмкіндіктерін үнемі кеңейтуге ұмтылады.

ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ, ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫ ЖӘНЕ РАДИАЦИЯДАН ҚОРҒАУ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Нөлдік жарақаттанудың түпкі мақсатымен еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы көрсеткіштерді үнемі жақсартуға ұмтылу.

«КАТКО» үшін ең басты басымдық-өз қызметкерлері мен мердігерлері үшін салауатты және қауіпсіз жұмыс ортасын қамтамасыз ету, сондай-ақ оларды және жергілікті халықты радиацияның ықтимал әсерінен және басқа қауіптерден қорғаумен қамтамасыз ету.

5.1 қағидат

Жұмыс орнында еңбекті қорғау мен қауіпсіздікті тұрақты жақсартуға бағытталған тәжірибелерді енгізу және өндірістегі жазатайым оқиғаларды, ауыр жарақаттарды жою және танылған халықаралық стандарт немесе менеджмент жүйесі негізінде кәсіптік аурулардың алдын алу жөніндегі жұмыстың тиімділігіне мониторинг жүргізу.

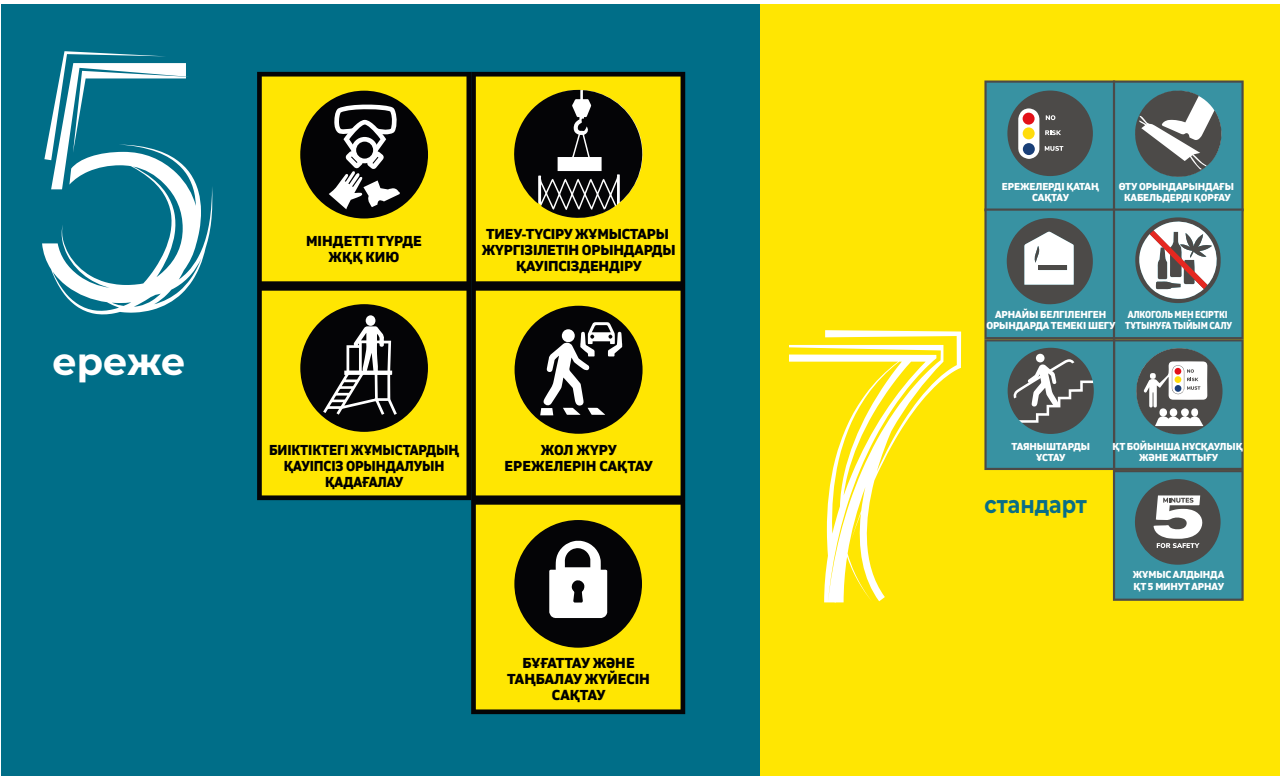
«КАТКО»-ның тұрақтылыққа деген көзқарасы-оның барлық қызметкерлері мен мердігерлері үшін оң және қауіпсіз жұмыс ортасын құру. Қауіпсіздік мәселесі жоспарлаудың және күнделікті қызметтің барлық процестеріне енгізілген. Өз нысандарын жобалау, салу, пайдалануға беру, пайдалану және пайдаланудан шығару кезінде Компания «Ең бастысы қауіпсіздік» қағидатын ұстанады.

Саясат

«КАТКО» әрқашан өз қызметкерлерінің, мердігерлерінің және жергілікті тұрғындардың денсаулығы мен әл-ауқатына басымдық берді. Компания жұмыс орнындағы қауіпсіздікті және еңбекті қорғауды үнемі арттыруға, сондай-ақ радиациялық әсерді барынша шектеуге тырысады. Жұмыс орнындағы қауіпсіздік үшін түпкілікті жауапты басшылық болса да, «КАТКО» бұл процеске қатысқандардың барлығы өздерін және айналасындағыларды қорғауға жауапты деп санайды. Бұған қызметкерлер, серіктестер, мердігерлер және өндірістік учаскеге келушілер кіреді.

«КАТКО» «Орано»-ның «5 ереже және 7 стандарт» тәсілін қолдана отырып, өзінің қауіпсіздік мәдениетін нығайтады. Ережелер әр қызметкердің күнделікті жұмысына тікелей біріктірілген. Компания оларды басшылықтың белсенді қатысуымен барлық деңгейлерде қолдануды талап етеді.

Компания интеграцияланған менеджмент жүйесінің бөлігі ретінде еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, қоршаған орта және радиациялық қауіпсіздік (ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ) саласындағы саясатын басшылыққа

алады. «КАТКО» сондай-ақ технологиялық процестердің қауіпсіздігін басқаруды (ТПҚБ) – қауіпті заттардың, технологиялық ерітінділердің немесе өрттер мен жарылыстардың қажетсіз шығарылуын бақылаудың жүйелік әдісін қолданады. ТПҚБ ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ стандарты болмаса да, ол қызметкерлердің, мердігерлердің денсаулығы мен қауіпсіздігіне, сондай-ақ қоршаған ортаға немесе бизнеске айтарлықтай әсер етуі мүмкін тәуекелдерді басқаруға көмектеседі.

«КАТКО» өз қызметінің барлық процестерінде ЕҚ, ТҚ, ҚОҚ және РҚ тәуекелдерін басқару жүйесін қолданады. Компания сондай-ақ түрлі ықтимал қауіпті оқиғаларға ден қоюдың нақты рәсімдерін көздейтін апаттық жағдайларды жою жоспарларын қолдайды және жаңартады.

«Орано»-ның 5 ережесіне қосымша, «КАТКО» бұрғылау сияқты қауіптілігі жоғары аймақтарды басқару үшін өз ережелерін енгізді.

Өлшеу және бағалау

ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ бойынша күш-жігерінің тиімділігін өлшеу үшін «КАТКО» ISO 45001 сәйкес келесі әдістерді қолданады:

- «КАТКО» қызметкерлері мен үшінші тұлғалардың кешенді жоспарлы және нысаналы инспекциялары

- ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ мәселелеріне арналған БДЖДК кеңестері
- ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ мәселелеріне арналған тұрақты көшпелі кеңестер
- Қызметкерлер мен мердігерлерге арналған тұрақты медициналық кеңес
- ЕҚ, ҚТ, ҚОҚ және РҚ бойынша кең ауқымды мәселелерді қамтитын қызметкерлер мен мердігерлерге арналған ішкі және сыртқы оқу бағдарламалары
- Жалпы бағалау әдістері мыналарды қамтиды:
- ЕҚ және ҚТ бойынша күнделікті кеңестер
- Тұрақты жоспарлы жаттығулар
- Қауіпсіздік мәселелері қызметкерлер жұмысының тиімділігін бағалау процесіне енгізілген
- ЕҚ және ҚТ мәселелері бойынша қызметкерлермен ішкі ақпарат алмасу
- Оқиға болғанға дейін ықтимал проблемалық аймақтарды анықтау үшін ықтимал қауіпті жағдайларды мұқият бақылау және зерттеу
- Жұмысшылармен де, мердігерлермен де жүргізілетін тұрақты медициналық кеңестер

«КАТКО» ықтимал қауіпті оқиға әдіснамасын (ЫҚО) пайдалана отырып, олардың ықтимал әсер ету деңгейіне негізделген оқиғалардың және ықтимал қауіпті жағдайлардың бірнеше санаттарын мұқият қадағалайды және бағалайды және әр жолы тиісті шараларды қабылдайды. Менеджерлер сонымен қатар тұрақты қауіпсіздік кездесулері кезінде табылған сәйкессіздіктерді тіркейді және «стоп карталары» – қызметкерлерді өз қызметін дереу тоқтатуға және ықтимал тәуекелдерді талдауға мәжбүр ететін қауіпті бағалау әдісі. Қауіпсіздікке байланысты жағдайлар, егер бар болса, салдарды жою жөніндегі іс-шаралар деңгейіне және келтірілген кез келген материалдық залалға байланысты жіктеледі.

2023 жылы Компания реагенттермен жұмыс істеуді, бұрғылауды және қауіпті заттарды шығаруды қоса алғанда, қауіпсіздіктің негізгі тәуекелдерімен байланысты орынсыз сценарийлерді анықтау және жою бойынша жұмысты жалғастырады. Реагенттерді басқаруды жақсарту үшін «КАТКО» кен орнындағы операторларға және жергілікті жерде қызмет көрсететін қызметкерлерге Практикалық оқыту жүргізеді. Бұрғылау қауіпсіздігіне назар аудару үшін Компания қауіпсіздік инспекторларының мердігерлердің бұрғылау жұмыстарын мұқият қадағалауын, сондай-ақ бұрғылаушылар мен бұрғылау көмекшілерін өндірістен қол үзбей оқытуды қамтамасыз етеді. Қауіпті заттармен тиісінше

жұмыс істеуді қамтамасыз ету үшін «КАТКО» өзінің барлық объектілерінде ТПҚБ практикасын енгізу жөніндегі жұмысты жалғастырады.

Ықтимал жоғары күрделілік дәрежесі бар жазатайым оқиғаларды анықтау

Бұрғылау және реагенттермен жұмыс істеу «КАТКО» үшін негізгі бағыт, өйткені бұл оның нысандарындағы ең көп таралған ықтимал қауіпті әрекеттер және өткен жылдардағы өлімге әкелетін оқиғалардың себептері болып табылады. Есепті кезеңде «КАТКО» мердігерлердің қауіпсіздігіне және екі негізгі бағыт ретінде қауіпсіз бұрғылауға ерекше назар аударды.

Бұл тәсіл мердігерлік бұрғылау жұмыстарының барлық аспектілеріне, соның ішінде мердігерлер үшін вахталық ауылдағы жағдайларды үнемі тексеруге, олардың демалу сапасын жақсартуға және шамадан тыс жұмыс істеудің алдын алуға бағытталған. Олардың жұмысын бақылауды күшейту үшін бұрғылау қауіпсіздігі бойынша арнайы топ құрылды және «КАТКО» үздік тәжірибелерді оқыту мүмкіндіктерін кеңейту жоспарларын әзірлеуде. Басшылық сонымен қатар басқа салалардағы мердігерлердің қауіпсіздігіне, соның ішінде биіктікте, айналмалы механизмдермен және басқа да байланысты салаларда жұмыс істеуге баса назар аударады.

Есепті кезеңдегі тағы бір алаңдаушылық тудыратын мәселе-пандемияға байланысты карантиндер кезінде шұғыл шара ретінде мекемеде болуын ұзартқан қызметкерлер арасында шамадан тыс жұмыс істеу болды, бұл «КАТКО»-ны психикалық денсаулық мәселелеріне қайта назар аударуға мәжбүр етті. 2021 жылы Компания құпия режимде онлайн кеңес бере алатын терапевттерді қамтитын моральдық қолдау бағдарламасын іске қосты. 2022 жылы бұл бағдарлама кеңейтілді, бұл нысанда терапевттің тұрақты қатысуын қамтамасыз етті.

Қауіпсіздік техникасы саласында қабылданатын шаралар

Өкінішке орай, 2021 жылы есепті кезеңде компанияда бұрғылау мердігерімен байланысты бір адам өлімі болды. «КАТКО» және оның қатысушылары жоғарыда сипатталған бұрғылау мердігерлерінің қадағалау жүйесі мен жұмыс жағдайларын дамытуға айтарлықтай әсер еткен осы оқиғадан сабақ алуға бағытталған. 2021 жылғы оқиғадан кейін Компания бұрғылау қондырғыларын тексеру санын, барлық деңгейдегі қауіпсіздік кездесулерінің санын және берілген стоп-карталардың санын көбейтті, соның ішінде техника мен жұмыс әдістеріндегі сәйкессіздіктер үшін берілген стоп-карталардың саны 200%-ға өсті.

Оқиғаны мұқият ішкі тергеу нәтижесінде бұрғылау жұмыстарының әр кезеңінде қадағалауды жақсарту және қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылданды, әр кезеңде бақылау жауапкершілігі нақты бөлінді. Нәтижесінде белгілі бір өкілеттіктері бар инспекциялар кестесін белгілейтін бұрғылау қондырғысының бақылау тақтасы құрылды. Күнделікті қадағалау процесінің шеңберінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік жөніндегі супервайзерге және бұрғылау сапасына барлық бұрғылау жұмыстары кезінде бұрғылау жөніндегі супервайзерлермен үйлестіре отырып, осы бақылау шараларының тиімділігін қамтамасыз ету тапсырылды.

Бұрғылау қондырғысының бақылау тақтасы

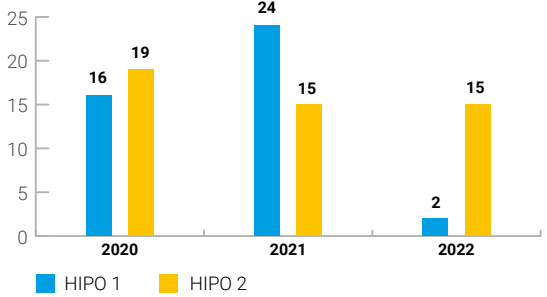
Бақылау	Бақылау уақыты	Жауапты	Тәсіл	Тексеріс қалай жүргізіледі
Бақылау №1	Орнатуды жаңа нүктеге жылжытқаннан кейін	Бұрғылау жөніндегі супервайзер ЕҚ және ТҚ бойынша супервайзер Учаске бастығы (мердігер) ЕҚ және ТҚ жөніндегі инженер (мердігер)	DEM/DSS/F-2 бақылау тізімінің 02 нұсқасын пайдалану	Бұрғылау қондырғысы DEM/DSS/F-2 бақылау тізімінің 02 нұсқасына сәйкес 6 бұрғылау стандартына сәйкес тексеріледі
Бақылау №2	Корпустық құбырлармен бекіту процесіне дейін және кезінде (Бұрғылау басталғаннан кейін шартты түрде 5-7 күннен кейін)	Бұрғылау жөніндегі супервайзер Учаске бастығы (мердігер) ЕҚ және ТҚ бойынша супервайзер	Көтеру механизмінің бақылау тізімінің бөлімдеріне сәйкес көзбен шолу арқылы + электр + ЖҚҚ есепті және бақылау тізімін толтырмай	Бұрғылау жұмыстарын тоқтатпай күні бойы көзбен шолып тексеру және түнгі уақытта бұрғылау қондырғысының жарықтандырылуы қосымша тексеріледі
Бақылау №3	Орташа алғанда, ұңғыманы отырғызғаннан кейін 2-3 күн өткен соң	Бұрғылау жөніндегі супервайзер Учаске бастығы (мердігер) Бригадир (мердігер) ЕҚ және ТҚ бойынша супервайзер	Бөлшектеу жұмыстарын, тасымалдауға дайындығын бақылау	Агрегаттарды түнде бөлшектеуге және тасымалдауға тыйым салынады; инспекцияны бригадирлер DEM/DSS/F-3 бақылау тізімін қолдана отырып жүргізеді
Бақылау №4	Күн сайын, 1, 2 және 3 бақылау арасындағы бұрғылау жұмыстары кезінде (күн ішінде) көзбен шолып тексеру.	Бұрғылау қауіпсіздігі мен сапасы бойынша далалық бақылаушылар	Көтеру механизмінің бақылау тізімінің бөлімдеріне сәйкес көзбен шолу+ электр + ЖҚҚ	Бұрғылау жұмыстарын тоқтатпай күні бойы көзбен шолып тексеру және түнгі уақытта бұрғылау қондырғысының жарықтандырылуы қосымша тексеріледі
Бақылау №5	Күн сайын, бұрғылау жұмыстары кезінде (түнде және күндіз) 1, 2 және 3 бақылау арасында	Бұрғылау бойынша супервайзерлер	Көтеру механизмінің бақылау тізімінің бөлімдеріне сәйкес көзбен шолу+ электр + ЖҚҚ	Бұрғылау жұмыстарын тоқтатпай күні бойы көзбен шолып тексеру және түнгі уақытта бұрғылау қондырғысының жарықтандырылуы қосымша тексеріледі

Сонымен қатар, «Орано Майнинг» 2021 жылғы оқиға және онымен байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ алынған сабақтардың барынша кең таралуын қамтамасыз ету үшін қабылданған түзету әрекеттері туралы бейнеролик шығарды. 2022 жылы өлім туралы хабарламалар келіп түспеді. (<https://www.youtube.com/watch?v=NbkgKKYce3A>)

Оқиға пирамидасы, 2022

1 және 2 ЫҚО мониторингі (нақты және Ықтимал оқиғалар)

Парето қауіпсіздігі: маңызды тәуекелдерге ұшырау (ЫҚО 1 және 2)

Еңбекті қорғау және аурулардың алдын алу

«КАТКО» «ең бастысы қауіпсіздік» тәсіліне назар аудару үшін өзінің барлық операцияларында тәуекелдерді басқаруға және озық процедураларға үнемі назар аударады. Менеджмент жұмыс орнындағы қауіпсіздік үшін түпкілікті жауапты болса да, Компания әрбір мүше өзінің және айналасындағылардың қауіпсіздігі үшін жауап береді деп санайды. Бұған қызметкерлер, серіктестер, мердігерлер және өндіріс орындарына келушілер кіреді.

«КАТКО» кеніштерінде қызметкерлерге тұрақты қажетті медициналық көмек көрсету үшін тәулігіне 24 сағат, аптасына жеті күн кезекшілік ететін мамандандырылған медициналық топтар жұмыс істейді. Халықаралық стандарттарға сәйкес шұғыл көмек көрсету үшін жарақтандырылған үш медициналық бригада компанияның нысандарына негізделеді, бұл оқыс оқиғаларды толық қамтуды және жедел ден қоуды қамтамасыз етеді.

2022 жылы «КАТКО» қызметкерлері мен мердігерлеріне 3623 медициналық кеңес берілді. Осы медициналық топтардан басқа, Компания қызметкерлерді алғашқы медициналық көмек көрсету әдістеріне үйретеді. 2022 жылы 788 қызметкер осындай тренингтерден өтті.

5.2 қағидат

Жұмысшыларды еңбекті қорғау және қауіпсіздік міндеттеріне сәйкес оқыту және кәсіби әсерге негізделген медициналық бақылау және тәуекелдерді бақылау бағдарламаларын енгізу.

Тау-кен компаниясы және уран өндіруші бола отырып, Компания өз қызметінің барлық кезеңдерінде радиациялық сәулелену қаупін бағалайды. Бұған белгіленген технологиялар мен тиісті халықаралық стандарттарды қолдана отырып, белгілі бір қызмет аумақтарындағы альфа және гамма – сәулеленудің әсер ету деңгейлерін үнемі өлшеу және бақылау кіреді.

«КАТКО» радиациядан қорғаудың үш негізгі қағида-сын ұстанады: сәулеленуді негіздеу, оңтайландыру және шектеу. Ол әрекетті бастамас бұрын иондаушы сәулеленудің әсер ету қаупін «ақылға қонымды төмен деңгейде» немесе «ALARA» әсерін сақтау мақсатында бағалайды.

Радиациядан қорғау

«КАТКО» радиациялық сәулелену қаупін азайту және азайту тәсілі «бөлімдеу» қағидатына негізделген. Компания өз қызметкерлерін әсер ету санаттарына сәйкес жіктейді. А тобының қызметкерлері («әсер еткен қызметкерлер») иондаушы сәулеленуге тікелей ұшырайды және өндірістік үй-жайлар сияқты жерлерде жұмыс істейді. В тобының қызметкерлері әсер ету қаупі ықтимал аймақтарда жұмыс істейді.

«КАТКО»-да барлық жұмыс орындары үшін аудандастыру және мониторинг рәсімдері жұмыс істейді. Жұмысы аймақтар арасында ауысуды талап ететін қызметкерлер жеке қорғаныс құралдарына (ЖҚК) қатысты санитарлық ережелерді сақтауы керек. Олар сондай-ақ тиісті үй-жайларда бекітілген өңдеу хаттамасын сақтауы керек.

Сонымен қатар, Компания өз нысандары мен оның айналасына тұрақты мониторинг жүргізеді. Мұндай мониторингтің деректерін ол өзінің сыртқы мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл бағдарламалары шеңберінде жергілікті тұрғындардың назарына жеткізеді.

Альфа, бета және гамма сәулелерінің өнуі

Радиациядан қорғау нәтижелері

2022 жылы Компания рекордтық 250 миллион теңгені ЖҚК-ға және қосымша 40 миллион теңгені жабдыққа жұмсады.

2022 жылы «КАТКО» (А және В тобы) қызметкерлерінің радиациялық сәулеленуінің орташа деңгейі 1,22 мЗв құрады, бұл жылына ең жоғары рұқсат етілген 20 мЗв деңгейінен едәуір төмен (орташа алғанда, бес жылдық кезеңде қазақстандық нормативтермен айқындалған жекелеген жылы 50 мЗв шегінен аспаған). А тобының қызметкерлері үшін орташа жылдық мөлшер 2,93 мЗв құрады. Бұл сандар күтілетін деңгейлерге сәйкес келеді.

Радиациядан қорғау нәтижелері

	2020	2021	2022
Қазақстандағы радиацияның рұқсат етілген ең жоғары деңгейі (мЗв)	20	20	20
20 мЗв асатын сәулелену дозасына ұшыраған қызметкерлер	0	0	0
«КАТКО» (мЗв) қызметкерлері үшін жылына сәулеленудің ең жоғары деңгейі	4,92	4,08	2,93
«КАТКО» (мЗв) қызметкерлері үшін жылына орташа сәулелену деңгейі	1,06	1,67	1,22
«КАТКО» (мЗв) қызметкерлері үшін жылына максималды сәулелену деңгейі	1,05	1,92	1,98
Мердігерлер үшін жылына максималды сәулелену деңгейі (мЗв)	0,79	1,23	0,98

Иондаушы сәулелену

Радиоактивтілік – бұл заттың құрамына байланысты физикалық құбылыс. Урандағы кейбір атомдар тұрақсыз және иондаушы сәуле шығарады. Сәулеленудің бұл түрі затпен әрекеттескенде, ол сәйкес атомдардан бір немесе бірнеше электрондарды алып тастауды қамтитын иондануға әкелуі мүмкін.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Суды ұтымды пайдалану, энергияны пайдалану және климаттың өзгеруі сияқты қоршаған ортаны қорғау мәселелерін шешу саласындағы көрсеткіштерді жақсартуға үнемі ұмтылу.

«КАТКО» уран өндіру кезінде жоғары экологиялық стандарттарды ұстанады. Компания тәуекелдерді кешенді басқаруға, қалдықтарды азайтуға, энергияны ұтымды пайдалануға және парниктік газдар шығарындыларын азайтуға адал ниетпен қарайды. «КАТКО» бұл тәжірибелердің әлемге танылған хаттамаларға сәйкес келуін ғана емес, одан асып түсуін қамтамасыз етуге тырысады.

6.1 қағидат

Тиісті мемлекеттік органдармен және мүдделі тараптармен келісу бойынша жұмыстарды аяқтауды жоспарлау және жобалау, жобаның жабылуына байланысты экологиялық және әлеуметтік аспектілерді шешу жөніндегі шараларды іске асыру, сондай-ақ жұмыстарды аяқтау және одан кейінгі кезеңдер бойынша келісілген міндеттемелерді орындау үшін қаржы қаражатын бөлу.

«КАТКО» тұрғындардың тұратын жерлерінен алыс аудандарда орналасқан сулы горизонттың экологиялық қауіпсіз ЖҰШ әдісін қолдануға қолайлы учаскелік құрылымы бар. 2021 жылы компания инфрақұрылым-

ды бөлшектеу, ағаш отырғызу және сулы қабатты оқшаулауды қамтитын қалпына келтіру (жою) жоспарын жариялады. Осы бастамаларды қаржылай қолдау үшін тарату қоры құрылды. Сонымен қатар, қоғамдық тыңдаулар айқындықты және осы іс-шараларға қатысты қоғамның пікірін ескеруді қамтамасыз етеді.

Сондай-ақ, компания өзінің қалпына келтіру стратегиясының бір бөлігі бақыланатын табиғи ыдырауға бағытталған ғылыми-зерттеу жобаларына көп көңіл бөледі: қоршаған ортаның белсенді араласусыз уақыт өте келе табиғи түрде қалпына келуіне мүмкіндік беретін ластаушы заттардың ықтимал таралуын азайту немесе тұрақтандыру үшін қолданыстағы қоршаған орта жағдайлары мен процестерін пайдалану. «Орано» экологиялық зерттеулер мен әзірлемелер тобы бақыланатын табиғи ыдыраудың «КАТКО» сулы қабатын қалпына келтіру үшін жақсы шешім екеніне көз жеткізу үшін реактивті тасымалдау үлгілерін жасады. Дегенмен, бұл процесті жеделдетудің балама шешімдері де зерттелуде.

Қалпына келтіру кезеңдері

«КАТКО» қалпына келтіру бағдарламасы негізгі кезеңдерге бөлінеді, бұл әзірлемелерді аяқтауға және озық тәжірибелерді қолдануға әдістемелік және кешенді тәсілді қамтамасыз етеді. Бұл жүйелік процесс қажетті зерттеулерді жүргізуді, аз инвазивті ЖҰШ әдісін қолдана отырып тау-кен жұмыстарын жүргізуді, жабуды және қалпына келтіруді және учаскенің тұрақты мониторингін қамтиды.

Бағалау

Кез келген операцияларды бастамас бұрын, «КАТКО» жоспарланған қызметтің экологияға әсерін мұқият бағалайды. Бұл талдаулар геофизикалық және гидрогеологиялық бағалауды, сондай-ақ объектінің бастапқы күйін түсіну үшін қоршаған ортаны аялық зерттеуді қамтиды.

Осы бағалаулардан алынған тұжырымдар Компанияға қоршаған ортаға және жергілікті халыққа жағымсыз әсерлерді азайту үшін өз қызметін жоспарлауға мүмкіндік береді. Бағалау сонымен қатар «КАТКО»-ға операция алдындағы және операциядан кейінгі жағдайды салыстыруға және олардың қалпына келтіру процедураларының тиімділігін бағалауға мүмкіндік беретін кейінгі қалпына келтіру жұмыстарының негізін қалады.

ЖҰШ өндіру және кенішті жабу

«КАТКО» ЖҰШ әдісімен өндірудің барлық кезеңінде қоршаған ортаны қорғау үшін қатаң бақылауды жүзеге асырады. Компанияның тау-кен жұмыстары қоршаған ортаға әсерді азайту кезінде ресурстарды оңтайлы өндіруге баса назар аудара отырып, белгіленген саясат пен стандарттарға сәйкес әзірленеді және жүзеге асырылады. Бұл операциялар жедел және бейімді ыңғайды қамтамасыз ете отырып, нақты уақыттағы деректер мен бағалаулар негізінде үнемі бақыланады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Тау-кен жұмыстары аяқталып, кеніш жабылу кезеңіне өткеннен кейін нысанның соңғы қалпына келтіру және қалпына келтіру процесіне дайын болуын қамтамасыз ететін құрылыстар мен жабдықтарды жан-жақты және жүйелі түрде бөлшектеу жүргізіледі.

Қалпына келтіру

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың талаптарына сәйкес «КАТКО» кеніштегі барлық кеңселер мен объектілерді, соның ішінде жерасты құбырлары мен басқа да жабдықтарды бөлшектеуге тиіс. Сондай-ақ, Компания тау-кен жұмыстары аяқталғаннан кейін учаскені қалпына келтіруі керек, соның ішінде әр сулы қабатты толығымен оқшаулау үшін ұңғымаларды тығындау, әр түрлі қабаттарда су араласпауы үшін, сондай-ақ кен орнының өсімдік жамылғысын қалпына келтіру. Осы мақсатта Компания жыл сайын толықтырылып отыратын тарату қорын құрды.

Қалпына келтіру бағдарламасы осы міндеттемелерді сипаттайды және қаржылық кепілдіктерді белгілеудің стратегиялық негізін құрайды. Ол басқарылатын табиғи ыдырау принципіне негізделген сулы қабатты қалпына келтірумен қатар, пайдаланудан шығарудың құрылымдық схемасы ретінде әрекет етеді.

Кенішті бақылау

«КАТКО»-ның өндіру аяқталғаннан кейінгі фазаға көзқарасы қалпына келтіру жұмыстарындағы ілгерілікті бағалау және объектінің табиғи ортаға сәтті қайта бірігуін растау үшін кенішті бақылауды қарастырады. Бұл кезең судың, ауаның, топырақтың және өсімдіктердің сапасын қоса алғанда, қоршаған ортаның әртүрлі параметрлерін жүйелі бақылауды қамтиды. Егер қандай да бір мәселелер анықталса, процедура Компанияның қоршаған ортаны қорғау міндеттемелеріне адал болуын қамтамасыз ету үшін дереу түзету шараларын қабылдауды қарастырады.

Тұрақты бақылау арқылы «КАТКО» қалпына келтіру процесінің белгіленген мақсаттарға сәйкес келуін және тұрақты дамуға ықпал етуін қамтамасыз етеді. Қоршаған ортаға әсерге үнемі назар аудару Компанияның айқындыққа, есеп беруге және оның экологиялық көрсеткіштерін үнемі жақсартуға деген міндеттемесін күшейтеді.

«КАТКО» өз қызметінің бүкіл өмірлік циклі бойында тұрақтылық қағидаттарын ұстанады. Жоспарлау мен жобалаудың алғашқы кезеңдерінен бастап, жабылуға дейін, тіпті көптеген жылдар өткен соң, Компания қатаң экологиялық және әлеуметтік ойларды ескереді, бұл операциядан кейінгі жағдайға ауысудың реттелген, жауапкершілікпен және жеткілікті қаржыландырумен жүзеге асырылуын қамтамасыз етеді.

«КАТКО» тиісті билік органдарымен және мүдделі тараптармен бірлесіп, жұмыстарды аяқтауға байланысты экологиялық және әлеуметтік салдарларды жою бойынша егжей-тегжейлі жоспарлар мен шараларды әзірлейді. Бұл нормативтік талаптардың сақталуын жақсартып қана қоймайды, сонымен қатар Компанияның табиғатты ұтымды пайдалану және әлеуметтік жауапкершілік мәселелерін ұзақ мерзімді басқаруға деген міндеттемесін көрсетеді.

«КАТКО»-ның қоршаған ортаны басқару тәсілінің негізі оның еңбекті қорғау, қауіпсіздік, қоршаған орта және радиациялық қорғау саласындағы саясаты болып табылады. Бұл саясат өндірістің барлық кезеңдерін қамти отырып, экологияны сақтаудың берік негізін қалады.

Болашақты жоспарлаудың маңыздылығын мойындай отырып, Компания өзінің қалпына келтіру бағдарламасында кеніш жабылғаннан кейін фазаны басқарумен қатар, жұмысты тоқтату және жоспарлау стратегиясын сипаттайды (төменде қараңыз).

Бұл тәсіл «КАТКО»-ның қоршаған ортаны қорғауға, нормативтік талаптарды сақтауға және тұрақты қызметке деген адалдығын көрсетеді. Компания үнемі жетілдіруге ұмтылады, қоршаған ортаға әсерді одан әрі азайту және тұрақты дамуға жәрдемдесу үшін инновациялық тәсілдерді іздейді.

Біздің саясат

«КАТКО» рекультивациялау бағдарламасы оның жұмысты аяқтауға және жабылғаннан кейін міндеттемелерді орындауға деген көзқарасын реттейді. Ол компания Қазақстан үкіметімен қол қойған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа негізделген, жер қойнауын пайдалану туралы қазақстандық кодекске және экологиялық кодекске, сондай-ақ басқа да қолданылатын заңдар мен нормативтік актілерге сәйкес келеді.

Кен орнын пайдаланудан шығару және қалпына келтіру

Қалпына келтіру бағдарламасында көрсетілген пайдаланудан шығарудың негізгі принциптері келесідей:

- жергілікті заңнамалық актілерді сақтау
- тарату қорын құру және қаржы жарналарының мөлшерін белгілеу
- АЭХА-нің басшылық қағидаттарына сәйкес «Орано» қалпына келтіру стандарттарын қолдану
- ұзақ мерзімді қоғамдық денсаулық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- «Ақылға қонымды қол жеткізуге болатындай төмен» (ALARA)принципіне сәйкес алдыңғы әрекеттердің қалдық әсерін шектеу
- тыйым салынған аймақтарға кіруді шектеу
- ландшафтқа бірігу
- жергілікті мүдделі тараптардың әртүрлі топтарымен тұрақты диалог және кеңес беру

6.2 қағидат

Суды тиімді және тиімді басқаруды, өндірісте су ресурстарын тиімді және тиімді пайдалануды және жауапты және тұрақты су пайдалануға қол жеткізу үшін су жинау деңгейінде мүдделі тараптармен ынтымақтастықты қамтамасыз ететін суды ұтымды пайдалану әдістерін енгізу.

«КАТКО»-ның 6.2-қағидатымен келісілген су ресурстарын ұтымды пайдалануға жүйелі көзқарасы оның тау-кен өндірісінің тұрақты тәжірибесіне деген адалдығын көрсетеді. Компания қоршаған ортаға қамқорлық жасау тиімді ғана емес, сонымен қатар оның «жер қойнауын пайдалануға арналған әлеуметтік лицензиясын» алу үшін қажет деп санайды.

«КАТКО» ресурстарды екі негізгі түрге бөле отырып, суды ұтымды пайдалануға басымдық береді: тұтынылмайтын, бірақ жүйе ішінде айналатын кен денесінің ішіндегі ЖҰШ процесінде қажет су; және өнеркәсіптік мақсаттар мен тұрмыстық жағдайлар үшін пайдаланылатын су. Кен денесі үшін Компания айдалатын судың көлемі айдалатын судың мөлшеріне сәйкес келуін қамтамасыз ете отырып, жабық кеңістіктердегі тепе-теңдікті қамтамасыз етеді. Өнеркәсіптік және тұрмыстық мақсаттар үшін су нақты қажеттіліктерге негізделген ұтымды түрде өндіріледі және пайдаланылады. Қазақстандық заңнамаға сәйкес сүзу алаңдары мен жинақтаушы тоғандарға төгілетін тұрмыстық сарқынды суларды тоқсанына бір рет компанияның жеке аккредиттелген зертханасы немесе сертификатталған мердігер тексереді. Өндірістік ағынды сулар өндіріс процесінде қайта өңделеді.

2021–2022 жылдары «КАТКО» өз қызметін су тұтыну үлгілерін талдауға бағыттады. Осы талдаудан туындайтын іс – шаралар 2022 жылы жүзеге асырыла бастады-бұл ең алдымен зауытта уранды қайта өңдеу процесінде суды қайта пайдалану. Сонымен қатар, су ресурстарын ұтымды пайдалануға байланысты бірқатар іс-шаралар 2023 жылға жоспарланған болатын.

Саясат

«КАТКО»-ның суды ұтымды пайдалану саласындағы саясаты нормативтік талаптарды сақтауға және үнемі жетілдіруге ұмтылуға негізделген. Компания жыл сайын суды тұтынуға рұқсат алады және міндетті тоқсан сайынғы есептілікті ұстанады. Бұл оның айқындық пен ұлттық ережелерді сақтауға деген адалдығын көрсетеді.

Су ресурстарын ұтымды пайдалану

Суды құнды табиғи ресурс ретінде тани отырып, «КАТКО» суды тұтынуды басқаруда белсенді орын алады. Оның суды ұтымды пайдалануға деген көзқарасы оңтайландыруды және су ресурстарын басқаруға үнемі назар аударуды қамтиды. Компанияда су ресурстарын басқарудың арнайы жүйесі жұмыс істейді. 2022 жылы қайта өңделмейтін қалдықтармен жұмыс істеу мәдениетін арттыру және суды тұтынуды талдау жөніндегі бас жоспар енгізілді, ол қайта өңдеу көлемін ұлғайтуға және кеңселерде де, өндірістік учаскелерде де суды пайдалануды азайтуға бағытталған.

Қоршаған ортаға шығарындылар

«КАТКО» өзінің өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасына сәйкес атмосфераға шығарындылар мен кәріз суларын оның экологиялық рұқсатымен көздел-

ген шекті жол берілетін төгінділер нормаларына сәйкестігі тұрғысынан бақылауды жүзеге асырады. Компания өңдеуден бұрын және кейін, сүзу алаңдары мен буландырғыш тоғандарға төгу орындарында тоқсанына кемінде бір рет толық талдау үшін сынамалар алады.

«КАТКО» жер асты уран өндіру операциялары нәтижесінде ықтимал ластануды болдырмау үшін жер асты суларына ЖҰШ әдісімен экологиялық мониторинг жүргізеді. Компания сонымен қатар ЖҰШ кеніштері мен басқа да жақын жердегі инфрақұрылымның орналасқан жерінде барлық сулы қабаттарға бақыла мен басқаруды жүзеге асырады.

Тәуекелдер мен мүмкіндіктер

«КАТКО» жұмыс істейтін құрғақ аудандарда су тапшылығы айтарлықтай қауіп төндіреді, сондықтан суды Басқару Бірінші кезектегі міндетке айналады. Әлемдік Ресурстар Институтының Aqueduct жаһандық құралына сәйкес, Компанияның учаскелері «суды аз тұтынатын, құрғақ» деп бағаланды. Алайда, «КАТКО» сонымен қатар қауіпті емес ағынды суларды кәдеге жаратуды қоса алғанда, жауапты су басқармасы ашатын мүмкіндіктерді мойындайды.

Әдістеме

«КАТКО» қоршаған ортаны бақылауға негізделген және әртүрлі құралдармен жеңілдетілген су ресурстарын басқарудың жүйелік тәсілін қолданады. Компанияның су ресурстарын бақылау рәсімдерінде және басқа да нормативтік құжаттарда баяндалған бұл әдістеме қазақстандық заңнамаға, оның қатысушыларының саясатына, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына және озық халықаралық практикаға негізделген. Бұл тәсілдің негізгі міндеттеріне мыналар жатады:

- жер асты суларын ластанудан және сарқылудан қорғау
- суды өндірудің қоршаған ортаға кері әсерін болдырмау
- жер асты су көздерін пайдалануды басқару процестерін ақпараттық қолдау
- жер асты суларын өндіруге байланысты жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша міндеттемелердің сақталуын қадағалау

Жалпы су қаупі және жүктеме

	2020	2021	2022
Сумен жабдықтау жүйесінен суды тұтыну	0	0	0
Ұңғымалар арқылы жер асты суларын тұтыну	510 613	601 044	603 009
Ағынды суларды ағызу	94 986	226 134	236 548

Өнімділікті бақылау

«КАТКО» өнімділікті бақылауы Қазақстан Республикасының заңнамасына және өзінің ішкі саясатына сәйкес тұрақты сынақтар мен өлшемдерді қамтиды. Бақылау ұңғымалары арқылы жер асты суларының бақылауы судың күйіндегі өзгерістерді өлшеуге, ұңғымалар мен суды пайдаланатын жабдықтардың өнімділігін бағалауға және мемлекеттік қадағалау органдарына және ішкі пайдалануға тұрақты есеп беру үшін деректерді беруге арналған.

2022 жылы «КАТКО» бақылау ұңғымаларынан 377 су сынамасын өткізді. Сонымен қатар, ықтимал шығарындылары бар әртүрлі нысандарда тоқсан сайынғы сынақтар өткізіледі, бұл компания қызметінің жоғары экологиялық стандарттарға сәйкес келуін қамтамасыз етеді.

6.3 қағидат

Апатты сәтсіздік қаупін азайту мақсатында халықаралық танылған озық тәжірибеге сәйкес тәуекелдерді бағалауға негізделген кешенді басқару әдістерін пайдалана отырып, қалдық қоймаларын орналастыру/сақтау объектілерін жобалау, салу, пайдалану, бақылау және пайдаланудан шығару.

«КАТКО» жабық технологиялық циклі бар және жердегі немесе жер асты тау-кен жұмыстарының инвазивті әді-

стеріне тән тастандылары мен бос жыныстардың пайда болуына әкелмейтін ЖҰШ әдісін қолданады.

Сондай-ақ, компанияда операциялардың сипатын ескере отырып, қажет емес тастанды бөгет инфрақұрылымы жоқ.

«КАТКО» қызметі нәтижесінде дәстүрлі типтегі тастандылар пайда болмаса да, Компанияның процестері алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибеге сәйкес жасалған. Мысалы, ұңғымаларды бұрғылау кезінде топырақтың салыстырмалы түрде аз мөлшерін алады. Кен орнынан алынған бұрғылау шламының радиоактивтілігі өлшенеді. Егер ол белгілі бір мәннен асып кетсе, ол төмен радиоактивті қалдықтарға жатады. Көп жағдайда топырақтың радиоактивтілігі оны тікелей кәдеге жаратуға жіберу үшін жеткілікті төмен.

6.4 қағидат

Ластанудың алдын алу, шығарындылар мен қалдықтарды басқару және адам денсаулығы мен қоршаған ортаға ықтимал әсерлерді жою үшін жұмсарту иерархиясын қолдану.

«КАТКО» қалдықтарды барлық қолданыстағы ережелер мен заңдарға сәйкес басқарады. Компания сонымен қатар өзінің операциялық процедураларын тәуекелдерді басқару жүйесіне және тиісті экологиялық саясаттарға, процедураларға және басқа да ішкі ережелерге енгізілген жұмсарту шараларының иерархиясына сәйкес келтірді.

«КАТКО» тау-кен қалдықтарын олардың түзілуін азайту, пайда болған қалдықтарды жіктеу және сақтау, мүмкіндігінше қайта өңдеу және қалдықтарды жою немесе қалпына келтіруді қадағалап, экологиялық ережелерге сәйкес келуін қамтамасыз ету арқылы тиімді басқаруға тырысады.

Саясат

Компанияның саясаты қалдықтардың радиоактивті немесе қарапайым екендігіне қарамастан, барлық ережелерге сәйкес өз қалдықтарын тиімді басқару болып табылады. Алдын алу, қайта пайдалану, қайта өңдеу және кәдеге жаратуды қамтитын қалдықтарды басқару иерархиясы ластану әсерін азайту, төгінділер мен қалдықтарды өңдеу және адам денсаулығы мен қоршаған ортаға кез келген әсерге жауап беру үшін қолданылады.

«КАТКО» экологиялық менеджмент ISO 14001 жоспарына (ISO 14001) сәйкес жұмыс істейді, бұл оның қоршаған ортаға әсерін азайтуға деген міндеттемесін тағы бір рет көрсетеді. Жоғарыда аталған қалдықтар мен су ресурстарын басқарудың бас жоспары аясында жұмыс тобы қайта өңдеуге жатпайтын қалдықтардың үлесін азайту мақсатында қазақстандық заңнамаға сәйкес қалдықтарды сұрыптау мен жоюды жақсарту бойынша 2022 жылға арналған ұсынымдар әзірледі. Олардың қатарында аудит және ақпараттық-түсіндіру науқаны, соның ішінде қалдықтардың түрлеріне арналған жетілдірілген бірыңғай визуалды стандарттар бар. Сонымен

қатар, қазіргі уақытта қалдықтарды азайтудың айтар-лықтай әлеуеті бар жоба сынақтан өтуде.

Бас жоспар қызметкерлер мен мердігерлердің хабардарлығын арттыруды, қалдықтарды жинау механизмдерін жақсартуды және мердігерлердің аудитін қамтитын 2023 жылға арналған іс-қимыл жоспарына ерекше назар аударады. «КАТКО» 2025 жылға қарай суды тұтынуды 10%-ға және 2030 жылға қарай кәдімгі қайта өңделмейтін қалдықтарды 25%-ға азайтудың түпкі мақсатын қойды.

Өнімділік

«КАТКО» ластануды болдырмауға, шығарындылар мен қалдықтарды басқаруға, сондай-ақ ISO 14001 стандартына сәйкес келетін адам денсаулығы мен қоршаған ортаға ықтимал әсерді жоюға бағытталған көптеген процедуралар мен әрекеттерді қолданады.

Компанияның экологиялық бағдарламасы қандай экологиялық көрсеткіштерді бақылау керектігін, қандай көздерді бақылау қажет екенін және қаншалықты жиі сынама алу керектігін анықтайды. Барлық компоненттерді бақылау бағдарламалары бар: жер асты сулары, топырақ және ауа. Арнайы саясаттар мен процедура-

лар металл қалдықтары мен пайдаланылған майлардан бастап құрамында сынап бар қалдықтарға, сондай-ақ кеңсе жабдықтарына арналған компоненттер мен компоненттердің қалдықтарына дейінгі әртүрлі қалдықтарды реттейді.

«КАТКО» қалдықтарды басқаруды жақсарту мүмкіндіктерін анықтауды және енгізуді жалғастыруда. Мысалы, 2021 жылы азық-түлік қалдықтарын мал азығына беру, сұрыпталған қалдықтарды қайта өңдеу және сұрыпталмаған қалдықтарды өртеу сияқты шаралардың арқасында қалдықтарды көму орын алмады. 2030 жылға қарай қайта өңделмейтін қалдықтар көлемін 25%-ға қысқарту бойынша «Орано Майнинг» мақсатына қол жеткізуге бағытталған одан әрі жобалар іске асыру сатысында тұр.

6.5 қағидат

Энергия тиімділігін арттыру жөніндегі шараларды енгізу және төмен көміртекті болашаққа үлес қосу, CO2 эквивалентінің (ПГ) шығарындыларын өлшеудің халықаралық танылған хаттамалары негізінде нәтижелер туралы хабардар ету.

«КАТКО» төмен көміртекті болашаққа үлес қосуға тырысады. Компания CO₂-ге тең парниктік газдар шығарындыларын (ПГ) өлшеудің халықаралық танылған хаттамаларын жүйелі түрде қолданады. Қазақстан 1990 жылғы деңгеймен салыстырғанда 2030 жылдың соңына қарай парниктік газдар шығарындыларын 15%-ға қысқарту және 2060 жылға қарай көміртегі бей-тараптығына қол жеткізу бойынша міндеттемелерді өзіне алды.

Қазақстанның ұлттық міндеттемелеріне сәйкес «КАТКО» 2025 жылға қарай CO₂ шығарындыларын 20%-ға қысқарту және 2050 жылға қарай көміртегі бей-

тараптығына қол жеткізу жөніндегі «Орано Майнинг» мақсатына қол жеткізуге қатысады.

2023 жылы есепті кезең аяқталғаннан кейін «КАТКО» 1 және 2 санаттағы шығарындыларды соңғы бағалауды аяқтады. Бұл ретте шығарындылардың 88%-ы көмір электр станцияларында өндірілетін электр энергиясынан 2-санатқа жататыны анықталды. Өз кезегінде, тұтынылатын электр энергиясының шамамен 90%-ы уран ерітіндісін кен орнынан зауытқа, содан кейін зауыт арқылы және қайтадан кен орнына тасымалдау үшін пайдаланылады. Компания 1 және 2 санаттағы шығарындыларды азайтуға бағытталған бірқатар жобалармен жұмыс істеуде.

Климат

«КАТКО» 2050 жылға қарай парниктік газдар шығарындыларын азайтуға және жаһандық мақсатқа – көміртегі бейтараптығына қол жеткізуге бағытталған мақсатты көрсеткіштерді белгіледі. Компанияның міндеті-халықаралық тау-кен және металл кеңесі (ICMM) мүшелерінің ұжымдық міндеттемесіне сәйкес 2050 жылға қарай 1 және 2 санаттағы шығарындылардың таза нөлдік деңгейіне қол жеткізуге үлес қосу.

Тұрмыстық қалдықтар

Тұрмыстық қалдықтарға тамақ және ас үй қалдықтары, қоқыс жәшіктері, сондай-ақ қайта өңделмейтін әртүрлі материалдар жатады (тұрмыстық, тамақ және ас үй қалдықтары да қайта өңделмеуі мүмкін).

Тұрмыстық қалдықтар

	2020	2021	2022
Қарапайым қалдықтардың жалпы көлемі, кг	219,8	238,24	726,16
Тұрмыстық қатты қалдықтар, кг	220,98	262,49	373,15

Өнеркәсіптік қалдықтар

Өнеркәсіптік қалдықтар Өнеркәсіптік қаптау материалдарынан (көбікполистирол және пластмасса), кейбір ағаш сынықтарынан, шиналардан, металдан және басқа құрылыс материалдарының қалдықтарынан тұрады.

Өнеркәсіптік қалдықтар

	2020	2021	2022
Бұрғылау ерітінділері	19 081	48 247	50 446

Радиоактивті және химиялық ластанған қалдықтар

Радиоактивті және химиялық ластанған қалдықтар негізінен ЖҰШ әдісімен өндіріс процесінде пайдалатын төмен радиоактивті қалдықтардан тұрады.

Радиоактивті және химиялық ластанған қалдықтар

	2020	2021	2022
Объектілерден тыс жіберілген қауіпті қалдықтар, тонна	32	31	33
Төмен радиоактивті қалдықтар, тонна	877	622	645

Парниктік газдар шығарындылары бойынша техникалық қадағалау және есеп беру

«КАТКО» парниктік газдар шығарындылары туралы есеп үнемі тексеріліп отырады және 2021 жылғы 1 және 2 санаттарға сәйкес төменде ашылады.

«КАТКО» шығарындылары

	2020	2021	2022
1 санат	н.д.	14 170	22 810
2 санат	н.д.	н.д.	н.д.
3 санат	н.д.	н.д.	н.д.
Барлығы	96 082	226 134	236 548

Климатқа байланысты өзгерістерді болжау және оларға бейімделу

«КАТКО» климаттың өзгеруіне байланысты физикалық тәуекелдерді анықтайды және оларды ұлттық нормативтік актілерге де, қатысушылардың міндеттемелеріне де сәйкес басқарады.

Компания БҰҰ-ның Климаттың өзгеруі жөніндегі Үкіметаралық тобының модельдерін қолдана отырып, өз қызметінің климаттың өзгеруінің салдарына осалдығын зерттейді. Анықталған әлсіз жақтар кен орнының тәуекелдері мен мүмкіндіктерін басқарудың қысқа және ұзақ мерзімді жоспарларын бейімдеу үшін пайдаланылатын болады.

Энергия

«КАТКО» сенімді энергиямен қамтамасыз етуге, тұтынуды азайтуға және көміртегі ізін азайтуға тырысады. Компания қызметінің үздіксіздігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету тұтынуды оңтайландыру және көміртегі ізін азайту кезінде тұрақты энергиямен қамтамасыз етуді көздейді.

«КАТКО» саясаты озық экологиялық тәжірибелерді сақтай отырып, энергия тұтынуды азайтуға бағытталған. Компания осындай мәселелермен айналы-

сатын жұмыс тобына қатысады. Озық экологиялық тәжірибеге және CO₂ шығарындыларын азайтудың мақсатты көрсеткіштеріне сәйкес келетін тұтынуды азайту идеялары кеніш деңгейінде анықталады және енгізіледі.

«КАТКО»-ның энергияны басқарудағы тиімділігі үнемі бақыланады. Компания тұтынатын энергияның жалпы көлемі 2022 жылы 161 МВт сағ. құрады. Компания сонымен қатар өз нысандары мен кеңселерінде энергия тұтынуды және атмосфералық шығарындыларды азайту үшін жұмыс істейді.

«КАТКО»-ның энергияны тұтынуы (МВт)

Энергия (МВт сағ)	2020 ж.	2021	2022 ж.	Дельта 2022 2021 ж қарсы
Тұтынылатын энергия	149 955,57	157 857,29	160 666,14	1,78 %
Қазба отындарынан алынатын энергия	39 455,87	49 459,29	49 158,14	-0,61 %
Тұтынылатын электр энергиясы	110 499,70	108 398	111 508	2,87 %
Жаңартылатын энергия көздерінен алынатын электр энергиясы	110 499,70	108 398	111 508	2,87 %
Жаңартылатын энергия көздерінен алынатын электр энергиясы	5,2	5	5	0 %
Тұтынылатын энергияның арақатынасы /тУ	52,93	55,58	62,66	7,09

Қоршаған ортаны бақылау

«КАТКО» қоршаған ортаға әсерді басқарудың біртұтас тәсілін қамтамасыз ете отырып, ауаны, суды және топырақты бақылауды қамтитын кешенді экологиялық бақылау жүйесін қолданады. 2022 жылдың маусымында Компания экологиялық аспектілерді анықтау мен бақылаудың жаңартылған процедурасын енгізді.

Өндірістік бақылау келесі параметрлер тобын қамтиды:

- атмосфераға химиялық заттардың шығарылу көздерінің бақылауы (тоқсан сайын)
- коммуналдық-тұрмыстық мақсаттағы суды сақтауға арналған резервуарларға және сүзу алаңына ластаушы заттарды төгу көздерінің бақылауы (тоқсан сайын)
- топырақтың ластануын бақылау (жыл сайын)
- жер асты суларының ластану бақылауы (жыл сайын)
- флора мен фаунаны бақылау (әр бес жыл сайын).

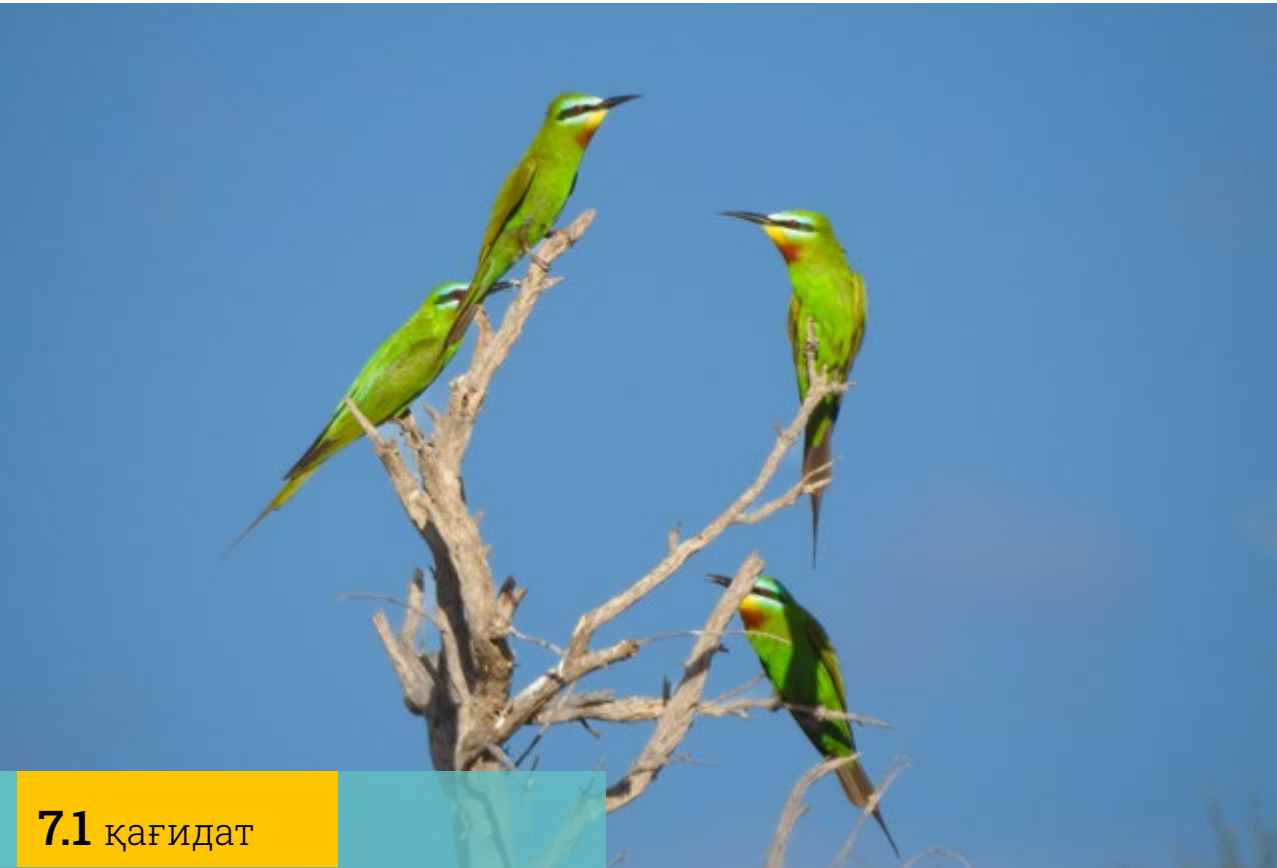
БИОАЛУАНТҮР- ЛІЛІКТІ САҚТАУ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Биологиялық әртүрлілікті сақтауға жәрдемдесу және жер ресурстарын пайдалануды жоспарлаудың кешенді тәсілдерін қолдану.

Әлемдік мұра объектілерінде жаңа кеніштерді барлауды және игеруді жүзеге асырмау, заңды белгіленген табиғат қорғау аймақтарына қатысты талаптарды сақтау, жұмыстардың кез келген жаңа түрлерін әзірлеу және енгізу немесе осындай белгіленген аймақтардың құндылығына сәйкестігін ескере отырып, қолданыстағы жұмыстарға өзгерістер енгізу.

7.1 қағидат

Әлемдік мұра объектілерінде жаңа кеніштерді барлауды және игеруді жүзеге асырмау, заңды белгіленген табиғат қорғау аймақтарына қатысты талаптарды сақтау, жұмыстардың кез келген жаңа түрлерін әзірлеу және енгізу немесе осындай белгіленген аймақтардың құндылығына сәйкестігін ескере отырып, қолданыстағы жұмыстарға өзгерістер енгізу.

«КАТКО» әлемдік мұра объектілерінде немесе табиғатты қорғау аймақтарында жаңа кеніштерді барлауды немесе игеруді жүзеге асырмайды. Соған қарамастан, шамамен 100 шақырым жерде Қаратау табиғи қорығы, Қазақстанның оңтүстігіндегі Қызылқұм, Бетпақ Дала және Мойынқұм шөлдеріне іргелес Батыс Тянь-Шань трансұлттық тау жотасының бөлігі болып табылатын Қаратау тауларындағы өте маңызды жабайы табиғат бұрышы орналасқан.

ЮНЕСКО мойындаған бұл қорық биоалуантүрлілікті қорғауға арналған ерекше қорғалатын қорықтарды қамтитын халықаралық табиғатты қорғау одағының (ХТҚО) жіктемесі бойынша 1А санатындағы табиғатты қорғау нысаны ретінде басқарылады. Бұдан басқа, жақын жерде орналасқан ХТҚО 2-санатқа жатқы-

зылған Сырдария-Түркістан өңірлік табиғи паркі өңірдің биоалуантүрлілікті сақтаудағы маңыздылығын арттырады. Өндіру учаскесінің өзі ХТҚО бойынша 6-санатқа сәйкес басқарылатын аумақта орналасқан, ол үшін табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану және экожүйелерді сақтау көзделеді.

Бұл қорғау шаралары су тұтынуды, шығарындыларды және қайта өңделмейтін қалдықтарды азайту жөніндегі бастамаларды қамтитын «КАТКО» экологиялық тиімділік мақсаттарына сәйкес келеді.

Жойылып кету қаупі төнген түрлер

«КАТКО» ғаламдық «ХТҚО Қызыл тізіміне» және оның ұлттық баламасы – «Қазақстанның Қызыл кітабына» сәйкес жойылып кету қаупі төнген түрлердің жалпы санын анықтауға тырысады, олардың ауқымы компания қызметінен зардап шеккен аймақтарда орналасқан. Жойылу қаупі бойынша олар келесідей жіктеледі:

ХТҚО қызыл тізімі

- Қауіп төніп тұрған
 - Ауыр жағдайда тұрған
 - Жойылу қаупі бар
 - Осал
- Осал жағдайға жақын
- Ең аз алаңдаушылықты туғызатын

Қазақстанның Қызыл кітабы

- 1-санат: жойылып кету қаупі төнген немесе жойылып кеткен болуы мүмкін
- 2-санат: ауыр жағдайда тұрған
- 3 санат: сирек, аз
- 4 санат: аз зерттелген (деректер жеткіліксіз)
- 5-Санат: қалпына келтірілген, үнемі бақылауды қажет ететін

«КАТКО» оның қызметі өсімдіктер мен жануарлардың әртүрлі түрлеріне қалай әсер ететінін бағалау үшін осындай сәйкестендіруді жүргізеді, бұл зиянның алдын алу үшін қажетті шараларды қабылдауға мүмкіндік береді.

7.2 қағидат

Биоалуантүрліліктің жиынтық шығындарын болдырмау мақсатында жұмсарту шараларының иерархиясын енгізу арқылы биоалуантүрлілік пен экожүйелік қызметтерге тәуекелдер мен әсерлерді бағалау және жою.

«КАТКО» қазақстандық заңнамаға және жалпы қабылданған халықаралық стандарттарға сәйкес, «алдын алу – азайту – рекультивациялау/қалпына келтіру – өтеу» жұмсарту шараларының иерархиясын қолдана отырып, өзінің өндірістік учаскеінде биоалуантүрлілікті сақтаудың мақсатты саясатын қолданады. Бұл стратегияның негізгі аспектісі биоалуантүрлілікті сенімді бағалау болып табылады, оның орындалу жиілігі болашақта – «он жылда бір реттен» «бес жылда бір ретке» дейін артады.

2021 жылы аяқталған ең соңғы зерттеудің нәтижелері биоалуантүрлілікке кез келген ықтимал зиянды тиімді азайту, бақылау және өтеу үшін маңызды аналитикалық қорытындыларға қол жеткізді. Компанияның жал-

пы мақсаты – уақыт өте келе биоалуантүрліліктің нөлдік жалпы шығындарын болдырмау.

Биоалуантүрлілікті қорғау шаралары

«КАТКО» биоалуантүрлілікті сақтау саласында проактивті тәсілді қолданады. Бұл компанияның ағаш отырғызу іс-шарасы, сексеуіл көшеттерін отырғызу бойынша тәжірибелік жоба және Оңтүстік Төрткүдық учаскесінде өтемдік орман отырғызу жоспары сияқты бастамаларында көрініс тапты. 2021 жылы учаскеде сексеуіл көшеттері мен төлдерін сынамалық отырғызу жүргізілді, оларды қазір өсімдік жамылғысын кең көлемде қалпына келтіру бойынша болашақ жұмыстардың әлеуетін бағалау үшін қадағалау жүзеге асырылуда. Сонымен қатар, Компания өз қызметкерлерін биоалуантүрлілікті қорғау жөніндегі іс-шараларға белсенді түрде тартады, мысалы, табиғат, жабайы флора және фауна фотосуреттері конкурстарын өткізу арқылы, сондай-ақ өндірістік учаскелерде сирек кездесетін түрлерді қорғау режимін бұзбау мәніне тұрақты мониторингті жүзеге асырады. Бұл бастамалар «КАТКО»-ның өз кеніштерінде жерді ұтымды пайдалануды және биоалуантүрлілікті қорғауды қамтамасыз етуге деген берік міндеттемесін қамтиды.

Биоалуантүрлілікті зерттеу нәтижелеріне сәйкес жаңартылған деректер «КАТКО» өндірістік учаскелері жойылу немесе жойылу қаупі бар деп саналатын жануарлар мен өсімдіктердің төмендегі түрлерінің тіршілік ету ортасының бөлігі болып табылатынын көрсетеді.

Құстар

- Кәдімгі жұртшы (*Neophron percnopterus*), әлемдік деңгейде «жойылып кету қаупі төнген» және ұлттық деңгейде «сирек, аз» санатына жатады
- Қысқа саусақты жылан жегіш (*Circaetus gallicus*) – әлемдегі «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «жойылып кету қаупі төнген немесе жойылып кеткен»
- Шығыс ақиығы (*Aquila heliaca*) – әлемдік деңгейде «осал» және ұлттық деңгейде «сирек, саны аз»
- Бүркіт (*Aquila chrysaetos*) – әлемдік деңгейде «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»
- Сұңқар-балобан (*Falco cherrug*) – әлемдік деңгейде «жойылып кету қаупі төнген» және ұлттық деңгейде «жойылып кету қаупі төнген немесе мүмкін жойылып кеткен»
- Жек (*Chlamydotis undulata*) – әлемдік деңгейде «осал» және ұлттық деңгейде «жойылу алдында»
- Қарабауыр бұлдырық (*Pterocles orientalis*) – әлемдік деңгейде «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»
- Ақбауыр бұлдырық (*Pterocles alchata*) – әлемдік деңгейде «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»
- Қара Лейлек (*Ciconia nigra*) – әлемдік деңгейде «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»
- Бақалтақ қыран (*Hieraetus pennatus*) – әлемдік деңгейде «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»

Сүтқоректілер

- Қарақұйрық (*Gazella subgutturosa*), әлемдік деңгейдегі «осал» және ұлттық деңгейде «сирек, аз» санатына жатады
- Манул (*Otocolobus manual*) – әлемдік деңгейде «ең аз алаңдаушылық тудыратын» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»
- Сасықкүзен (*Vormela peregusna*) – әлемдік деңгейде «осал» және ұлттық деңгейде «сирек, аз»
- Бетпақдала қарақасы (*Selevinia betpakdalensis*), әлемдік деңгейде жіктелмеген және ұлттық деңгейде «сирек, саны аз» санатқа жатады

Сонымен қатар, есепте зерттелетін учаскеде сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктердің бес түрі анықталған:

- Альберт қызғалдағы (*Tulipa alberti*)*
- Ақ жусан (*Artemisia albicerata*)
- Палибина жүзіні (*Calligonum palibinii*)
- Леман қызғалдағы (*Tulipa lehmanniana*)*
- Колпаковскийдің қызғалдағы (*Tulipa kolpakowskiana*)*

Компания қолданатын басқару әдістері қызметтің жоғарыда аталған түрлердің табиғи мекендеу ортасына әсерін барынша азайтуды көздейді. Олардың барлығы жұмыстардың олардың популяцияларына теріс әсер етпеуін қамтамасыз ету үшін биоалуантүрлілікті зерттеу нәтижелері бойынша тұрақты жаңартуларға қосылады.

* Өсімдік «Қазақстанның Қызыл кітабына» енгізілген

Биоалуантүрлілікті зерттеу

2021 жылы «КАТКО» өзінің лицензияланған аймақтарын қамтитын биоалуантүрлілік туралы он жылдық жаңартуды аяқтады. Бастапқы нүкте ретінде 2010 жылы жүргізілген алдыңғы зерттеу қолданылды, ол әдіснамалық айырмашылықтарға байланысты тікелей салыстыру мүмкіндігін ұсынбаса да, табиғи мекендеу ортасын қорғаудың келесі қадамдары үшін ұсыныстар жасауға мүмкіндік берді.

2021 жылғы зерттеу компанияның өндірістік учаскелеріне жақын зерттелген аумақта флора мен фаунаың алуан түрлілігін, оның ішінде жоғары сатыдағы өсімдіктердің 53 түрі және омыртқалы жануарлардың 100 түрін анықтады. Омыртқалыларға қосмекенділердің бір түрі, 11 бауырымен жорғалаушылар, 77 құс және сүтқоректілердің 11 түрі жатады. Оның ішінде құстардың 13 түрі және сүтқоректілердің 4 түрі «Қазақстанның Қызыл кітабына» енгізілген, бұл олардың ел экожүйесіндегі бірегей және қорғалатын мәртебесін көрсетеді. 2021 жылы жүргізілген далалық зерттеу сонымен қатар сирек кездесетін және қауіп төнген флораның бес түрін, соның ішінде «Қызыл кітапқа» енгізілген үш түрін тіркеді. Бұл күш-жігер «КАТКО»-ның өз қызмет аймақтарындағы осал түрлерді бақылау және қорғау жөніндегі міндеттемелерін ерекше атап көрсетеді.

Зерттеу сонымен қатар әртүрлі учаскелердегі ағаштардың екіжақты қарым-қатынасының маңыздылығын растады: құмды аймақтардағы ақ сексеуіл және жоғары тұзды, тығыз топырақпен сипатталатын тұзды бат-

пақтардағы қара сексеуіл. Сексеуіл Мойынқұм шөлінің экожүйесінің ажырамас бөлігі болып табылады, ол құмды бекіту және эрозияны азайту арқылы ландшафтты тұрақтандырудағы негізгі рөлінің арқасында ғана емес, сонымен қатар әртүрлі жергілікті құстар мен сүтқоректілердің негізгі тіршілік ету ортасы ретінде. Бұл сексеуілдің аймақтың экологиялық тепе-теңдігін сақтаудағы мультипликативті үлесін көрсетеді.

Бір қызығы, 2021 жылғы далалық зерттеулерде тіркелген түрлердің санын әдіснамалық айырмашылықтарға байланысты алдыңғы түрлермен тікелей салыстыру мүмкін болмаса да, олардың кешенді талдауы соңғы онжылдықта «КАТКО» қолданған аумақта түрлер санының айтарлықтай төмендеуі байқалмағанын анықтауға мүмкіндік берді. Антропогендік әсерге ең осал жануарлар мен өсімдіктердің түрлері де сақталғанын атап өткен жөн.

Зерттеу «КАТКО» қызметкерлерінің аумақтың үлкен биоалуантүрлілігіне, оның өндірістік учаскелеріне жақын сирек кездесетін түрлердің болуына және оларды сақтау үшін қажетті шараларға қатысты хабардарлық дәрежесін арттыруда шешуші рөл атқарды.

2021 жылғы биоалуантүрлілікті зерттеу нәтижелері бойынша Компания төмендегі бастамаларды қамтитын іс-қимыл жоспарын әзірледі:

- өсімдік экожүйелеріне әсерін азайту үшін жаңаларын салудың орнына кеніштерде қолданыстағы жүретін жолдарды пайдалану;

- қалпына келтіру кезінде пайдалануға болатын деректерді алу үшін бөлінген тәжірибелік учаскеге сексеуіл көшеттері мен тұқымдарын отырғызу;
- «КАТКО» қызметкерлерін аумақтағы биоалуантүрлілікке қатысты, оның ішінде компанияның өндірістік учаскелеріне жақын жерде тұратын сирек кездесетін түрлер туралы, сондай-ақ экологиялық хабардарлықты арттыру мақсатында оларды сақтау жөніндегі қажетті шаралар туралы хабардар ету;
- осы есепте келтірілгендерді қоса алғанда, биологиялық зерттеулердің нәтижелері бойынша мүдделі тараптарға ақпарат беру;
- темірбетон тіректеріндегі әуе электр беру желілерін құстардың өлімін болдырмау үшін қорғаныс құрылғыларымен жарақтандыру;
- биоалуантүрлілікті мониторингілеу және сақтау процесіне тарту мақсатында қызметкерлер мен мердігерлер арасында биоалуантүрлілік бойынша фотосуреттер конкурстарын «КАТКО» пайдаланатын аумақта ұйымдастыру.

Компанияның осы іс-қимыл жоспарын қалай жүзеге асырып жатқанының мысалы ретінде ақпараттық тіректерге, вахталық кенттерге және кеңсе үй-жайларына постерлер мен плакаттарды орналастыруды көздейтін іске қосылған жаңа ағартушылық бастама болып табылады, бұл жергілікті экологияны білу және оны құрметтеу атмосферасын құруға ықпал етеді.

Іс-қимыл жоспарының тағы бір нәтижесі-болашақта «КАТКО» биоалуантүрлілікті зерттеуді он емес, әр бес жыл сайын жүргізу арқылы деректерді жаңартады, өйткені оның өндіру учаскелері ХТҚО бойынша 6-санат аумағында орналасқан (жоғарыдан қараңыз). Бұл компанияның барлық қызмет ауқымында биоалуантүрлілікті сақтауға көбірек көңіл бөлуге көмектеседі.

Зерттеу нәтижелері бойынша аймақтың экожүйесін қалпына келтіру қабілетіне қатысты қызықты аналитикалық қорытындылар алынды. Зерттелетін учаскенің ерекшеліктеріне байланысты бұзылған шөл кешендері антропогендік әсер тоқтатылғаннан кейін табиғи түрде тез қалпына келтірілетіні атап өтілді. «КАТКО» ЖҰШ әдісімен уран өндіру кезінде қоршаған ортаға әсерді барынша азайтуға, сондай-ақ жабылу кезеңінде және жабылғаннан кейін қалпына келтіру бойынша кешенді жұмыстарды жүргізуге басымдық береді (толығырақ ақпарат алу үшін [6.1-қағидатты](#) қараңыз .

Компания бұл тәжірибені зерттеу нәтижелері бойынша алынған қорытындылар негізінде ұстанады, бұл антропогендік әсердің барынша ықтимал төмендеуі жағдайында шөлді экожүйелердің табиғи түрі 7-15 жыл ішінде қалпына келуге қабілетті екенін көрсетеді. Бұл мақсатты саясат «КАТКО»-ның табиғи ресурстарды жауапкершілікпен ұтымды пайдалануға және экологиялық таза әдістерді қолдануға міндеттемесін көрсетеді. Компания өз жұмысының өндіріс орындарында биоалуантүрлілікті сақтау үшін өзінің жауапкершілігін мойындайды.

Жойылып кету қаупі төнген түрлер (таксон бойынша)

Таксон	ХТҚО Қызыл тізіміне сәйкес жойылып кету қаупі бар				«Қазақстанның Қызыл кітабы»				
	Ауыр жағдайда тұрғандар	Жойылу қаупі бар	Осал	Осал жағдайға жақын	Кат. 1	Кат. 2	Кат. 3	Кат. 4	Кат. 5
Бауырымен жорғалаушылар мен қосмекенділер	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Құстар	0	3	2	1	2	1	7	1	2
Сүтқоректілер	1	0	2	0	0	0	4	0	0

ЖАУАПТЫ ӨНДІРІС

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Құрамында металдар мен минералдық шикізат бар өнімдерді жауапты әзірлеу, пайдалану (оның ішінде қайталама), қайта өңдеу және кәдеге жарату үшін білім базасы мен жүйелерін ынталандыру және қолдау.

«КАТКО» қалдықтарды қысқартуды және қоршаған ортаға тигізетін әсерді барынша азайту үшін инновациялық технологияларды қолдануды қоса алғанда, бүкіл өндірістік процесінде ресурстарды жауапты пайдалануға жәрдемдесу үшін технологиялық және тәртіптік тәсілдерді қолдануға ұмтылады.

8.1 қағидат

Жобалау, пайдалану және пайдаланудан шығару кезінде энергияны, табиғи ресурстар мен материалдарды алу, қайта пайдалану немесе қайта өңдеу бойынша үнемді шараларды қолдану.

Уран кенін өндіру және уран концентрат өндірісі – инфрақұрылымды салу, бөлшектеу және қалпына келтіру кезеңдері сияқты шикізат пен энергияны тұтынуды қажет ететін қызмет түрлері. Сондықтан табиғи ресурстарды тұтынуды шектеу экономикалық тұрғыдан да, экологиялық тұрғыдан да маңызды. Жауапты тәсіл «КАТКО»-ның өз жобаларының өмірлік циклдерін, соның ішінде қалпына келтіру жоспарларын құруына енгізілген.

2022 жылы іске қосылған Қайта өңделмейтін қалдықтарды қолдану және суды тұтынуды талдау мәдениетін жетілдіру бойынша шеберлік жоспарына сәйкес, «КАТКО» 2025 жылға қарай қайта өңделмейтін қалдықтардың мөлшерін 10%-ға азайтуға қолжеткізуді мақсат етіп отыр. Бұл тәсіл қалдықтарды сақтаудың жақсартылған объектілері мен таңбалауды, сондай-ақ ресурстарды қайта өңдеу және сақтау туралы хабардарлықты арттыру үшін жұмыс орындарында және бас кеңселерде білім беру–ақпараттық науқандарды қамтиды. Сонымен қатар, Компания Созақ ауданының мектептерімен мерзімді сенбіліктер өткізуде және қалдықтарды қайта өңдеу бойынша бастамаларды ілгерілетуде ынтымақтасады.

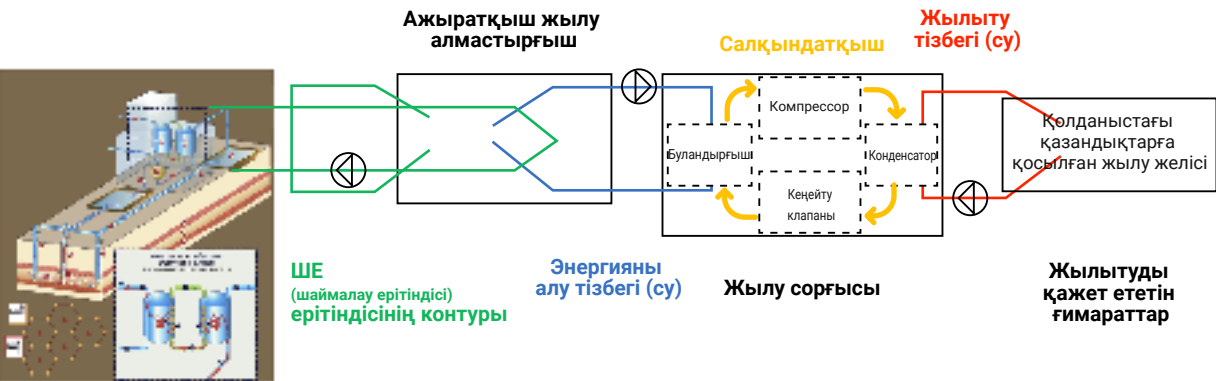
«КАТКО»-ның ЖҰШ өндірістік учаскелерінде жылу сорғы қондырғыларын жобалау

Өзінің Оңтүстік Төртқұдық жаңа өндірістік учаскесін жобалау кезінде «КАТКО» аймақтағы қатал қысы кезінде өндірістік үй-жайларды жылыту үшін дизель отынын пайдалануды барынша азайтуға тырысты. Бұл жылыту жүйелерінің құнын ғана емес, сонымен бірге олардың қоршаған ортаға әсерін де төмендетеді, Компанияның қазба отын тұтынуының негізгі көздерінің бірін жояды.

«КАТКО» қазіргі уран өндіру процесінде геотермиялық жылытуды қолданатын және дизельді отын пайдалануды 98%-ға дейін азайтуға мүмкіндік беретін шешім әзірледі. Бұл тәсіл шын мәнінде инновациялық болып табылады, өйткені жылу энергиясын үлкен көлемде (1 428 кВт) өндіру үшін ЖҰШ кен орнының өнеркәсіптік процесі алғаш рет қолданылады. Өндірістік учаскеде толық ауқымды өндірісті 2025 жылы іске қосуға үлгеру үшін, қазіргі уақытта жобаны аяқтау 2024 жылға жоспарланып отыр.

Компания қатысушылары бұл технологияны басқа жерлерде, соның ішінде Моңғолия және Өзбекстандағы ЖҰШ өндірістік учаскелерінде енгізудің әлеуетін зерттеп жатыр.

8.2 қағидат

БҰҰ химиялық өнімдерінің қауіптілігі мен таңбалануының жаһандық деңгейде келісілген жүйесіне немесе осыған ұқсас тиісті реттеуші жүйелерге сәйкес пайдалы қазбаларды өндіру өнімдерінің қауіптілігін бағалау және қажет болған жағдайда заттардың қауіпсіздігі және таңбалау паспорттарының көмегімен хабардар ету.

«КАТКО» жаһандық деңгейде БҰҰ-мен келісілген химиялық өнімдердің қауіптілігін жіктеу және таңбалау жүйесіне сәйкес өз өнімдеріне қатысты қауіпті факторларды анықтайды, бағалайды және жіктейді.

Өнімдердің қауіпті факторлары туралы ақпарат қауіпті заттардың қауіпсіздік паспорттары және анық таңбаланған контейнерлер мен қауіпті заттар туралы ақпараты бар қаптамалар арқылы ішкі және сыртқы мүдделі тараптарға хабарланады.

Қолданар алдында Компания сонымен қатар қауіпті заттардың халықаралық стандарттарға сәйкес сақталуын қамтамасыз етеді.

ӘЛЕУМЕТТІК КӨРСЕТКІШТЕР

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Әлеуметтік көрсеткіштерді үздіксіз жақсартуға және тау-кен өндіруші елдер мен жергілікті қауымдастықтардың әлеуметтік, экономикалық және институционалдық дамуына үлес қосуға назар аудару.

«КАТКО» білім беруге, энергияға және денсаулық сақтауға қол жеткізуге баса назар аудара отырып, әлеуметтік салаға инвестицияларды өзінің негізгі құндылықтарымен үйлестіруге тырысады. 2009 жылдан бастап ол жалпы сомасы 3,6 млрд теңгеге әлеуметтік даму жобаларына инвестицияларды жүзеге асырды. 2022 жылы компания жергілікті қоғамдастықтардың тұрақты дамуына ықпал ету үшін 30-дан астам қайырымдылық жобаларын қолдауға қаражат бөлді.

9.1 қағидаты

Жергілікті қауымдастықтарға олардың даму басымдықтарын анықтау және олардың тұрақты әлеуметтік және экономикалық әл-ауқатына ықпал ететін іс-шараларды қолдау үшін, үкіметпен, азаматтық қоғаммен және даму институттарымен серіктестікте, қажет болған жағдайда инклюзивті тәсілдерді енгізу.

«КАТКО» барлық мүдделі тараптардың тұрақты әлеуметтік және экономикалық әл-ауқатына жәрдемдесу мақсатында олардың даму басымдықтарын қолдауға назар аудара отырып, жергілікті қауымдастықтарға инклюзивті және бастамашыл көзқарасқа ерекше мән береді. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл туралы қосымша ақпарат 10-қағидатта келтірілген.

«КАТКО» әлеуметтік міндеттемелері мемлекеттік және жергілікті билік органдарымен келісімдерде айқындалған. Оңтүстік Төрткүдік учаскесін игеруге арналған лицензия Түркістан облысының әлеуметтік жобаларына өткен жылдың нәтижелері бойынша өндіруге инвестициялар сомасының 2% бөлуді көздейді. Сонымен қатар, Компания өз қатысушыларымен құрылтай шарты шеңберінде Созақ ауданының әлеуметтік дамуына жыл сайын 300 миллион теңге бөледі.

Мұндай әлеуметтік қолдаудың басымдықтары мен есептілігіне қойылатын талаптар негізінен жергілікті экономикалық дамуға, энергетикаға, сумен жабдықтауға, білім беруге және денсаулық сақтауға бағытталған КӘЖ бойынша «КАТКО» саясатымен реттеледі. Жарналар ақшалай қайырымдылықтар, демеушілік қолдау, стипендиялар және төменде сипатталған әлеуметтік салаға инвестициялардың өзге де түрлері түрінде бөлінеді.

Ақшалай қайырымдылық және демеушілік көмек

Тарихи тұрғыдан алғанда, «КАТКО» үшін басты назар әрқашан жергілікті халықтың тұрақты дамуын ынталандыратын білім беру, спорттық және емдеу-сауықтыру нысандарының құрылысы болды. Бұған қоса, Компания киім және медициналық көмек сияқты негізгі қажеттіліктерін қанағаттандыратын және олардың білім беру және ойын-сауық мүдделерін ынталандыратын қайырымдылық және демеушілік бастамалар арқылы балалардың әл-ауқатына үлес қосады.

КӘЖ саясатына сәйкес «КАТКО» ақшалай қайырмалдықтары есепті кезеңде медициналық инфрақұрылымды жақсартуға, білім алу мүмкіндіктерін кеңейтуге, ауыз сумен қамтамасыз етуге және жергілікті елді мекендерде энергетиканың тұрақты дамуына ықпал етті. Бұл ретте оның демеушілік жобалары ардагерлерге көмек көрсетуге, дәстүрлі мерекелерді өткізуге, балалардың әл-ауқатын қамтамасыз етуге жәрдемдесуге, әлеуметтік сала объектілерін жақсартуға және төтенше жағдайларда зардап шеккен отбасыларға көмек көрсетуге бағытталды.

2022 жылы жергілікті қоғамдастыққа Инвестициялар

Түркістан қаласындағы жедел жәрдем станциясы

«КАТКО»-ның денсаулық сақтау мен халықтың қауіпсіздігіне бейілділігі шеңберінде есепті кезеңде ол облыс орталығы – Түркістан қаласында жедел жәрдем станциясының құрылысын қаржыландырды. Станция 25 жедел жәрдем мен фельдшерлік бригадаларды орналастыруға арналған.

Жалпы алғанда, 2022 жылдың желтоқсанында аяқталған жобаны қаржыландыруға Компания 1,48 млрд теңге (US\$3,22 млн) бөлді. Оның іске асырылуын бақылауды тәуелсіз бақылаушы ұйым да, КӘЖ бойынша «КАТКО» командасы да жүзеге асырды.

Созақ ауданындағы оңалту орталығы

Шолаққорған ауылындағы (аудандық орталық) оңалту орталығы мүгедектер мен олардың отбасыларына психологиялық қолдау көрсетуге, әлеуметтік және күнделікті дағдыларды игеруге жәрдемдесуге, сондай-ақ жұмысқа орналасуға көмек көрсетуге арналған. Орталықта тренажер залы, массаж бөлмесі, музыкалық-ойын бөлмесі бар. Сонымен қатар, бұл жергілікті зейнеткерлер достарымен және туыстарымен уақыт өткізетін орын ретінде қызмет етеді.

«КАТКО» орталықты құруды толығымен қаржыландырды. Жобаның жалпы бюджеті шамамен 19 млн теңгені құрады. Орталықта 20-ға жуық адам жұмыс істейді, бұл компанияның жергілікті халықты жұмыспен қамтуға қосқан қосымша үлесі болды.

9.2 қағидат

2022 жылы Компания КӘЖ саясатында айқындалған ба-
сымдықтарға сәйкес ақшалай қайырымдылықтар мен
демеушілік қолдаудың келесі санаттарына қомақты жар-
на сомасын жіберді:

- денсаулық сақтауға қолжетімділік: 886 млн теңге (US\$1,92 млн);
- білімге қолжетімділік: 65 млн теңге (US\$0,14 млн);
- энергияға қолжетімділік: 149 млн теңге (US\$0,32 млн);
- суға қол жеткізу: 5 млн теңге (US\$0,01 млн);
- демеушілік қолдау және қайырымдылық: 92 млн тең-
ге (US\$0,20 млн).

Бұл үлес «КАТКО»-ның корпоративтік құндылықтарына
адал бола отырып, жергілікті стейкхолдерлердің үміт-
терін қанағаттандыруға деген ұмтылысын және оның
қоғамдастықтарды жан-жақты қолдауға дайын екендігін
көрсетеді.

Стипендиялар

«КАТКО» білім берудің түрлендіруші күшіне сенеді және
өзінің стипендиялық бағдарламасының көмегімен жер-
гілікті тұрғындар арасында таланттарды дамытуға жәр-
демдесу жөніндегі міндеттемені қабылдайды. Оны іске
асыру басталған сәттен бастап Компания әр оқу жылы
үшін жалпы сомасы 5 млн теңгеге (US\$0,01 млн) канди-
датураларын білім Бөлімі іріктеп алған он жергілікті сту-
денттерге стипендия ұсынды. Бұл студенттер тобы қазір
жергілікті қауымдастықтардың тұрақты дамуына ықпал
ететін мансапты жалғастыруға мүмкіндік беретін пәндер-
ге ерекше назар аудара отырып, үшінші оқу жылын аяқта-
уда.

**Жергілікті кәсіпорындардың
жобаның барлық кезеңдерінде
тікелей және ірі мердігерлер мен
жеткізушілерді тарту арқылы
жеткізу және шарттар жасасу
мүмкіндіктеріне қол жеткізуін
қамтамасыз ету, сондай-ақ жергілікті
тұрғындар үшін экономикалық
мүмкіндіктерді арттыру жөніндегі
бастамаларды қолдау.**

«КАТКО» сатып алу және келісімшарт жасау бойынша
тұрақты және әділ тәжірибелер арқылы аймақ экономика-
сын нығайтуға тырысады. Компания сатып алудың жалпы
көлеміндегі жергілікті қамту үлесіне назар аударады, оны
елде сатып алынған тауарлар үшін 97% және аймақта са-
тып алынған 26% деңгейінде ұстау керек, дегенмен реагент-
тер сияқты кейбіреулерін импорттау қажеттілігі алдағы
бірнеше жылда бұл талапты орындауды қиындатады. Өн-
дірістік қажеттіліктерді жергілікті бизнес мүмкіндіктерімен
«тоқудың» бұл тәсілі экономиканы ынталандыруға және
жергілікті халықтың әл-ауқатын жақсартуға көмектеседі.

Жеткізушілерді ұзақ мерзімді қолдау

«КАТКО» тұрақты және тұрақты экономикалық өсуге жәр-
демдесу мақсатында өзінің жергілікті жеткізушілеріне ұзақ
мерзімді қолдау көрсетеді. Пандемия сияқты қиын уақыт-

та да Компания осындай жеткізушілер жасаған қызметтер
мен жұмыстарға ақы төлеуді жалғастырды.

2022 жылы «КАТКО» Түркістан облысы мен Созақ ауданы-
нына назар аудара отырып, жергілікті жеткізушілермен
қарым-қатынасты дамытуды жалғастырды. Бұл компания-
ның жергілікті серіктестік желісінің тұрақты өсуін көрсетеді
және оның жеткізушілерді қолдау жөніндегі міндеттеме-
лерін растайды.

Бір мысал, осыдан 20 жылдай бұрын Шымкент қаласында
екі адамнан тұратын отбасылық кәсіп ретінде басталған
және қазіргі таңда Қазақстан мен Өзбекстанда 35 қызмет-
кері бар «Artukov Group» компаниясы болып табылады. Қа-
зақстанда ол Созақ ауданы мен Түркістан облысынан жер-
гілікті тұрғындарды тарта отырып, мердігерлерге арналған
«КАТКО» орналастыру, тамақтандыру және қалдықтарды
кадеге жарату қызметтерін ұсынады. Компания Созақ ау-
данында «КАТКО» қызметінен тамақ қалдықтарын мал
азығы ретінде пайдаланатын ферманы іске қосу бойынша
инновациялық идеяны жүзеге асырды, одан кейін био-
масса қарбыз, асқабақ және жүгері өсіру үшін тыңайтқыш
ретінде пайдаланылады. 2020 жылдан бастап «Artukov
Group» Өзбекстандағы «Орано Майнинг»-тің компаниясы-
ның бірлескен кәсіпорнымен жұмыс істейді, онда тек жер-
гілікті ауылдардан қызметкерлер жалдайды.

Жергілікті дамуға қосқан үлесі

Корпоративтік жауапкершілікке деген көзқарасының бір
бөлігі ретінде «КАТКО» жергілікті дамуға тікелей үлес қоса-
ды. 2022 жылы Компания жасаған 663 шарттың 150-і Түр-
кістан облысының жеткізушілерімен ресімделді.

2022 жылы «КАТКО»-ның жергілікті тауарларға, жұмы-
старға және қызметтерге жұмсаған шығындарының жал-
пы сомасы 70,53 млрд теңгені (US\$153,16 млн) құрады. Бұл
инвестициялар Компанияның тұрақты әлеуметтік және
экономикалық өсуді күшейте отырып, жергілікті халықтың
экономикалық мүмкіндіктерін кеңейтуге деген мызғымас
міндеттемесін көрсетеді.

Жергілікті қамту туралы есеп

	Сомасы, KZT млн	Үлес
Тауарлар	17,0	42%
Жұмыстар	28,3	80%
Қызметтер	25,2	85%
Барлығы	70,5	90%

9.3 қағидат

**Жергілікті мәнмәтінді талдау
негізінде мүдделі тараптармен
өзара іс-қимыл жасау және
жергілікті мүдделі тараптарға
компанияға және оның қызметіне
байланысты талаптарды реттеудің
тиісті және тиімді тетіктеріне қол
жеткізуді қамтамасыз ету.**

«КАТКО» жергілікті стейкхолдерлермен тиімді өзара
іс-қимыл жасауға және Компания қызметіне қатысты
шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау мен қараудың
тиімді тетіктерін қамтамасыз етуге ұмтылады. Бұл мін-
деттеме жергілікті мәнмәтінді терең түсінуге негіздел-
ген және БҰҰ-ның Тұрақты даму үшін бизнес және адам
құқықтары қағидаттары, сондай-ақ Компанияның кор-
поративтік әлеуметтік жауапкершілік саясаты сияқты
халықаралық стандарттарды басшылыққа алады.

Мүдделі тараптарды картаға түсіру және
олармен өзара әрекеттесу жоспары

Бұл саладағы «КАТКО» тәсілі мүдделі тараптарды
мұқият талдаудан және олармен өзара әрекеттесу
жоспарын әзірлеуден басталады. Бұл процеске
жергілікті қоғамдастық мүшелері, жеткізушілер және
басқа да тиісті тараптар кіреді. Өзара әрекеттесу
әртүрлі арналар арқылы жүзеге асырылады, соның
ішінде қоғамдық кездесулер және жеткізушілермен
көшпелі кездесулерді қамтиды.

Жұртшылықты тарту

«КАТКО» өз қажеттіліктерін жақсырақ қанағаттандыру үшін жыл сайынғы жобаларды жаңарту және нақтылау үшін жергілікті халықтың кері байланысын пайдаланады.

Мысалы, компания Таукент кентінің абаттандырылуы мен инфрақұрылымын жақсартуға, соның ішінде көше жарығы мен тротуар жолдарын орнатуға көмек сұрауларына жауап берді.

2022 жылы «КАТКО» өндірістік қызметті, экологиялық бастамаларды және әлеуметтік саладағы іс-шараларды талқылау үшін халықпен кездесті. Осы кездесулер барысында тұрғындар қызметкерлерді жалдау және жұмысқа орналасу мүмкіндіктеріне қол жеткізудің маңыздылығын атап өтті.

Компания жергілікті тұрғындарды жалдау процесінің айқындылығы мен қарапайымдылығын жақсарту жолдарымен жұмыс істеуді жалғастыруда, бұл процесті түсіндіру үшін халықпен кездесу арқылы жұмысқа орналасу мүмкіндіктері туралы білуге көмектеседі. Ол сондай-ақ бос орындарды жариялау үшін Telegram арнасын іске қосты.

Мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу тәсілі 10-қағидатта толығырақ сипатталған.

Шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау және қарау тетігі

Моңғолия, Нигерия, Канада, АҚШ және Франция сияқты елдерде сәтті қолданылатын «Орано Майнинг» озық тәжірибелеріне сәйкес 2021 жылы «КАТКО» шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау және қарау тетігін енгізді. Бұл жүйе мүдделі тараптарға проблемалық мәселелер бойынша жүгінуге және кері байланыс алуға арналған айқын арналарды ұсынады. Компания шағымдар туралы хабарламаларды қабылдау үшін арнайы электрондық пошта мекенжайын, пошта мекенжайын және телефон нөмірін жасады.

Хабарлама туралы хабарламаны алғаннан кейін «КАТКО» хабарламаны тіркейді және талдайды, тиісті бөліммен байланысады және есепті жасаған тұлғаға жауап пен кез келген түзету әрекеттерін жүйелі түрде ұсынады.

Жеткізушілер мен қызметкерлердің талаптары нақты жағдайға байланысты әртүрлі топтарда қаралады. Егер келісімге келу мүмкін болмаса, заңгерлер тобы тартылады.

2021 жылы «КАТКО» сыртқы мүдделі тараптарға арналған «жеке тәртіпте» шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау және қарау тетігінің компонентін енгізе бастады. 2021 жылдың соңында осы рәсім шеңберінде Компания өзінің өндірістік учаскелеріне жақын елді мекендерде төрт кездесу өткізді.

Шағымдар мен ұсыныстарды өңдеу

2022 жылы шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау және қарау тетігі арқылы жалпы он өтініш алынды. Бір хабарлама шағым ретінде тіркелді және соған сәйкес ресімделді, содан кейін шағым жіберген адамға қорытынды есеп жіберілді. Қалған тоғыз өтінім талданып, Шағымдар ретінде қарау үшін талаптарға сай емес деп танылды, өйткені олар критерийлерге сәйкес келмеді (біздің қызметімізге қатысы жоқ өтінімдер, әлеуметтік көмек сұраулары және жеке сұраулар).

2021–2022 жылдары алынған шағымдар мен ұсыныстар

Тақырыбы	Шағымдар саны
Қоршаған орта және болжамды парақорлық	1

Шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау үшін байланыс

- Шағымдар мен ұсыныстарды қабылдау және қарау тетігіне жауапты байланыс тұлғалар
- Шағымдар мен ұсыныстар туралы хабарламаларды келесі жолдармен жіберуге болады:
- телефон арқылы (Қазақстан бойынша жергілікті қоңыраулар) 8-7172-69-21-21 (30-11);
 - электрондық пошта арқылы: katco_grievance@orano.group;
 - пошта арқылы: Астана қ., Гейдар Әлиев к-сі, 16 ғимарат, «КАТКО» БК ЖШС, Коммуникациялар және корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік басқармасы

9.4 қағидат

Жергілікті қолөнер және шағын көлемді өндірудің (ҚШӨ) экологиялық және әлеуметтік тәжірибелерін жақсартуға жәрдемдесу мақсатында Үкіметпен ынтымақтастық.

Уран өндірумен байланысты шағын тау-кен қызметі жүргізілмейді.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУДІҢ ҚАҒИДАТЫ

Проблемаларды шешу және орнықты даму саласындағы мүмкіндіктерді пайдалану жөніндегі жұмысқа негізгі мүдделі тараптарды ашық және айқын белсенді тарту. Есептілікті тиімді ұсыну және ілгерілік пен көрсеткіштерді тәуелсіз бақылау.

«КАТКО» тұрақты дамуға деген көзқарасын олардың жеке ұстанымдарымен және әртүрлі қажеттіліктерімен тығыз байланыстыру үшін мүдделі тараптардың кең ауқымымен өзара әрекеттеседі. Компанияның ашық және айқын диалогқа деген ұмтылысы ортақ түсіністікке және қиындықтарды жеңу үшін шешімдерді бірлесіп іздеуге ықпал етеді.

10.1 қағидат

Орнықты даму мәселелері бойынша корпоративтік деңгейде негізгі сыртқы мүдделі тараптарды айқындау және олармен өзара іс-қимыл жасау.

Стейкхолдерлерді түсіну және өзара әрекеттесу – «КАТКО»-ның тұрақты дамуға деген ұмтылысының негізгі элементі. Компания барлық мүдделі тараптарға өз ұсыныстары мен идеяларын айтуға, сондай-ақ пікірлерімен бөлісуге мүмкіндік беру арқылы ашық диалогты сақтауға сенеді. Екі жылда бір рет «КАТКО» КӘЖ бойынша есеп жариялайды, онда өзінің іс-әрекеті мен

ілгерілеуі туралы ақпарат береді, сондай-ақ одан әрі талқылауға шақырады. Қол жетімділікті арттыру және айқындықты жақсарту мақсатында Компания жаңа корпоративтік веб-сайтты әзірлейді, қазірдің өзінде жұмыс істеп тұрған әлеуметтік медиа платформаларын тұрақты жаңартулар мен жұмысқа орналасу мүмкіндіктері үшін арнайы бөлінген кеңістікпен толықтырады.

Белсенді тарту стратегияларының көмегімен «КАТКО» өзінің этикалық міндеттемелері мен корпоративтік жауапкершілікке бейілділігі шеңберінде орнықты дамуға жан-жақты көзқарасқа ықпал ете отырып, барлық мүдделі тараптардың көзқарасын есепке алуды қамтамасыз етуге тырысады.

Мүдделі тараптарды картаға түсіру

2019 жылы «КАТКО» мүдделі тараптарды картаға түсіру бойынша кешенді бастаманы жүзеге асырды. 2022 жылы Компания мүдделі тараптардың ландшафтындағы кез келген өзгерістерді есепке алу және олардың көзқарасын жаңартып, жауап беру үшін стейкхолдер картасын жаңартты. Компания акционерлерді, басшылық пен қызметкерлерді, мемлекеттік органдарды, серіктестер мен жеткізушілерді, халықаралық ұйымдарды, ҰЕҰ қауымдастықтар, БАҚ және жергілікті халықты қамтитын сегіз негізгі топты анықтады. Бұл топтар бірнеше географиялық орындарды, соның ішінде Алматы, Астана және Шымкент қалаларын, сондай-ақ Төртқұдық пен Мойынқұм учаскелерін қамтиды.

Мүдделі тараптарды картаға түсіру Компанияға ақпараттандырылған өзара әрекеттесу стратегияларының қажетті негізін ұсына отырып, әртүрлі мүдделі тараптардың бірегей үміттері мен мүдделерін жақсырақ түсінуге көмектесті. 2022 жылы «КАТКО» өзінің тәсілінің икемділігі мен өзектілігін сақтауға тырысып, олардың құрылымындағы өзгерістерді есепке алу үшін мүдделі тараптардың бірнеше санаттары бойынша қосымша талдау жүргізді.

Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жоспары (МТӨІЖ)

Мүдделі тараптарды картаға түсіру барысында алынған идеялар мен білімдер негізінде «КАТКО» өзара іс-қимылды күшейту және орнықты дамудың негізгі мәселелері бойынша ашық диалогты жеңілдету мақсатында МТӨІЖ әзірледі.

Жоспарда стейкхолдерлердің күтулері келтіріледі, нақты мақсаттар мен іс-шаралар айқындалады, есеп беру тетіктері белгіленеді және Компанияда әр саладағы жетістіктер үшін жауапкершілік бөлінеді. 2022 жылы әр топтың қарым-қатынасы мен қатысуын нығайтуға баса назар аударылды. Мысалы, жергілікті тұрғындар үшін «КАТКО» жобалар, жұмысқа орна-

ласу мүмкіндіктері туралы ақпаратпен бөлісу және шағымдар мен ұсыныстарды қарау тетігі туралы ақпарат беру үшін кездесулер ұйымдастырды.

Жоспар үнемі қайта қаралып, жаңартылып отырады, бұл оның мүдделі тараптардың өзгеретін құрылымындағы өзектілігін қамтамасыз етеді. Осы күш-жігердің бір бөлігі ретінде Компания жергілікті өзін-өзі басқару органдарымен ресми кездесулер өткізеді және қоғам өкілдерімен диалогқа қатысады, аймақта жүзеге асырылуы жоспарланған бастамалар мен әлеуметтік жобаларды талқылайды.

МТӨІЖ – «КАТКО»-ның мүдделі тараптармен тиімді қарым-қатынас жасауға деген ұмтылысының негізі. Оған жұртшылықпен тұрақты кездесулер өткізу, қайырымдылық жобаларын жүзеге асыру және КӘЖ бойынша есептерді тұрақты жариялау кіреді. Осы шаралар арқылы Компания стейкхолдерлердің қажеттіліктеріне тезірек жауап беруге және сенім мен өзара құрмет негізінде қарым-қатынасты дамытуға, жауапты және ашық корпоративтік азаматтың мәртебесін нығайтуға ұмтылады.

10.2 қағидат

Өндіруші салалардың ашықтығы Бастамасын (ӨСАБ) іске асыруды Жария қолдау және биліктің тиісті деңгейлерінде, елдер бойынша және жобалар бойынша барлық елеулі төлемдер туралы ақпарат жинау.

Табыстың айқындығы

«КАТКО» ӨСАБ қағидаттарын үнемі ұстанады, жергілікті көпжақты процестерге қатысады және салық төлеу, жер қойнауын пайдалану құқықтары мен пайда туралы ақпаратты ашады. Есепті кезең ішінде Қазақстанның ӨСАБ-ға мүшелігін уақытша тоқтата тұруға қарамастан, Компания бастама шеңберінде талаптарды орындауды жалғастырды. Бұл міндеттеме «КАТКО»-ның ашықтықты сақтауға және өзінің экономикалық қызметінде этикалық нормаларды сақтауға ұзақ мерзімді міндеттемесіне сәйкес келеді.

Компанияда ӨСАБ нормаларының сақталуын қамтамасыз ету үшін ішкі бақылау тетіктерінің толыққанды жүйесі бар. Олардың ішінде сәйкестікті кешенді тексерулер және ашықтық пен есеп беру үшін белгілі бір транзакцияларды растау үшін мемлекеттік немесе реттеуші органдардың тиісті өкілдері сияқты жұртшылық өкілдерінің қосарланған қол қою жүйесіне қойылатын талап бар. «КАТКО» сонымен қатар сатып алу, қаржы, бухгалтерлік есеп және басқа да маңызды салаларды қамтитын «Орано» үшін жыл сайынғы өзін-өзі бағалау науқанын өткізеді. Ашылған ақпараттың сенімділігі

мен дұрыстығын қамтамасыз ету үшін ӨСАБ шеңберіндегі есептілік жыл сайын уәкілетті қаржы аудиторлары тарапынан аудиттен өтеді.

Шарттардың айқындығы

«КАТКО» өзінің заңды және нормативтік міндеттемелерін сақтай отырып, шарттардың айқындығын қамтамасыз етуге өте мүдделі. Компания 2020 жылдан бастап жергілікті билік органдарымен қол қойылған және ӨСАБ талаптары мен міндеттемелеріне сәйкес құпиялылықтың заңды, реттеуші немесе келісімшарттық міндеттемелеріне жатпайтын өзінің жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялары мен келісімшарттарын жариялайтын «Орано Майнинг» тәсілін ұстанады. Осы тәсіл шеңберінде «КАТКО» «Орано Майнинг» тәжірибесіне сәйкес КӘЖ бойынша есепті үнемі жариялайды.

Жергілікті заңнамаға сәйкес барлауға арналған «КАТКО» лицензиясы және Қазақстанның энергетика Министрлігімен қол қойылған жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт жалпыға қолжетімді болып табылмайды. Осы шектеулерді ескере отырып, Компания мүдделі тараптармен қарым-қатынасты бағалайды және өз шарттарында құпиялылық пен ашықтық арасындағы тепе-теңдікті сақтайды. «КАТКО» ақпаратты шарттық немесе заңды міндеттемелерді бұзбай, оның түсуіне қарай ашуға тырысады. Компания сондай-ақ ӨСАБ қағидаттарына сәйкес келісімшарттарды

ашуға ынталандыру үшін өз қызметін жүзеге асыратын елдердің серіктестерімен және үкіметтерімен ынтымақтасуға міндеттенетін «Орано Майнинг»-ның үздіксіз ілгерілеуі мен адалдық құндылықтарымен бөліседі.

Мемлекеттік қаржылық көмек

«КАТКО» есепті кезеңде мемлекеттен ешқандай қаржылық көмек алған жоқ.

Ескерту: Ағымдағы есепті кезеңде алдыңғы есептерде анықталған қателер түзетілді. Айтарлықтай ауытқу жағдайында жарияланған мәліметтердегі өзгерістер ерекшеленеді және түсіндіріледі.

Мемлекеттік бюджеттерге төлемдер туралы есеп:

https://orancms.azureedge.net/orano/docs/default-source/orano-doc/groupe/publications-reference/orano-mining-rapport-rse/report_on_payments_2022.pdf

Жер қойнауын пайдалануға арналған лицензиялар мен келісімшарттардың тізімі:

<https://www.orano.group/en/nuclear-expertise/from-exploration-to-recycling/leading-uranium-producer/mining-contracts-and-licenses-list>

10.3 қағидат

GRI (жаһандық есеп беру бастамасы) стандарттарын пайдалана отырып, экономикалық, әлеуметтік және экологиялық көрсеткіштер туралы жыл сайынғы корпоративтік есептерді жариялау

GRI және сыртқы аудит

«КАТКО» өз қызметінде айқындық пен есеп беру принциптеріне толық берілген, мұны тұрақты және жан-жақты тұрақты даму есептері арқылы көрсетеді. «Орано Майнинг» есеп беру стандарттарына сәйкес КӘЖ бойынша осы есеп ICMM 10 қағидатымен құрылымдалған және жаһандық есеп беру бастамасы (GRI) стандарттары бойынша ақпаратты ашады. Бұл тәсіл компанияның экономикалық, әлеуметтік және экологиялық көрсеткіштеріне жан-жақты шолу жасауға бағытталған. Есеп сыртқы тексеруге жатпаса да, ол GRI стандарттарында көрсетілген негізгі қағидаттар мен тәсілдерге сәйкес келеді, осылайша тұрақты даму мәселелерін сапалы ашуды қамтамасыз етеді.

Өзінің орнықты даму көрсеткіштерінің дәлдігі мен дұрыстығын қамтамасыз ету үшін «КАТКО» ICMM ұсынымдарына сәйкес тәуелсіз аудиттер жүргізеді.

10.4 қағидат

Жыл сайын ICMM мүшелік талаптарын қамтамасыз ету және тексеру жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес тұрақтылық көрсеткіштерін тәуелсіз бағалауды жүргізу.

Екі жылда бір рет жүргізілетін бұл аудиттер ICMM қағидаттарына сәйкестігін растайды. Соңғы тексеру 2021 жылы жүргізілді. Сонымен қатар, компания «Орано» тарапынан басқа да ішкі аудиттер мен бағалаулардан өтеді, осылайша орнықты даму көрсеткіштерін үнемі жақсартуға өзінің міндеттемесін атап көрсетеді.

«КАТКО» ICMM қағидаттарын сақтау, сондай-ақ энергия тұтынуды, суды пайдалануды, қауіпті және радиоактивті қалдықтарды, сондай-ақ тау-кен және өндірістік қызметтен шығарындыларды қамтитын «Орано» ішкі есеп беру жүйесі арқылы бағаланады. Бұл кешенді шолу процесі компания өнімділігінің тұрақты мониторингін және қажетті жақсартуларды жедел іске асыруды қамтамасыз етеді.

GRI СТАНДАРТТАРЫ ЖӘНЕ МҮДДЕЛЕРДІ САҚТАУ ЖӨНІНДЕГІ МІНДЕТТЕМЕ

«КАТКО»-ның 2023 жылғы корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігі туралы есеп GRI стандарттарына сәйкес дайындалды, сонымен қатар тау-кен металлургия секторына (MMSS) салалық қосымша қолданылды.

Қолдану туралы мәлімдеме: осы құжатта «КАТКО» 2021 жылғы 1 қаңтардан 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңдегі GRI стандарттарына сәйкес есептілікті ұсынды.

GRI 1: Foundation 2021 қолданылды

Қолданылатын GRI салалық стандарты: GRI G4 тау-кен өнеркәсібі және металлургия.

Бас директордың хабарламасы, «КАТКО» профилі, Негізгі көрсеткіштер, Нарыққа шолу, Көшбасшылық, КӘЖ тәсілі

	GRI Стандарты
Ұйымдастырушылық мәліметтер	GRI 2-1
Қызмет, күн тізбегі және басқа да іскерлік қатынастар	GRI 2-6
Басқару құрылымы және құрамы	GRI 2-9
Жоғары басқару органын ұсыну және таңдау	GRI 2-10
Жоғары басқару органының төрағасы	GRI 2-11
Маңызды мәселелер туралы хабарлау	GRI 2-16
Жоғары басқару органының ұжымдық білімі	GRI 2.17
Жоғары басқару органының қызметін бағалау	GRI 2.18
Тұрақты даму стратегиясы туралы мәлімдеме	GRI 2.22
Маңызды тақырыптарды анықтау процесі	GRI 3.1
Маңызды тақырыптардың тізімі	GRI 3.2

ТАУ-КЕН ЖӘНЕ МЕТАЛДАР ЖӨНІНДЕГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КЕҢЕСТІҢ ПАЙДАЛЫ ҚАЗБАЛАРДЫ ӨНДІРУ ҚАҒИДАТТАРЫНЫҢ, GRI СТАНДАРТТАРЫНЫҢ СӘЙКЕСТІК КЕСТЕСІ ЖӘНЕ МҮДДЕЛЕРДІ САҚТАУ ЖӨНІНДЕГІ МІНДЕТТЕМЕ

Тау-кен саласындағы 1-қағидат –
Бизнесті әдептік нормалар негізінде жүргізу

Бөлім		GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
1.1	Саясатқа байланысты міндеттемелер	GRI 2-23	x
	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу	GRI 2-24	
1.2	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу	GRI 2-24	
	Сыбайлас жемқорлыққа байланысты тәуекелдер тұрғы- сынан бағаланған операциялар.	GRI 205-1	x
	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және рәсімдер мәселелері бойынша ақпараттандыру және оқыту	GRI 205-2	x
1.3	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу	GRI 2-24	
	Саясатқа байланысты міндеттемелер	GRI 2-23	
1.4	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу	GRI 2-24	
	Әсерді басқаруды қадағалаудағы жоғары басқару органы- ның рөлі.	GRI 2-12	x
	Әсерді басқару жауапкершілігін беру.	GRI 2-13	x
	Орнықты даму мәселелері бойынша есептіліктегі жоғары басқару органының рөлі	GRI 2-14	x
1.5	Саяси мақсаттарға жарналар	GRI 415-1	

Тау-кен саласындағы 2-қағидат –
Шешім қабылдау

Бөлім		GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
2.1	Тұрақты даму мәселелері бойынша есептіліктегі жоғары басқару органының рөлі.	GRI 2-14	x
	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу.	GRI 2-24	
2.2	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу.	GRI 2-24	x
	Саясатқа байланысты міндеттемелерді енгізу.	GRI 2-23	x
	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және рәсімдер мәселелері бойынша ақпараттандыру және оқыту.	GRI 205-2	x

Тау-кен саласындағы 3-қағидат – Адам құқығы

Бөлім	GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
3.3 Адам құқықтары		x
3.4 Ұжымдық шарттар	GRI 2-30	x
3.5 Қызметкерлер	GRI 2-7	x
Сыйақы саясаты	GRI 2-19	
Сыйақыны анықтау процесі	GRI 2-20	
Жылдық жалпы сыйақы коэффициенті	GRI 2-21	
Жаңа қызметкерлерді жалдау және кадрлардың айналымы	GRI 401-1	
Бір қызметкерге жылына оқу сағаттарының орташа саны	GRI 404-1	
Жұмыс тиімділігін үнемі тексеріп, мансаптық өсуді бағалайтын қызметкерлердің пайызы	GRI 404-3	
3.8 Бала күтімі бойынша демалыс	GRI 401-3	x
Жұмыстағы өзгерістер туралы хабарлаудың ең аз мерзімдері	GRI 402-1	x
Басқару органдары мен қызметкерлердің әртүрлілігі	GRI 405-1	x

Тау-кен саласындағы 4-қағидат – Тәуекелдерді басқару

Бөлім	GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
4.1 Тәуекелдерді бағалау		x
4.2 Саясатқа байланысты міндеттемелер	GRI 2-23	x
4.3 Тәуекелдерді бақылау-Басқару жүйелері		x
4.4 Дағдарысқа қарсы басқару		x

Тау-кен саласындағы 5-қағидат – Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және радиациядан қорғау

Бөлім	GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
5.1 Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздікті басқару жүйесі	GRI 403-1	x
Қауіпті анықтау, тәуекелдерді бағалау және қақтығыстарды тергеу	GRI 403-2	x
5.2 Өндірістегі денсаулық сақтау	GRI 403-3	x

Тау-кен саласындағы 6 қағидат – Экологиялық көрсеткіштер

Бөлім	GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
6.1 ММ ¹ 10: Жабу жоспарлары бар операциялардың саны мен пайызы		x
6.2 Су		x
6.3 ММ 3: Аршыма тау жыныстарының, тау жыныстарының, қалдықтардың және қоқырдың жалпы саны және олармен байланысты қауіптер		x
6.4 Қалдықтар		x
6.5 Ұйымдағы энергияны тұтыну	GRI 302-1	x
ПГ тікелей шығарындылары (1 санат)	GRI 305-1	x
ПГ жанама энергетикалық шығарындылары (2 санат)	GRI 305-2	x
Парниктік газдар шығарындыларының қарқындылығы	GRI 305-4	

Тау-кен саласындағы 7- қағидат – Биоалуантүрлілікті сақтау

Бөлім	GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
7.1 Қорғалатын табиғи аумақтарда немесе оған жақын жерлерде, сондай-ақ қорғалатын табиғи аумақтардан тыс жерлерде биоалуантүрліліктің құндылығы жоғары аудандарда меншіктегі, жалға алынған, басқарылатын пайдалану учаскелері	GRI 304-1	x
7.2 Өнеркәсіптік әсерге және жойылып кету қаупіне ұшыраған аумақтардағы мекендеу орталарымен ХТҚО Қызыл кітабына және Ұлттық қорғау тізіміне енгізілген түрлердің жалпы саны	GRI 304-4	x

Тау-кен саласындағы 8-қағидат – Жауапты өндіріс

Бөлім	GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
8.1 Табиғатты қорғауды жобалау		x
8.2 Өнімдер мен қызметтер және таңбалау туралы ақпаратқа қойылатын талаптар	GRI 417-1	x
Өнімдер мен қызметтер туралы ақпаратқа және таңбалауға қатысты талаптарды сақтамау жағдайлары	GRI 417-2	x

¹ ММ – тау-кен және металл өнеркәсібіне қатысты ақпаратты ашу көрсеткіші.

Тау-кен саласындағы 9-қағидат –
Әлеуметтік көрсеткіштер

Бөлім		GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
9.1	Қауымдастықтарға мүшелік	GRI 2-28	
	Инфрақұрылымға инвестициялар және көрсетілетін қызметтер	GRI 203-1	
9.2	Жергілікті жеткізушілерден сатып алу арасалмағы	GRI 204-1	x
9.3	Маңызды мәселелер туралы хабарлау	GRI 2-16	x
	Кеңес беру және проблемаларды талқылау тетіктері	GRI 2-26	
	Мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу тәсілі	GRI 2-29	

Тау-кен саласындағы 10-қағидат –
Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл

Бөлім		GRI Стандарты	Мүдделерді сақтау жөніндегі міндеттеме
10.1	Мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу тәсілі	GRI 2-29	x
10.2	Мемлекеттен алынған қаржылық көмек	GRI 201-4	x
	Есепті кезең, кезеңділік және байланыс ақпараты	GRI 2-3	
	Ақпаратты қайта құру	GRI 2-4	
	Сыртқы сенімділік	GRI 2-5	x

Астана қ., Есіл ауданы,
Гейдар Әлиев көшесі, №16 ғимарат

@katcojv
 @katco_jv
 katco_jv

